

«Yolumuz açıq və aydın olsun!»

Əziz dostlar,

Keçən 3 ay ərzində Türkiyə və Azərbaycan İş Adamları və Sənayeçilər İctimai Birliyində (TÜİB) olduqca hərəkətli günlər yaşadıq.

«Azərbaycan 2020: Gələcəyə Baxış» İnkişaf Konsepsiyası çərçivəsində fəaliyyət göstərməkdə olan «İxtisaslaşmış İş Qrupları» yaratdıq. Aktiv hala gətirdiyimiz Tikinti, Sənaye, Səhiyyə, Bank və Sığorta, Ticarət, Kənd təsərrüfatı və Heyvandarlıq, Logistika və Nəqliyyat, Turizm və Xidmət sektorlarını əhatə edən 8 ixtisaslaşmış komissiya TÜİB-ə üzv olan qurum və şəxslərlə yanaşı, müvafiq sahədə təcrübəsi olan iş adamları, mütəxəssislər və peşəkarlardan ibarətdir. İxtisaslaşmış İş Qruplarının məqsədi müvafiq sektordakı «İnkişaf Konsepsiyası»na dəstək vermək, özlərinə aid ixtisaslaşma sahələrində həyata keçirilməli işləri müəyyən etmək və sektorun güclü şəkildə inkişafı üçün təkliflər hazırlamaqdır.

Oktyabr ayının sonuna qədər davam edəcək fəaliyyətlərin sonunda hazırlanacaq təkliflərin müzakirə edilərək yekun sənədin tərtib olunması üçün ilin sonunadək dəyirmi masa, simpozium, konfrans və ya forumların keçirilməsi planlaşdırılır. Komissiyaların hesabatları Birliyimizin tuib.az internet saytında və Facebook səhifəsində yerləşdiriləcək və fəaliyyətlər kitabda öz əksini tapacaqdır. Bu fəaliyyətlərin Azərbaycanımızın çiçəklənməsinə böyük töhfə verəcəyinə inanırıq.

Müstəqil Türkiyə Cumhuriyyətinin qurulması yolunda çox mühüm bir yeri olan 30 avqust - Zəfər bayramımızı böyük bir şövlə qeyd etdik. 95 il əvvəl qazanılan bu qələbə, Birinci Dünya Müharibəsindən sonra işğal edilən Anadolumuzun sonsuzadək Türk Yurdu olaraq qalacağını rəsmiləşdirən son dərəcə əhəmiyyətli bir tarixi hadisədir. Bu zəfəri bizə bəxş edən ulu öndərimiz Qazi Mustafa Kamal Atatürkü, onun silah yoldaşlarını, əziz Şəhidlərimizi və Qazilərimizi rəhmət və minnətdarlıqla yad edirik.

Sentyabrın 15-də Bakının Qurtuluşunu qeyd etdik. 99 il əvvəl Bakı işğaldan azad olunmasaydı, görəsən, bu sətirləri yaza bilərdikmi? Gələn il 100-cü ilini qeyd edəcəyimiz bu möhtəşəm hadisənin əhəmiyyətini hər dəqiqə düşünməliyik...

2016-cı ilin aprel döyüşləri nəticəsində tam təhlükəsizliyi təmin edilən Cəbrayıl rayonunun Cocuq Mərcanlı kəndində 24 il sonra ilk dəfə zəng

çalındı, bilik günü qeyd olundu. Sentyabrın 15-də Şəhid Novruz Aslanov adına kənd tam orta məktəbinin açılış mərasimi, həqiqətən də, tarixi bir hadisə idi. İndi sıra azad olunan torpaqlarımızı əkib-becərməklə torpağın insana, insanın torpağa həsrət qaldığı bu müqəddəs Vətən guşəsini iqtisadi cəhətdən canlandırmağa gəldi. Bu məsələdə TÜİB olaraq, Türkiyə Cumhuriyyətinin Bakıdakı Səfirliyinin məlumatı daxilində, Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İşləri Üzrə Dövlət Komitəsi, digər aidiyyəti qurumlar və Cəbrayıl rayonu İcra Hakimiyyəti ilə birlikdə Cocuq Mərcanlı sakinlərinin ehtiyac və istəkləri nəzərə alınmaqla həyata keçirəcəyimiz sosial məsuliyyət layihəsini ən əhəmiyyətli işlərimizdən biri və havasını udduğumuz, suyunu içdiyimiz Azərbaycana, onun çiçəklənməsi üçün çalışanlara, onun Vətən olması üçün qanını axıdan Şəhid və Qazilərimize bir borcumuz kimi görürük.

Dəyərli dostlarım,

30 sentyabr tarixindəki Ümumi Yığıncağımızı, bir əvvəlki Ümumi Yığıncaqda dəyişdirilən Nizamnaməmiz çərçivəsində keçirəcəyik. Görülən işləri qiymətləndirəcək, görülməli işləri müzakirə edəcəyik.

Keçən müddət ərzində sizdən aldığımız dəstək ilə birgə aldığımız qərarları həyata keçirərək Birliyimizi, TÜRKİYƏ VƏ AZƏRBAYCAN İŞ ADAMLARI VƏ SƏNAYEÇİLƏR İCTİMAİ BİRLİYİ olaraq, ölkə və dünya realıqları çərçivəsində öz sözüümüzü deməyə, layihələr hazırlamağa, üzvlərimiz arasında tam şəkildə həmrəylik yaratmağa çalışdıq. Hadisələri, prosesləri izləyən deyil, yönləndirən bir qurum olmağa səy göstərdik. Mən əminəm ki, yeni təşkil olunacaq İdarə Heyətimiz, birlikdə ucaltdığımız bayrağı daha da yuxarılara yüksəldəcək və iki Dövlətimizə və Millətimizə xidmət yolunda əmin addımlarla yürüyəcəkdir...

Bu inamla «yolumuz açıq və aydın olsun» deyirəm, sizlərə sağlam, əmin-amanlı və bərəkətli günlər arzulayıram.

Hörmətlə,
Ali İhsan Genç
TÜİB İdarə heyətinin sədri

TÜİB-dən tarixi təşəbbüs — «Made in Jojuq Marcanlı»

MÜSAHİBƏ

«Bu layihələr Türkiyə ilə Azərbaycana yeni imkanlar yaradır»

Azərbaycanın nəqliyyat, rabitə və yüksək texnologiyalar sektorunda görülən işlər, aparılan siyasət və gözlənilən nəticələr barədə sualları Nəqliyyat, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar naziri Ramin Quluzadə cavablandırır.

Səh. 14

«Türkiyəni nəqliyyatın hər sahəsində beynəlxalq dəhlizə çevirmək istəyirik»

Türkiyənin nəqliyyat siyasəti, bu sahədəki hədəfləri və görülən işlər barədə suallara Türkiyənin Nəqliyyat, Dənizçilik və Rabitə naziri cənab Ahmet Arslan cavab verir.

Səh. 18

«Məqsədimiz xarici ticarət əməliyyatlarını daha da stimullaşdırmaqdır»

Gömrük sistemində görülən işlər, planlaşdırılan yeniliklər və bizneslə münasibətlərlə bağlı suallara DGK-nin sədri Aydın Əliyev cavab verir.

Səh. 34

«Bu dəmir yolu üç ölkəni və qitələri birləşdirir»

Bakı-Tiflis-Qars dəmiryol layihəsi, onun gətirəcəyi imkanlar və yeni realiaqlarda ölkənin dəmiryol sisteminin gələcəyi ilə bağlı suallara «Azərbaycan Dəmir Yolları» QSC-nin sədri Cavid Qurbanov cavab verir.

Səh. 40

MÜSAHİBƏ

«Biz 21-ci əsrin «5 ulduzlu» halını yaradırıq»
Bakı Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanı, burada təşkil olunacaq və Azad İqtisadi Zonanın (AİZ) hansı prinsiplərlə çalışacağı və indiyədək görülən işlərlə bağlı sualları «Bakı Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanı» QSC-nin Baş direktoru Taleh Ziyadov cavablandırır.

26

TÜİB

TÜİB-in «İxtisas Çalışma Qrupları» fəaliyyətə başlayıb
Yaranmasından bir ildən də az vaxt keçməsinə baxmayaraq, TÜİB ölkə biznesi və iqtisadiyyatı üçün çox vacib olan islahatlar istiqamətində fəaliyyətə başlayıb.

4

BİZNES TARİXİ

Bakıda ilk biznes mərkəzinin sahibi: «Risksiz biznes olmur»
Bakıda «Köhnə dəyirman»ı tanımayan az olar. Amma, bəlkə də, çox adam bilmir ki, rəsmi adı «The Landmark» olan bu bina bütün ölkədə ilk biznes mərkəzidir. Onun qurucusu isə kıbrıslı mühəndis Efruz Sami Müdüroğlu idi...

50

İŞ DÜNYAMIZ

Rüblük biznes jurnal

Təsisçi:

Türkiyə və Azərbaycan İş Adamları və Sənayeçilər İctimai Birliyi

Redaksiya heyəti

Ali İhsan Genç
Biorol Malkoç
Necmeddin Taşbağ
Mete Aytacoglu
İlqar Heydərov

Redaktor:

Əli Əhmədov

Müxbirlər:

İlhamə Abdullayeva
Naibə Qurbanova,
Daşqın Geneyli
Sülhiyyə Qarabağlı
Rahim Tərvərdiyev

Korrektor:

Xanım Aydın

Jurnaldakı materiallardan mənbə göstərilməklə istifadə edilə bilər.

Redaksiya ilə müəlliflərin mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

Ünvan:

Cəfər Cəbbarlı
küçəsi 44,
Caspian Plaza/1205

Tel:

(+994 12)
497 1586 / 87

www.tuib.az

e-mail: info@tuig.org

MEET THE A330 BUSINESS CLASS

TURKISH AIRLINES OFFERS YOU THE BEST FLYING EXPERIENCE WITH ITS LUXURIOUS A330 AIRCRAFT.

WIDEN YOUR
WORLD

TURKISH
AIRLINES

TURKISHAIRLINES.COM

TÜİB-in «İxtisas Çalışma Qrupları» fəaliyyətə başlayıb

Azərbaycandakı türk iş adamlarının fəaliyyətinin koordinasiya edilməsi, biznesə və ümumi iqtisadi inkişafa dəstəyi özü üçün əsas hədəflərindən müəyyən edən «Türkiyə və Azərbaycan İş Adamları və Sənayeçilər İctimai Birliyi» (TÜİB) bu sahədə mühüm yeniliyə imza atıb. Yaranmasından bir ildən də az vaxt keçməsinə baxmayaraq TÜİB ölkə biznesi və iqtisadiyyatı üçün çox vacib olan islahatlar istiqamətində fəaliyyətə başlayıb.

Qurumun tərkibində «Azərbaycan 2020: Gələcəyə Baxış» İnkişaf Konsepsiyası çərçivəsində fəaliyyət göstərəcək - «İxtisas Çalışma Qrupları» təsis olunub.

Hazırda, TÜİB-in İnşaat, Sənaye, Tibb, Bank və Sığorta, Ticarət, Kənd təsərrüfatı, Logistika, Turizm və s. sektorları əhatə edən 8 ixtisas qrupu mövcuddur. Bu qrupların tərkibinə əsasən TÜİB ə üzv olan şəxslərlə yanaşı, müvafiq sahədə təcrübəsi olan iş adamları, mütəxəssislər və peşəkarlar daxildir.

«İxtisas Çalışma Qrupları»nın əsas hədəfi fərqli sektorlarda «İnkişaf Konsepsiyası»na dəstək vermək, öz ixtisas sahələrinə uyğun şəkildə təkliflər hazırlamaq və sektorun daha da yaxşı inkişafı üçün çalışmalar aparmaqdır.

İxtisas Komissiyalarının fəaliyyətinə iyul ayının sonundan start verilib. Oktyabr ayının sonuna qədər davam edəcək fəaliyyətlər zamanı hər bir sahə üzrə inkişaf üçün təkliflər hazırlanacaq. Bundan sonra isə təkliflərin müzakirə edilərək yekun sənəd

nədin tərtib olunması üçün ilin sonunadək dəyirmi masa, simpozium, konfrans və ya forumların keçirilməsi planlaşdırılır. Son nəticədə Komissiyaların hesabatları TÜİB-in tuib.az internet saytında və Facebook səhifəsində yerləşdiriləcək və kitab şəklində çap ediləcək. Bu fəaliyyətlər hazırda biznes mühiti sürətlə dəyişməkdə olan Azərbaycanda inkişafa böyük töhvə verməlidir. Artıq TÜİB-in bütün İxtisas Komissiyaları öz fəaliyyətlərinə başlayıb və uğurla davam etdirirlər.

AQRAR SEKTORUN İMKANLARI MÜZAKİRƏ EDİLİB

«Kənd təsərrüfatı və heyvandarlıq komissiyası»nın iclaslarında «əsasən, işğaldan azad olunan Cəbrayıl rayonu, Cocuq Mərcanlı kəndində əkin sahələrinin yaradılması imkanları, həmçinin bölgədə heyvandarlığın inkişaf etdirilməsi yönündə həyata keçiriləcək layihələr müzakirə olunub.

Komissiyanın toplantılarından biri Biləsuvarda yerləşən «Azərsun Kənd Təsərrüfatı Məhsulları MMC» müəssisəndə keçirib. İclas, müəssisənin rəhbəri Deniz Tuğalın təqdimatı ilə başlayıb. Burada iştirakçılara qurumun fəaliyyət istiqamətləri, həyata keçirdiyi layihələrlə bağlı ətraflı məlumat verilib. Daha sonra öz fəaliyyətinə başlayan komissiyada, Azərbaycanda kənd təsərrüfatının bu günki durumu müzakirə edilib, bu sahənin müvafiq SWOT analizi hazırlanıb.

İclasdan sonra iştirakçılar müəssisənin fəaliyyəti ilə daha yaxından tanış olmaq üçün əkin və istehsalat sahələrinə yollanıblar. Komissiyanın yerlərdə təşkil edilməsində məqsəd iş adamlarının və yerli biznesin fəaliyyəti ilə daha yaxından tanış olmaq və daha real məlumatlar toplamaqdır.

İNŞAAT SEKTORUNDA YENİ YANAŞMALAR TƏLƏB OLUNUR

TÜİB-in ən məhsuldar fəaliyyət göstərən komissiyalarından biri də «İnşaat Komissiyası»dır. İndiyədək komissiyanın bir neçə iclası keçirilərək bu sahədəki vəziyyət, ortadakı fərsətlər və həllini gözləyən məsələlər müzakirə edilib. Müzakirələrdə əsas diqqət yetirilən məsələlər, sahənin dövlət tərəfindən tənzimlənməsi, müvafiq standartların tətbiqi, sektora investisiyaların cəlb edilməsi üçün müasir yanaşma və mexanizmlərin tətbiqi və s. olub. İclaslarda qeyd edilib ki, hazırda inşaat sektorunun inkişafı ilə bağlı əsas məqamlara bu sahənin maliyyələşdirilməsi, keyfiyyətli kadr potensialının formalaşdırılması və sahənin sığorta təminatı aiddir.

TURİZMİN İNKİŞAFI ÜÇÜN YENİ İMKANLAR

TÜİB-in uğurla fəaliyyət göstərən komissiyalarından biri də «Tu-

rizm və Xidmət Komissiyası»dır. İndiyədək komissiyanın iclasları «Hilton» hotelində keçirilib. Buradakı müzakirələrdə komissiyanın rəhbəri, «Hilton» otelinin baş direktoru Todor Kalamaris və komissiyanın digər üzvləri iştirak ediblər. Görüşdə Azərbaycanda turizm və xidmətlər sektorunun böyük potensialı olduğu vurğulanıb, sektorun inkişafı üçün mövcud olan fərsətlər və eləcə də bu sahəyə mane olan faktorlar müzakirə edilib. Qeyd edilib ki, hazırda ölkədəki təhlükəsizlik və əmin-amanlıq Azərbaycan qarşısında turizm üçün böyük imkanlar açır. Qarşıdakı illərdə Azərbaycanda böyük potensialı olan istiqamətlərdən biri «konqre (tədbirlərin təşkilatçılığı) turizmi»dir. Hazırda bunun üçün ölkədə bütün lazımı şərait yaradılıb. Bundan başqa, komissiya üzvləri qeyd edib ki, Azərbaycanın turizm imkanlarının xaricdə daha geniş təbliği, eləcə də kadr potensialının gücləndirilməsi tələb olunur.

TİBBİ SEKTORDA BÖYÜK DƏYİŞİKLİKLER GÖZLƏNİLİR

Bu gün Azərbaycanda ön sıralara keçən və böyük dəyişikliklər əre-

fəsində olan sahələrdən biri də səhiyyə və tibbi xidmətlərdir. TÜİB-in «Tibb Komissiyası» da bu sahədəki islahatlara dəstək olmaq və səhiyyənin daha da inkişafı üçün öz fəaliyyətini davam etdirir. Komissiyanın növbəti iclaslarından biri Azərbaycanda fəaliyyət göstərən «Dünya-göz» xəstəxanasında keçirilib. Toplantıda əsasən eczaçılıq sektorunun mövcud durumu, səhiyyə sahəsində ixtisaslı kadrların yetişdirilməsi, əhalinin icbari tibbi sığortası, sağlq qurumlarında tibbi xidmət mədəniyyətinin artırılması və s. mövzular müzakirə olunub. Komissiyanın növbəti iclası «Asfarma» şirkətinin baş ofisində keçirilib. İclasın əsas mövzusu «İcbari tibbi sığorta» sahəsində görülməli olan işlər, Türkiyənin bu sahədə müvafiq təcrübəsinin öyrənilməsi olub.

SƏNAYE XARİCİ BAZARLARA YÖNƏLMƏLİDİR

Ölkədə həyata keçirilən siyasətin əsas istiqamətlərindən biri də sənayenin, xüsusilə də qeyri-neft sənayesinin inkişaf etdirilməsi, onun rəqabətə davamlı və ixraca yönümlü hala gətirilməsidir. TÜİB-

TİCARƏT SEKTORUNDA «ELEKTRON İNQILAB» GÖZLƏNİLİR

TÜİB-in yeni fəaliyyətə başlayan qruplarından biri «Ticarət Komissiyası» oldu. Komissiyanın ilk iclasında bu sahədəki mövcud durumla bağlı bir çox məsələlər diqqəti cəlb edir. «Oriflame» qrupunun satış direktoru Kamal Kayanın rəhbərliyi ilə keçirilən iclasda Azərbayanda ticarət sektorunun inkişafı üçün imkanlar və qarşıda duran məsələlər müzakirə edilib. Bildirilib ki, müasir bank xidmətlərinin və ödəniş sistemlərinin tətbiqi sektorun inkişafına böyük dəstək ola bilər. Paralel olaraq logistika-daşınma xidmətləri və sığorta xidmətinin lazımı səviyyədə inkişafı bu sahəyə ciddi dəstək olacaq.

BANK VƏ SIĞORTA SEKTORUNDAKI DURUM VƏ İMKANLAR

TÜİB-in «Bank və sığorta sektoru» komissiyasının ilk iclası «Ziraat Bank Azərbaycan»-ın ofisində keçirildi. Bankın idarə heyətinin sədri Avni Dəmirçinin sədrliyi ilə keçirilən iclasda maliyyə sektorundakı durum, bank və sığorta xidmətlərinin inkişafı, onların iqtisadiyyatın daha geniş sahələrinə yayılması imkanları, eləcə də bu sahədə həllini gözləyən məsələlər müzakirə edilib.

NƏQLİYYAT İMKANLARINDAN MAKSİMUM YARARLANMAQ FÜRSƏTİ

Azərbaycanın son illər hədəflədiyi və iri investisiyalar yatırdığı sahələrdən biri də nəqliyyat və logistika. Hazırda ölkəmiz regionun əsas logistika mərkəzlərindən biri olmağı hədəfləyir və bununla bağlı ciddi layihələr reallaşdırılır. Bu mənada TÜİB-in «Logistika və daşımaçılıq komissiyası»nda aparılan müzakirələr iqtisadiyyatımız üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Komissiyanın ilk iclası «Türk Hava Yolları»nın Bakı nümayəndəliyinin ofisində keçirilib. Komissiyanın rəhbəri Seyfullah İlyasın rəhbərliyi ilə aparılan müzakirələrdə bu sektorun hazırkı durumu, mövcud imkanlar və onların səmərəli reallaşdırılması yolları ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

in «Sənaye Komissiyası»nın iclasında əsas müzakirə mövzuları da bununla əlaqədar olub. TÜİB ofisində keçirilən iclasda «Coca-Cola Bottlers LTD» Maliyyə Direktoru Burak Ateş komissiyanın rəhbəri təyin olunub. İclasda bildirilib ki, ölkədə sənayenin inkişafı üçün ciddi potensial və bu sahədə bazarlara çıxış imkanları var. Bununla yanaşı, Azərbaycan sənayesi həm texnologiya, həm istehsal olunan məhsulların çeşidi, həm də əmək bazarında gözlənilən dəyişikliklər baxımından dünyadakı dəyişikliklərə hazır ol-

malı, mövcud trendlərə cavab verməlidir.

Bildirilib ki, hazırda əsas hədəflərdən biri ixalə əvəz edən məhsullarla yanaşı, xaricə ixrac edilən bilən məhsulların istehsalıdır. Bununla yanaşı, sənayedə standartların tətbiqi, dövlət tərəfindən sənaye müəssisələrinin fəaliyyətinin stimullaşdırılması, peşə təhsilinin inkişaf etdirilməsi də mühüm istiqamətlərdəndir. İclasda qeyd edilib ki, yaxın vaxtlarda Bakı-Tiflis-Qars dəmiryolunun işə düşməsi də sənayenin inkişafına ciddi dəstək olacaq.

YENİLİKLƏR

Balaxanı Sənaye Parkında rezidentlərə güzəştlər təqdim olunacaq

Balaxanı Sənaye Parkında rezidentlərə güzəştlər təqdim olunacaq. Bu barədə «Təmiz Şəhər» ASC Ətraf Mühit və Əməyin Mühafizəsi şöbəsinin müdiri Sabit Zeyniyev deyib: «Parkda rezidentlər vergilərdən, avadanlıqların idxal rüsumundan, gəlir vergisindən və digər torpaq və mənfəət vergilərindən bir müddət azad olunacaqlar. Bu güzəştlər sahibkarlara işlərini qura bilmək üçün yardım məqsədi

daşıyacaq. Balaxanı Sənaye Parkının məqsədi vahid ərazidə təkrar xammalla işləmək istəyən sahibkarlara dövlət tərəfindən güzəştlərin tətbiqidir». Balaxanı Parkında 5 zavod fəaliyyətə hazırdır. Mingəçevir Sənaye Parkında isə 9 zavodun tikilməsi nəzərdə tutulur ki, nəticədə 5 mindən çox iş yeri yaradılacaq. Ümumilikdə sənaye parklarına indiyədək 800 milyon dollar investisiya qoyulub.

Xarici müəssisələr əsas kapitalla 6 milyard manatdan çox vəsait yönəldib

İlin əvvəlindən sentyabrın 1-dək xarici müəssisə və təşkilatlar tərəfindən əsas kapitalla 6 milyard 19,5 milyon manat vəsait yönəldilib. Dövlət Statistika Komitəsinin açıqlamasına görə, xarici ölkələr və beynəlxalq təşkilatların vəsaitləri hesabına əsas kapitalla yönəldilmiş vəsaitin 5 milyard 293,8 milyon manatı (87,9 faizi) Birləşmiş Krallıq, Türkiyə, Ma-

layziya, İsveçrə, Rusiya, İran, ABŞ, Yaponiya, Çexiya və Norveç sərmayədarlarına məxsus olub. 2017-ci ilin yanvar-avqust aylarında ölkənin iqtisadi və sosial sahələrinin inkişafı üçün bütün maliyyə mənbələrindən əsas kapitalla 9 milyard 868,5 milyon manat və ya əvvəlki ilin yanvar-avqust ayları ilə müqayisədə 0,1 faiz çox vəsait yönəldilib.

Azərbaycan 40 ölkə ilə güzəştli vergi tətbiq edir

Azərbaycan dünyanın 40 ölkə və ərazisi ilə güzəştli vergi tətbiq olunacaq. «Güzəştli vergi tutulan ölkələrin və ərazilərin siyahısı»nın təsdiq edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanında digər normativ aktlarının bu fərmana uyğunlaşdırılması ilə bağlı təkliflərini üç ay müddətində hazırlayıb dövlət başçısına təqdim edilməsi tapşırığı verilib. Güzəştli vergi tutulan ölkə və ərazilərə - Andorra, Anqila, Antiqua və Barbuda, Aruba, Antil Adaları (Nider-

land), Baham Adaları, Bəhreyn, Bermud Adaları, Britaniya Vircin Adaları, Beliz, Barbados, Cəbəllütariq, Cersi, Dominika, Honkonq (Çin), Kayman Adaları, Kuk Adaları, Kosta-Rika, Qernsi, Qrenada, Liberiya, Lixtenşteyn, Maldiv Adaları, Men Adaları, Marşal Adaları, Montserrat, Monako, Makao (Çin), Nauru, Niue, Panama, Palau, Seyşel Adaları, Sent Kits və Nevis, Samoa, Sent Vinsent və Qrenadin, Sent Lusiya, Törks və Kaykos Adaları, Vanuatu və Vircin Adaları (ABŞ) daxildir.

Vergidən ən çox yayınan sahələr açıqlanıb

Vergidən yayınma hallarının ən çox təsadüf edildiyi sahələrdən biri iri dövriyyəli pərakəndə satış obyektləridir. Bu barədə Vergilər Nazirliyi yanında Bakı şəhəri Lokal Gəlirlər Departamentinin baş direktoru vəzifəsini icra edən Həbib Məmmədov vergi orqanlarının informasiya məlumat bazaları əsasında hazırlanmış Tədbirlər Planının əsas müddəaları ilə bağlı məlumatında deyib. Onun sözlərinə görə, bir çox ticarət mərkəzlərində, supermarketlərdə məsafədənötürmə qurğularının qoyulmasına baxmayaraq, həmin qurğulardan əldə edilən informasiya mübadiləsi günün tələbləri səviyyəsində deyil. Vergi orqanı əməkdaşlarının xronometraj aparmaq imkanları vaxt və fiziki baxımdan çətinlik yaratdığından, çıxış yolu iri dövriyyəli pərakəndə satış obyektlərində elektron məsafədənötürmə qurğularının tətbiqi ilə bağlı zəruri texniki işlərin görülməsinin sürətləndirilməsidir. Tədbirlər Planında yer alan məsələlərdən biri də mebel istehsalı və satışı ilə məşğul olan vergidəyiciləri və iri işə obyektləri üzrə vergi öhdəliklərinə əməl edilməsinin təhlili, Bakı şəhərinin mərkəzində real icarə haqqının müəyyənəşdirilməsi və bu sahədə vergidən yayınma hallarının qarşısının alınması üçün qanuna müvafiq tədbirlərin görülməsidir.

İndiyədək sahibkarların 10-a yaxın assosiasiyası yaradılıb

İndiyədək Azərbaycanda sahibkarların 10-a yaxın assosiasiyası (tikinti materialları istehsalçıları, qablaşdırma sənayeçiləri assosiasiyaları və s.) yaradılıb. Mebel istehsalçıları Assosiasiyasının yaradılması da məhz bu məqsədə xidmət edir. Bu barədə iqtisadiyyat nazirinin müavini Niyazi Səfərov deyib.

RƏSMİ XƏBƏRLƏR

Azərbaycanın daha bir uğuru

YENİ ƏSRİN MÜQAVİLƏSİ

Sentyabrın 14-də Bakıda Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin və bir qrup yüksək səviyyəli xarici hökumət və dövlət rəsmilərinin iştirakı ilə «Azəri-Çıraq-Günəşli» neft yataqları blokunun işlənməsi üzrə yeni sazişin imzalanma mərasimi baş tutub.

Heydər Əliyev Mərkəzində keçirilən imzalanma mərasimində Azərbaycan hökuməti və Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Şirkəti (SOCAR), «BP», «Chevron», «INPEX», «Statoil», «ExxonMobil», «TP», «ITOCHU» və «ONGC Videsh» şirkətləri ilə birlikdə bu gün «Azəri», «Çıraq» yataqları və «Günəşli» yatağının dərinsulu hissəsinin (AÇG) birgə işlənməsi və hasilatın pay bölgüsü haqqında dəyişdirilmiş və yenidən işlənmiş sazişi imzalayıblar.

Yeni sazişə əsasən, «Azəri-Çıraq-Günəşli» neft yatağının işlənməsi 2050-ci ilə qədər uzadılır. Tədbirdə çıxış edən Prezident İlham Əliyev bu sazişin ölkəmiz üçün çox böyük əhəmiyyəti olduğunu qeyd edib: «Yeni imzalanacaq kontrakt Azərbaycan üçün daha da əlverişlidir, baxmayaraq ki, 1994-cü ildə imzalanmış kontrakt da bizim maraqlarımızı tam təmin edirdi. Bu dəfə isə daha da yaxşı şərtlərlə kontrakt imzalanır».

Sazişə əsasən, yataqlardan Azərbaycana çatacaq mənfəət neftinin səviyyəsi 75 faiz təşkil edəcək. Saziş Azərbaycanın Milli Məclisi tərəfindən ratifikasiya olunmalıdır. Tədbirdə Türkiyənin enerji və təbii sərvətlər naziri Berat Albayrak, Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğanın Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevə təbrik məktubunu oxuyub. Bundan başqa, tədbirdə Böyük Britaniyanın Dövlət naziri Alan Duncan, Gürcüstanın Energetika

naziri Elia Eloşvili, Yaponiyanın Xarici İşlər nazirinin parlamentarı müavini Manabu Hori, BP şirkətinin baş icraçı direktoru Robert Dadli çıxış edərək sazişin əhəmiyyətini vurğulayıblar. Hasilatın pay bölgüsü haqqında dəyişdirilmiş və yenidən işlənmiş sazişə əsasən, BP layihənin operatoru olaraq qalacaq. Sazişin bir hissəsi olaraq SOCAR-ın AÇG-dəki iştirak payı 11,65%-dən 25%-ə qaldırılacaq və beynəlxalq tərəfdaş şirkətlər Azərbaycan

Dövlət Neft Fonduna 3.6 milyard dollar bonus ödəyəcəklər. Növbəti 32 il müddətində AÇG-yə 40 milyard dollardan artıq sərmayə qoyulması potensialı var. Saziş təsdiqləndikdən sonra AÇG-də tərəfdaşların yeni iştirak payları bu nisbətə olacaq: BP- 30,37%; AzACG (SOCAR)- 25,00%; Chevron- 9,57%; INPEX- 9,31%; Statoil- 7,27%; ExxonMobil- 6,79%; TP- 5,73%; ITOCHU- 3,65% və ONGC Videsh Limited (OVL)- 2,31%.

Biröl Malkoç, TÜİB İdarə Heyətinin üzvü

Azərbaycan Hökuməti və layihə ortaqlarının iştirakı ilə, «Azəri-Çıraq-Günəşli» (AÇG) yataqlar blokunun işlənməsi üzrə Hasilatın Pay Bölgüsünün düzəliş edilmiş və yenidən tərtib olunmuş Sazişi 14 sentyabr 2017-ci il tarixində imzalanaraq 2049-cu ilə qədər uzadıldı. Beləliklə, önümüzdəki 32 il müddətində, AÇG neft sahəsinə 40 milyard ABŞ dollarından çox investisiyanın qoyulması gözlənilir. İlk sazişin imzalandığı 1994-cü ildən etibarən, AÇG 33 milyard ABŞ dollarlıq investisiyadan faydalanaraq təxminən 440 milyon ton neft hasilatına nail olmuş və Azərbaycana 125 milyard ABŞ dollarından çox birbaşa xalis gəlir qazandırmışdır.

Bu Saziş ilə Azərbaycan dövləti siyasi sabitliyinin və iqtisadi mühitinin verdiyi perspektivlərlə transmilli şirkətlərin və investorların diqqət mərkəzi halına gəlmişdir. Bu Sazişlə Xəzərin enerji ehtiyatları hasil olunub dünya bazarlarına ixrac olunmaqla, regional və global miqyasda dünya enerji təhlükəsizliyinə töhfə verəcəkdir. Digər tərəfdən, bu layihənin hər mərhələsindəki proseslər üçün ehtiyac duyulan insan resursları, texnologiya və məhsullar 1994-cü ildən etibarən bu sahədə fəaliyyət göstərən, təcrübə qazanmış və sınaqdan keçirilmiş yerli resurslarla

müəyyən səviyyədə əvəz olunacağından, aşağı maya dəyərli istehsalı həyata keçirmək imkanı yaranacaqdır. Bunun nəticəsində yerli resurslardan istifadə səviyyəsi əvvəlki dövrlərlə müqayisədə daha yüksək olacağından həm neft, həm də qeyri-neft sektorlarında tələbatı artıran proseslər meydana gələcək və beləliklə də, yerli kadrların işə cəlb olunma imkanları hər sektorda artaraq, milli iqtisadiyyat üzrə mühüm inkişaf və məşğulluq göstəricilərinin əldə edilməsinə nail olunacaqdır.

Türkiyənin statistikasından əldə olunan məlumata görə, 1992-ci ildən bu günə qədər xaricdə təhsil almış universitet tələbələrinin sayı 125 000 nəfərə yaxındır, bu da onu göstərir ki, xaricdə təhsil almış tələbələrimizin ümumi sayı təxminən bu illər ərzində 200 000 nəfərə çatmışdır. Türkiyə, Avropa, Amerika və Asiya müxtəlif ölkələrində təhsil almış gənclərimiz, qazandıqları bilik və təcrübə ilə Azərbaycanın önümüzdəki 32 illik gələcəyində tələb olunacaq insan resurslarının əhəmiyyətli hissəsini təşkil edəcək və iqtisadi inkişafa böyük töhfələr verəcəklər.

Bu layihə üzrə qoyulacaq investisiyalar və istehsalat, planlı və 32 illik müddət üçün nəzərdə tutulmuş fəaliyyətlər olacağından, eləcə də iqtisadi inkişaf çərçivəsində meydana gələcək proseslər uzunmüddətli davamlı inkişaf

olacağından demək olar ki, hər sahədə Azərbaycan iqtisadiyyatının təməllərinin möhkəmlənməsinə səbəb olacaqdır. Bu prosesdə meydana gələcək artım impulsı inflyasiya təzyiqini aktuallaşdırsa da, nəzarət altında saxlana bilən səviyyələrdə həyata keçirmək mümkün olacaqdır.

Dünya üzrə rəqəmsal texnologiyaların sürətli inkişafına əsaslanan sənaye innovasiyaları və bunun nəticəsində ortaya çıxan yeni məhsullar, xidmətlər, iş sahələri, iş imkanları və həyat standartları ilə Azərbaycandakı bu inkişaf və dəyişikliyə hamımız yaxından bir daha şahid olacağıq.

Azərbaycanın geosiyasi və strateji mövqeyindən ötrü ölkəyə cəlb olunacaq xarici sərmayə və ölkənin ixrac resurslarından qazanacağı sərvət demək olar ki, hər sahədə son texnologiyalarla təchiz olunmuş yeni sənaye, kənd təsərrüfatı və turizm sahəsində investisiyaların qoyulmasına imkan verəcək və beləcə, MDB ölkələrində gömrük birliyinin verdiyi üstünlüklərlə istehsalat və ixracat çox sürətlə inkişaf edərək, xam neft ixracının yaratdığı məşğulluq problemlərinin əksinə çox fərqli peşələrdə müxtəlif iş imkanlarının yaranmasına gətirib çıxaracaqdır. Beləliklə, gənc əhaliyə malik olan Azərbaycan çalışan, qazanan, gələcəyə ümidlə baxan, bölgənin parlayan ulduzu olacaqdır.

TÜİB ÜZVLƏRİNDƏN XƏBƏRLƏR

Azərbaycanda icbari tibbi sığortanın tətbiqi müzakirə edildi | «Mr.Fix» «BASF» «LM Catering» və «Star publik transport» şirkətləri ziyarət edilib | TÜİB rəhbərliyi «Türk American Medical Center»i ziyarət edib | TÜİB idarə heyəti TPAO-nun Azərbaycan təmsilçiliyini ziyarət edib | TÜİB rəhbərliyi «ISR Plaza»nın vitse-prezidenti Zafer Tangil ilə görüşüb | TÜİB-in sədri AmCham təşkilatının icraçı direktorunu ziyarət edib | TÜİB nümayəndə heyəti «Asfarma» şirkətində olub

Azərbaycanda icbari tibbi sığortanın tətbiqi müzakirə edildi

Azərbaycanda icbari tibbi sığortanın tətbiqi sahəsində görülən işlər, bu yeniliyin digər sahələrə təsiri və gələcək planlarla bağlı məsələlər Türkiyə və Azərbaycan İş Adamları və Sənayeçilər İctimai Birliyinin (TÜİB) nümayəndə heyətinin Nazirlər Kabineti yanında İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyinin rəhbərliyi ilə görüşündə müzakirə edilib. Avqustun 30-da keçirilən görüşdə TÜİB-i təşkilatın sədri Ali İhsan Genç, TÜİB Səhiyyə Komissiyasının sədri, «Türk American Medical Center»in rəhbəri Ramiz Əskəroğlu, «Türk American Medical Center»in nümayəndəsi Vəfa Paşayeva, TÜİB Bank və Sığorta Komissiyası sədrinin müavini «AXA MBASK» sığorta şirkətinin baş direktoru Selçuk Adıgüzel, «Dünyagöz» xəstəxanasının direktoru Esmira Mirzəyeva, «Nobel İlaç» şirkətinin direktoru Emrah Mansuroğlu, «Gen İlaç» şirkətinin

rəhbəri Ülvi Məmmədov və digər şəxslər təmsil ediblər. İcbari Tibbi Sığorta Agentliyini isə qurumun direktoru Zaur Əliyev, Agentliyin monitoring, təhlil və informasiya texnologiyaları şöbəsinin müdiri İsa Əliyev və Agentliyinin İcbari tibbi sığorta şöbəsinin müdiri Vüqar Qurbanov təmsil ediblər. Görüşdə Azərbaycanda icbari tibbi sığortanın tətbiqi ilə bağlı planlar, hazırda Mingəçevir şəhəri və Yevlax rayonunda həyata keçirilən pilot layihələri və onların ilkin nəticələri barədə geniş məlumat verilib. Müzakirələrdə icbari tibbi sığortanın uğurla tətbiqi üçün həlli tələb olunan məsələlər, bu yeniliyin Azərbaycandakı sığorta, səhiyyə xidmətləri və digər sahələrə təsiri müzakirə edilib. TÜİB rəhbərliyi ölkəmizdə icbari tibbi sığortanın uğurlu tətbiqi üçün Agentliyə istənilən dəstəyi verməyə hazır olduğunu ifadə edib.

TÜİB nümayəndə heyəti «Asfarma» şirkətində olub

TÜİB «Səhiyyə Komissiyası»nın növbəti iclası keçirilib. İclas «Asfarma»nın baş ofisində keçirilib. İclasın əsas mövzusu «İcbari tibbi sığorta» sahəsində görülməli olan işlər, Türkiyənin bu sahədə müvafiq təcrübəsinin öyrənilməsi olub. Komissiya üzvləri növbəti həftə, «Nazirlər Kabineti yanında İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyi»nin rəsmi şəxsləri

ilə görüş keçirməyi qərara alıblar. Daha sonra «Asfarma» şirkətinin baş direktoru İrfan Başkurta TÜİB üzvlük plaketi təqdim olunub.

TÜİB rəhbərliyi «Türk American Medical Center»i ziyarət edib

TÜİB İdarə Heyətinin Sədri Ali İhsan Genç iyulun 7-də birliyə üzv olan «Türk American Medical Center»i ziyarət edib. Görüşdə qurumun rəhbəri Ramiz Askeroglu və baş həkim Nərmine Mustafayeva iştirak ediblər. Ramiz bəy öncəliklə, «Türk American Medical Center»in yaranma tarixi, fəaliyyət istiqamətləri və gələcək planları haqqında geniş məlumat verib. Birliyin sədri Ali İhsan Genç də öz növbəsində TÜİB haqqında ətraflı məlumat verib, qarşılıqlı münasibətlərdən məmnunluğunu ifadə edib. Sonda qurumun rəhbəri Ramiz bəyə, TÜİB-ə üzvlük haqqında plaket təqdim olunub, xatirə fotoları çəkdirilib.

TÜİB idarə heyəti TPAO-nun Azərbaycan təmsilçiliyini ziyarət edib

7 avqust 2017-ci il tarixində TÜİB idarə heyətinin üzvləri TPAO (Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı) Azərbaycan təmsilçisi Saliha Dünder ilə görüşüblər. Görüşdə TÜİB-in İdarə Heyətinin Sədri Ali İhsan Genç və sədr müavini Hüseyin Büyükfırat iştirak ediblər. Görüş zamanı şirkətin Azərbaycandakı fəaliyyəti, görülən işlər, eləcə də TPAO ilə TÜİB arasında qarşılıqlı əməkdaşlıqla bağlı müzakirələr aparılıb.

TÜİB rəhbərliyi «ISR Plaza»nın vitse-prezidenti Zafer Tangil ilə görüşüb

TÜİB İdarə Heyətinin Sədri Ali İhsan Genç birliyə şəxsi olaraq üzv olan Zafer Tangili ziyarət edib. Görüş zamanı Azərbaycanda turizm sahəsində baş verən yeniliklər geniş müzakirə olunub, turizm sənayesinin inkişafına dair maraqlı fikirlər səsləndirilib. Qeyd edək ki, Zafer Tangil 22 ildən artıqdır ki, Azərbaycanda turizm sektorunda fəaliyyət göstərir. O, Bakıda «Park Inn», «Hilton Baku» kimi hotellərin açılışını həyata keçirib və hazırda «ISR Plaza» holdingin vitse-prezidenti olaraq çalışır.

TÜİB-in sədri AmCham təşkilatının icraçı direktorunu ziyarət edib

12 iyul 2017-ci il tarixində Türkiyə və Azərbaycan İş Adamları və Sənayeçilər İctimai Birliyinin (TÜİB) sədri Ali İhsan Genç Azərbaycanda Amerika Ticarət Palatasının (AmCham) icraçı direktoru Natəvan Məmmədovanı ziyarət edib. Görüşdə təşkilatların fəaliyyəti, birgə əməkdaşlıq imkanları barədə fikir mübadiləsi aparılıb.

«Mr.Fix», «BASF Caspian», «Lime Catering» və «Star publik transport» şirkətləri ziyarət edilib

Sentyabrın 22-də Türkiyə və Azərbaycan İş Adamları və Sənayeçilər İctimai Birliyinin (TÜİB) rəhbərliyi təşkilatın üzvü olan bir sıra şirkətləri ziyarət ediblər. TÜİB rəhbərliyini təmsil edən sədr Ali İhsan Genç və onun müavirləri Hüseyin Büyükfırat, Necmettin Taşbağ, Birol Malkoç və TÜİB-in ictimaiyyətlə əlaqələr üzrə meneceri İlqar Heydərov inşaat materiallarının istehsalçısı «Mr.Fix» və «BASF Caspian» şirkətləri, keyterinq xidmətləri göstərən «Lime Catering» və nəqliyyat fəaliyyəti ilə məşğul olan «Star publik transport» şirkətlərini ziyarət ediblər. Üzv ziyarətlərində məqsəd münasibətləri inkişaf etdirmək, şirkətlərin və TÜİB-in fəaliyyətləri və planları ilə daha yaxından tanış olmaqdır. Görüşdə «Mr.Fix» baş müdiri Necmettin Taşbağ, «BASF Caspian» rəhbəri Serkan Selçuk, «Lime Catering» şirkətinin təsisçisi və direktoru Hakan Pekmezci, «Star Public Transport» MMC-nin təsisçisi Selim Evsen təmsil etdikləri şirkətlərin fəaliyyətləri və planları barədə ətraflı məlumat verib, geniş fikir mübadiləsi aparılıb.

Azərbaycan şirkətlərinə xidmət göstərən qeyri-rezidentlər vergiyə cəlb edirlər

Xarici şirkət Azərbaycan Respublikasında fəaliyyət göstərən şirkətlərə hüquqi və ya digər sahələrdə xidmət göstərmək istəyərsə, qeydiyyatdan keçməli və vergi uçotuna dayanmalıdır?

Vergilər Nazirliyinin Media və Kommunikasiya Mərkəzindən suala cavab olaraq bildirilib ki, qeyri-rezident müəssisənin və ya qeyri-rezident fiziki şəxsin istənilən 12 ay ərzində üst-üstə 90 gündən az müddətdə Azərbaycan Respublikasında fəaliyyət göstərdiyi hər hansı yer daimi nümayəndəlik sayılmır, bu halda həmin qeyri-rezidentin Azərbaycan mənbəyindən əldə olunan gəliri Vergi Məcəlləsinin 125-ci və 169-cu maddələrinə əsasən ödəniş mənbəyində və vergiyə cəlb edilir.

Qeyri-rezident hüquqi şəxsin və ya qeyri-rezident fiziki şəxsin daimi nümayəndəliyi həmin şəxslərin istənilən 12 ay ərzində Azərbaycan Respublikasında üst-üstə 90 gündən az olmayaraq bilavasitə və ya müvəkkil edilmiş şəxs vasitəsilə tam və ya qismən sahibkarlıq fəaliyyətini həyata keçirdiyi yer daimi nümayəndəlik hesab olunur. Odur ki, qeyri-rezidentlər həmin fəaliyyətini daimi nümayəndəlik vasitəsilə həyata keçirməli, müvafiq qaydada vergi uçotuna dayanaraq seçdikləri vergi-tutma sistemində uyğun olaraq Azərbaycan mənbəyindən əldə olunan gəlirlərini bəyan edərək ödəməlidirlər.

Standard and Poor's Azərbaycanın beynəlxalq kredit reytingini təsdiq edib

Standard and Poor's reyting agentliyi Azərbaycan Respublikasının suveren kredit reytinginin ənənəvi qiymətləndirməsini aparıb və müvafiq hesabatını açıqlayıb. Agentlik Azərbaycan Respublikasının uzunmüddətli və qısamüddətli xarici və milli valyutada suveren kredit reytingini dəyişməyərək müvafiq olaraq 'BB+/B' səviy-

yəsində, mənfi proqnoz ilə saxlayıb.

Standard and Poor's reyting agentliyinin yaydığı son hesabatda reytingin dəyişməz olaraq saxlanılmasına əsas səbəb kimi ölkənin möhkəm fiskal mövqeyi, xüsusilə Azərbaycan Respublikası Dövlət

Neft Fondunun xarici valyutada ehtiyatlarının mövcudluğu göstərilir. Agentlik hesab edir ki, tədiyə balansına olan təzyiqlərin aradan qalxacağı, ölkənin iqtisadi inkişaf göstəricilərinin gözlənilən artımı və daxili bank sistemində sabitliyin möhkəmlənməsi nəticəsində reyting üzrə proqnoz mənfi-dən müsbətə keçirilə bilər.

Şirkət rəhbərləri «Gələcəyin ən böyük global riski»ni açıqladı

Dünya İqtisadi Forumunun (DİF) «Rəhbər Fikri Sorğusuna»da iştirak edən şirkət rəhbərləri «yüksek işsizliyi» gələcək 10 ildə ən böyük global risk kimi göstərirlər. DİF tərəfindən 136 ölkədə, 12 min 400-dən çox yüksək səviyyəli rəhbər şəxs arasında Rəhbər Fikri Sorğusu (Executive Had Survey) keçirilib. Sorğuda iştirak edən şirkətlərin rəhbərləri, yüksek işsizliyi

gələcək 10 ildə ən böyük risk olaraq gördüklerini bildiriblər. Bununla yanaşı maliyyə böhranları, milli hökumətlərin uğursuzluğu, enerjide qiymət şoku, ictimai qeyri-sabitlik, maliyyə qurumların uğursuzluqları, kritik infrastruktur çatışmazlığı, böyük kiber hücumlar, dövlətlərarası və regional münaqişələr, terror hücumları iş dünyası üçün ilk 10 risk arasında sayılıb.

Azərbaycan işgüzar turizm bazarının liderləri siyahısındadır

Rusiyanın «Aeroklub» şirkətlər qrupu işgüzar turizm bazarının liderlərini müəyyən edib. Azərbaycan rusiyalıların yaxın xarici ölkələr arasında biznes məqsədilə ən çox səfər etdiyi 5 ölkə siyahısına daxil edilib. A Hesablamalara görə, rusiyalı turistlər Bakıya, orta hesabla 3 günlük gəlirlər və gündə təxminən 78 dollar xərcləyirlər. Tədqiqatın nəticələrinə görə, 2017-ci ildə rusiyalılar biznes səfərlər üçün Qazaxıstan, Özbəkistan, Gürcüstan, Belarus və Azərbaycanı seçiblər. Maraqlıdır ki, son bir neçə il ərzində Gürcüstan ilk dəfə olaraq lider üçlüyə daxil olub. Rusiyadan bu ölkəyə biznes-uçuşların sayı 2,5 dəfə

artıb. Ukrayna siyahıda 6-cı mövqeyə enib. İki ölkə arasında birbaşa avia-uçuşlar ləğv edildiyindən, Rusiya iş adamlarının 70 faizi Belarusdan, 17 faizi Azərbaycandan, 4 faizi Latviyadan tranzit yolla Ukraynaya gedir. Azərbaycan isə bu ilin 6 ayında Rusiyaya səfər edən turistlərin sayına görə «TOP-5»ə düşüb. Lenta.ru saytı yazır ki, bu müddətdə Azərbaycandan Rusiyaya 403 min ziyarətçi səfər edib. Ukrayna Rusiyaya dincəlməyə gedən xarici vətəndaşların sayına görə lider olub. Rusiya bu dövr ərzində təxminən 3,9 milyon ukraynalı qonaq qəbul edib. Sonrakı yerlərdə Qazaxıstan, Çin, Finlandiya və Azərbaycan qərarlaşıb.

Sizin rahatlığınız üçün çalışırıq

MÜSAHİBƏ Ramin Quluzadə

«Bu layihələr Türkiyə ilə Azərbaycana yeni imkanlar yaradır»

Azərbaycanda qeyri-neft sektorunun inkişafına yönəlmiş iqtisadi siyasətdə nəqliyyat və yüksək texnologiyalara xüsusi rol ayrılıb. Ölkədaxili və beynəlxalq daşımaların düzgün təşkili Azərbaycanın regional əhəmiyyətini yüksəltməyə imkan verdiyi halda, yüksək texnologiyalar sektorunun inkişafı ölkəmizin texnoloji inkişafı üçün zəruri baza yaradır. Dünyada rəqəmsal və internet texnologiyalarının sürətli inkişafı fonunda isə bu sahənin önəmi xüsusilə yüksəlir. Azərbaycanın nəqliyyat, rabitə və yüksək texnologiyalar sektorunda görülən işlər, aparılan siyasət və gözlənilən nəticələr barədə «İş Dünyamız»-ın suallarını **nəqliyyat, rabitə və yüksək texnologiyalar naziri Ramin Quluzadə** cavablandırır.

««AZƏRBAYCAN
RESPUBLİKASININ İNKİŞAFI
NAMINƏ INFORMASIYA VƏ
KOMMUNİKASIYA
TEKNOLOGİYALARI ÜZRƏ
MİLLİ STRATEGIYA»NIN
HƏYATA KEÇİRİLMƏSİ
NƏTİCƏSİNDƏ İKT
SEKTORUNUN ƏSAS
GÖSTƏRİCİLƏRİ İNKİŞAF
ETMİŞ ÖLKƏLƏRİN
SƏVIYYƏSİNƏ
ÇATDIRILACAQ...»

- Cənab nazir, Azərbaycanda rabitə və yüksək texnologiyalar sahəsinin gələcək inkişafını necə xarakterizə etmək olar?

- Bu gün dövlət idarəçiliyi, təhsil, səhiyyə, biznes, bank işi və digər sahələrdə İKT müstəsna əhəmiyyətə malikdir. Bildiyiniz kimi ölkəmizin gələcək inkişaf strategiyasının əsas istiqamətləri qeyri-neft sektorunun inkişafı və iqtisadiyyatın şaxələndirilməsidir. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2012-ci ildə təsdiq etdiyi «Azərbaycan 2020: gələcəyə baxış» İnkişaf Konsepsiyası»nda inkişafın əsas dayaqlarından biri informasiya və kommunikasiya texnologiyalarıdır. Bu məqsədlə iqtisadiyyatda innovasiyaların tətbiqinin genişləndirilməsi və inkişaf etdirilməsi nəzərdə tutulur.

İnkişaf Konsepsiyasında müəyyən edilmiş əsas hədəfə çatmaq üçün növbəti on ildə İKT sektorunun həcmnin 4-4,5 dəfə genişləndirilməsi tələb olunur. Bun-

lara nail olmaq üçün mövcud İKT infrastrukturunun təkmilləşdirilməsi, innovativ, rəqabətqabiliyyətli və ixracətlü İKT potensialının formalaşdırılması, kosmik sənayenin inkişaf etdirilməsi, internet iqtisadiyyatının, «elektron hökumət»in inkişaf etdirilməsi və dövlət idarəçiliyinin bütün səviyyələrində elektron xidmətlərdən istifadənin stimullaşdırılması vacibdir.

«Azərbaycan Respublikasının inkişafı naminə informasiya və kommunikasiya texnologiyaları üzrə Milli Strategiya»nın həyata keçirilməsi nəticəsində İKT sektorunun əsas göstəriciləri inkişaf etmiş ölkələrin səviyyəsinə çatdırılacaq, İKT istənilən fəaliyyət sahəsinə daha dərinlən nüfuz edəcək, ölkədə İKT infrastrukturu daha da inkişaf etdiriləcək və rəqabətə-davamlı İKT sənayesi formalaşacaq.

- Artıq bir müddətdir ki, əhaliyə «bir pəncərə» prinsipi üzrə telekommunikasiya və

poçt xidmətləri göstərilir. Xidmət səviyyəsinin daha da yüksəldilməsi istiqamətində hansı işlər görülür?

- Rabitə xidmətlərinin bir mərkəzdən göstərilməsi məqsədilə Bakı şəhərində 4, regionlarda ilk olaraq Cəlilabad rayonunda çoxfunksiyalı «Şəbəkə» xidmət mərkəzləri yaradılıb. Sözügedən şəbəkə vasitəsi ilə Nəqliyyat, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyi tərəfindən həyata keçirilən bütün xidmətləri vahid mərkəzdən göstərilir ki, bununla da əhalinin telekommunikasiya, internet, poçt və digər rabitə xidmətlərindən istifadəsinə geniş imkanlar yaradılır.

Həmin mərkəzlərdə xidmətlər yeni texnologiyalar əsasında, İKT-nin ən son nailiyyətlərindən istifadə edilməklə, quraşdırılan elektron lövhələr vasitəsilə həyata keçirilir. Xidmət səviyyəsini yüksəltmək bizim başlıca hədəflərimizdəndir. Bunun üçün xidmət personalının daimi olaraq treyninqlərə cəlb olunması və müasir texnologiyalardan istifadəyə üstünlük veririk.

- Elektron xidmətlərin daha elçatan olması üçün hansı işlər görülür?

- Bu gün ölkədə elektron təhsil, elektron vergi, elektron səhiyyə, elektron kənd təsərrüfatı, elektron gömrük, elektron ticarət və digər istiqamətlər üzrə səmərəli layihələrin icrası davam etdirilir. Bütün bu xidmətlər vahid platformada «Elektron hökumət» portalında təqdim olunur.

Hazırda «Elektron hökumət» portalı özündə 89 qurumun elektron xidmətlərini birləşdirir. Portal vasitəsilə göstərilən 457 növ elektron xidmət üzrə müraciətlərin sayı 53 milyonu ötüb.

Portalın mobil tətbiqi vasitəsilə istifadəçilərə rabitə, kommunal, cərimə və s. üzrə bildirişlərin real vaxt rejimində çatdırılması mümkündür. Nağdsız ödənişlərin genişləndirilməsi üçün elektron hökumət ödəniş sistemi- «E-gov Pay» əhalinin istifadəsinə verilmişdir.

Elektron xidmətlərə artan tələbat fonunda cari ildə e-imzanın istifadəsi təkmilləşdirilərək «elektron-imza» tokenləri yaradılıb. Bu günədək 100 mindən artıq «elektron imza» istifadəyə verilib və yaxın müddətdə hər bir vətəndaşa təqdim ediləcək yeni nəsil şəxsiyyət vəsiqəsi elektron imza sertifikatı ilə təmin olunacaq. Beləliklə, yeni vəsiqələr şəxsiyyəti identifikasiya etməklə yanaşı, elektron sənədlərin imzalanmasında da istifadə ediləcək.

- Azərbaycan regionda ən təhlükəsiz Data Mərkəzinə malik ilk ölkədir. Data Mərkəzinin fəaliyyəti necə qurulub?

- Data Mərkəzi ötən il istifadəyə verib. Bu, həm ölkəmiz, həm də ümumilikdə region üçün önəmli bir hadisədir. Layihə Azərbaycanın regionun IT Mərkəzinə çevrilməsində mühüm əhəmiyyətə malikdir.

TIER III, ISO 20000 və ISO 27001 sertifikatlarına malik Data Mərkəzi dövlət qurumları və müxtəlif müəssisələrə IT sahəsində öz kapital xərclərini azaltmağa, istismar xərclərini isə sifra endirməyə imkan verir.

Mərkəzdə bütün istehlakçıların ən sadədən daha mürəkkəbinə qədər, həcm və kateqoriyasından asılı olmayaraq, bütün məlumatları eyni dərəcədə, yüksək səviyyədə mühafizə edilir.

Xüsusilə, qeyd edilməlidir ki, Azərbaycan qanunvericiliyinin məlumatların qorunması ilə bağlı ciddi tələbləri sayəsində müştərilərə məlumatların toxunulmazlığına dair tam zəmanət verilir.

- Türkiyə ilə Azərbaycan arasında telekommunikasiya və nəqliyyat sahəsində hansı layihələr reallaşdırılır və reallaşdırıla bilər?

- Bütün dövrlərdə Türkiyə-Azərbaycan münasibətləri həm ölkələrimiz, həm də region üçün çox önəmli olub. Türkiyə və Azərbaycan regional əməkdaşlıq prosesinin fəal və əsas söz sahibi olan iştirakçılardır.

Türkiyə ilə Beynəlxalq Telekommunikasiya İttifaqı və Ümumdünya Poçt İttifaqı çərçivəsində qarşılıqlı fəaliyyətimizi davam etdiririk. Kiber-təhlükəsizlik sahəsində birgə təlimlər təşkil olunur. Elektron ticarətin inkişafı məqsədilə birgə layihələr həyata keçiririk. Fiberoptik şəbəkənin inkişafı, Türkiyənin dövlət və özəl qurumları tərəfindən Azərbaycan peyklərinin xidmətlərindən istifadənin artırılması istiqamətində də işlər aparılır. Türkiyə Trans-Avrasiya Super İnformasiya Magistralı (TASİM) layihəsinin əsas tərəfdaşlarından biridir. Bu layihənin həyata keçirilməsi istiqamətində birgə səylərin gücləndirilməsi, həmçinin «Azərkosmos» ASC ilə «Turksat» şirkəti arasında əməkdaşlığın genişləndirilməsi, bununla bağlı gələcəkdə Anlaşma Memorandumunun hazırlanması və imzalanması nəzərdə tutulur.

Eyni zamanda Türkiyə Türkdilli Dövlətlərin Əməkdaşlıq Şurasının İKT üzrə İşçi Qrupunun fəal üzvlərindəndir.

Nəqliyyat sahəsində isə Azərbaycanla Türkiyənin birgə reallaşdırdığı layihələrdən ən əhəmiyyətli Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu bağlantısıdır. Bundan əlavə Azərbaycanın avtomobil yolları sektorunda, liman tikintisində və digər sahələrdə

«BÜTÜN DÖVRLƏRDƏ
TÜRKİYƏ-AZƏRBAYCAN
MÜNASİBƏTLƏRİ HƏM
ÖLKƏLƏRİMİZ, HƏM DƏ
REGION ÜÇÜN ÇOX ÖNƏMLİ
OLUB, TÜRKİYƏ VƏ
AZƏRBAYCAN REGIONAL
ƏMƏKDAŞLIQ PROSESİNİN
FƏAL VƏ ƏSAS SÖZ SAHİBİ
OLAN İŞTİRAKÇILARDIR.»

«AZƏRBAYCANIN ƏLVERİŞLİ
COĞRAFI MÖVQEYİ, ŞİMAL-
CƏNUB VƏ ŞƏRQ-QƏRB
BEYNƏLXALQ NƏQLİYYAT
DƏHLİZLƏRİNİN ÖLKƏMİZİN
ƏRAZISINDƏ KƏSİŞMƏSİ
REGIONUMUZUN NƏQLİYYAT
ŞƏBƏKƏLƏRİNİN
FORMALAŞMASINDA VƏ
FƏALİYYƏTİNDƏ ƏSAS
AMİLLƏRDƏN BİRİDİR.»

Türkiyənin bir sıra aparıcı şirkətləri podratçı və məsləhətçi qismində iştirak edirlər. Eyni zamanda avtomobil nəqliyyatı sektorunda da bu əməkdaşlıq davam etdirilir. Təbii ki, biz bu əməkdaşlıq əlaqələrinin daha da genişləndirilməsinin tərəfdarıyıq. Bunun üçün qarşılıqlı olaraq bütün səylərimizi birləşdirəcəyimizə ümidvaram.

- Hökumətin əsas planlarından biri nəqliyyat sistemini təkmilləşdirərək ölkənin regional nəqliyyat qovşağına çevrilməsidir. Bu məqsədlərə nail olmaq üçün hazırda hansı iri layihələr reallaşdırılır?

- Azərbaycanın əlverişli coğrafi mövqeyi, Şimal-Cənub və Şərq-Qərb beynəlxalq nəqliyyat dəhlizlərinin ölkəmizin ərazisində kəsişməsi regionumuzun nəqliyyat şəbəkələrinin formalaşmasında və fəaliyyətində əsas amillərdən biridir. Məhz bu amillər respublikamızın nəqliyyat sektorunun inkişaf strategiyasında beynəlxalq və tranzit daşımaları təmin edən müasir infrastrukturun və nəqliyyat parkının yaradılmasını, tranzit potensialının artırılmasını şərtləndirmişdir. Ölkəmizdə müasir nəqliyyat sisteminin yaradılması məqsədilə bu sahədə əsaslı islahatlar aparılmış, nəqliyyat qurumlarının fəaliyyətinin səmərəliliyinin yüksəldilməsi, yük və

sərnişin daşımalarının fasiləsiz yerinə yetirilməsi, nəqliyyat qanunvericiliyinin təkmilləşdirilməsi, texniki yeniləşmə və digər tədbirlər ardıcıl olaraq davam etdirilib. Təbii ki, həyata keçirilmiş iri regional layihələrlə yanaşı yeni nəqliyyat marşrutlarının yaradılması üzrə çoxtərəfli formatda işlər aparılır. Belə marşrutlardan biri də Azərbaycan və Türkiyə ilə yanaşı Əfqanıstan, Türkmənistan və Gürcüstanla birgə reallaşdırılması nəzərdə tutulan «Lapis Lazuli» marşrutudur. Bu marşrutun yaradılması ilə bağlı qeyd olunan ölkələr tərəfindən Tranzit, Ticarət və Nəqliyyat üzrə Əməkdaşlıq haqqında Saziş imzalanmağa hazırdır.

Bu kimi layihələr regionda çoxşaxəli nəqliyyat şəbəkəsinə malik olan Azərbaycan və Türkiyə üçün əlavə imkanlar yaradır. Gələcəkdə Şərq-Qərb dəhlizi üzrə daşımalarda əsas rol oynayacaq Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu xəttinin tikintisi yekunlaşmaq üzrədir, Ələt qəsəbəsində Yeni Limanın tikintisi isə sürətlə davam etdirilir.

- Ələt qəsəbəsində Yeni Bakı Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanı və onun ərazisində yaradılan Azad İqtisadi zona nəqliyyat sektorunun inkişafında nə kimi rol oynayacaq?

- Ələt qəsəbəsində Yeni Bakı Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanının bərə terminalı artıq fəaliyyət göstərir, digər terminalların tikintisi isə davam etdirilir. Limanın ərazisi də daxil olmaqla azad ticarət zonası tipli xüsusi iqtisadi zonanın bu bölgədə yaradılması da təsadüfi deyil.

Şimal-Cənub və TRASEKA dəhlizlərinin kəsişdiyi bu ərazidə zəruri nəqliyyat infrastrukturunu obyektləri mövcuddur ki, bu da yüklərin bir nəqliyyat növündən digərinə tez və rahat ötürülməsinə şərait yaradır, daşıma proseslərinin daha çevik həyata keçirilməsini təmin edir. Gələcəkdə Liman ərazisində Logistika Mərkəzinin fəaliyyətə başlayacağı zaman yük əməliyyatlarının maneəsiz yerinə yetirilməsi üçün nəqliyyat sektorumuzun ümumi inkişaf kontekstində burada əlavə tədbirlər görülməsi də nəzərdə tutulub.

- Ölkə daxilində və beynəlxalq istiqamətlərdə avtomobillə sərnişin daşımalarının həcmnin və keyfiyyətinin yüksəldilməsi üçün hansı işlər planlaşdırılır?

- Avtomobil nəqliyyatı sektorunda görülmə işlər bütövlükdə nəqliyyat-yol kompleksinin inkişafına yönəlmiş tədbirlərin ayrılmaz hissəsidir. Nəzərə alsaq ki, hazırda ölkə üzrə bütün sərnişin daşımalarının 90 faizə qədər avtomobil nəqliyyatının payına düşür, belə olan halda, bu sahədə sərnişinlərə göstərilən xidmət səviyyəsinin yüksəldilməsi xüsusi diqqət tələb edir.

Avtomobil nəqliyyatı ilə şəhərlərarası və beynəlxalq sərnişin daşımalarına olan tələbatın ödənilməsi və daşımaların mövsümdən asılı olmayaraq fasiləsiz həyata keçirilməsi məqsədilə bu sahədə müvafiq tədbirlər görülməkdədir. Bu da ilk növbədə mövcud marşrutlara yeni, yüksək komfortlu avtobusların buraxılması, buraxılış ili köhnə olan, istismara yararsız nəqliyyat vasitələrinin daşımalardan kənarlaşdırılması, yeni avtovağzalların və avtostansiyaların tikilməsi, sərnişinlərin rahatlığının təmin olunması üçün online biletdə satışının təşkili, uzaq məsafələrə daşımalarda yol boyu müvafiq xidmət obyektlərinin yaradılması, regionlarda ən ucqar yaşayış məntəqələrinə və turizm mərkəzlərinə avtobus xətlərinin açılması kimi məsələləri əhatə edir.

Sərnişin daşımalarında Azərbaycanın digər dövlətlərlə imzaladığı ikitərəfli sazişlər yeni beynəlxalq marşrutların da olmasına şərait yaradır və gələcəkdə biz marşrutların coğrafiyasının genişləndirilməsi üzərində çalışacağıq. Təbii ki, son

dövrələrdə respublikada nəqliyyat vasitələrinin idxalına və istismarına tətbiq edilən qaydalar, qəbul olunmuş yeni standartlar sərnişin-nəqliyyat parkının gələcəkdə daha sürətlə yenilənməsinə təsir göstərəcəkdir.

- Yaxınlarda işə düşməsi gözlənilən Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu Azərbaycanın nəqliyyat sahəsi üçün hansı yeni imkanlar yaradacaq?

Avropa-Qafqaz-Asiya nəqliyyat dəhlizinin (TRASEKA) əhəmiyyətini artıran bağlantı kimi Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolunun istismara verilməsi region ölkələrinin tranzit potensialının artmasına və Azərbaycanın xarici iqtisadi əlaqələrinin genişlənməsinə xidmət edəcəkdir.

Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu istismara verildikdən sonra Çindən Avropaya yüklərin çatdırılması 12-15 gün təşkil edəcək və nəticədə dəniz daşımaçılığına nisbətən yüklərin mənzil başına çatdırılması müddəti 2 dəfə azalacaqdır.

Bu layihənin həyata keçirilməsi eyni zamanda iqtisadi səmərəlilik, sürət və vaxt tezliyi, təhlükəsizlik və etibarlılıq baxımından böyük əhəmiyyət kəsb edir.

- Azərbaycandakı iqtisadi proseslərə dəstək vermək, xarici və yerli iş adamlarının fəaliyyətlərinin əlaqələndirilməsi məqsədilə Azərbaycanda «Türkiyə və Azərbaycan İş Adamları və Sənayeçilər İctimai Birliyi» (TUIB) yaradılıb. Bu birliyin fəaliyyətindən hansı gözləntiləriniz var və TUIB-lə əməkdaşlıq imkanlarını necə qiymətləndirirsiniz?

- Azərbaycan-Türkiyə əlaqələri bütün sahələrdə uğurla inkişaf edir. Qardaş ölkənin müxtəlif dövlət qurumları ilə iqtisadi, regional və global layihələr həyata keçirilir.

Hazırda ölkəmizdə bir çox sahələrdə türk şirkətləri, eləcə də, Türkiyədə Azərbaycan şirkətləri uğurla fəaliyyət göstərirlər. Azərbaycan və Türkiyənin mövcud potensialının qiymətləndirilməsi üçün hər iki ölkənin iş adamları arasında belə bir ortaq platformalar təsis edilməsi birgə əməkdaşlığı və investisiya yatırımlarını təşviq etmək üçün müsbət addımdır.

Hesab edirəm ki, qısa müddət fəaliyyət göstərməsinə baxmayaraq, biznes mühitində aktiv iştirak edən «Türkiyə və Azərbaycan İş Adamları və Sənayeçilər İctimai Birliyi» biznes imkanlarının daha yaxşı təbliği və onlardan səmərəli istifadə olunmasına imkan verəcək.

Bu quruma fəaliyyətində yeni uğurlar arzu edirəm.

«...HESAB EDİRƏM Kİ, QISA MÜDDƏT FƏALİYYƏT GÖSTƏRMƏSİNƏ BAXMAYARAQ, BİZNES MÜHİTİNDƏ AKTİV İSTİRAK EDƏN «TÜRKİYƏ VƏ AZƏRBAYCAN İŞ ADAMLARI VƏ SƏNAYEÇİLƏR İCTİMAİ BİRLİYİ» BİZNES İMKANLARININ DAHA YAXŞI TƏBLİĞİ VƏ ONLARDAN SƏMƏRƏLİ İSTİFADƏ OLUNMASINA İMKAN VERƏCƏK.»

MÜSAHİBƏ Ahmet Arslan

«Türkiyəni nəqliyyatın hər sahəsində beynəlxalq dəhlizə çevirmək istəyirik»

Müasir dünyada logistika və nəqliyyat dəhlizlərinin ölkə iqtisadiyyatına gətirdiyi fayda və üstünlüklərlə bağlı ən bariz nümunə Türkiyədir. Qardaş ölkədə son illər görülmə işlər, həyata keçirilən layihələr və yürüdülmə siyasət Türkiyənin əlverişli coğrafi mövqeyinə inkişaf etmiş infrastrukturunu və təkmil logistika imkanlarını da əlavə edib. Nəticədə Türkiyə qısa müddətdə regionun əsas nəqliyyat qovşağına çevrilib. Qardaş ölkənin nəqliyyat siyasəti, bu sahədəki hədəfləri və görülmə işlər barədə «İş Dünyamız» jurnalının suallarına **Türkiyə Respublikasının Nəqliyyat, Dənizçilik və Rabitə naziri cənab Ahmet Arslan** cavab verir.

«TÜRKİYƏNİN NƏQLİYYAT
INFRASTRUKTURUNU 15 İL
QƏDƏR QISA MÜDDƏTDƏ
KEÇMİŞDƏN GƏLƏCƏYƏ
GƏTİRDİK. CÜMHURİYYƏT
TARİXİ ƏRZİNDƏ SADƏCƏ 6
MİN 101 KM UZUNLUĞUNDA
AYRILMIŞ YOLLAR SALINDIĞI
HALDA BUNU 25 MİN
408 KM-Ə ÇATDIRDIQ.»

- Cənab nazir, Türkiyənin coğrafi mövqeyi nəqliyyat və tranzit yükdaşımaları baxımından böyük imkanlara malikdir. Türkiyə bu fərsetlərdən kifayət qədər istifadə etmək üçün hansı layihələri həyata keçirir?

Nəqliyyat və kommunikasiya sahəsinə 2003-cü ildən bu günə qədər təxminən 352 milyard Türk lirası həcmində sərmayə qoymuşuq. Türkiyənin nəqliyyat infrastrukturunu 15 ilə qədər qısa müddətdə keçmişdən gələcəyə gətirdik. Cümhuriyyət tarixi ərzində sadəcə 6 min 101 km uzunluğunda ayrılmış yollar salındığı halda bunu 25 min 408 km-ə çatdırdıq. Ayrılmış yollarla bir-birinə qovuşdurulan vilayətlərin sayı 6 olduğu halda, bu gün bu rəqəm 76-ya çatmışdır. Həmçinin 2003-cü ildən bəri davam edən intensiv və gərgin işlər nəticəsində Türkiyə dəmiryolu ölkəsi olmaq sahəsində əhəmiyyətli irəliləyişə nail olmuşdur. Türkiyə yüksək sürətli və sürətli qatar kimi layihələrimiz sayəsində dünyada 8-ci, Avropada 6-cı yüksək sürətli qatar operatoru ölkəsi adını qazandı. Eynilə hava nəqliyyatı sahəsində dünyanın yüksək temple inkişaf edən ölkələrindən biri

olduq. 14 il ərzində 26 aktiv hava limanı sayını iki dəfədən çox artıraraq 55-ə çatdırdıq. Beləliklə, heç təyyarəyə minməyən milyonlarla vətəndaşımız indi demək olar ki, bütün səyahətlərini təyyarə vasitəsilə həyata keçirirlər. Bunun sayəsində 2003-cü ildə cəmi 34 milyon olan sərnəşin sayımız keçən il 182 milyon olmuşdur. 2016-cı ildə isə bu rəqəm 15 iyulda baş verən xain dövlət çevrilişi cəhdi başda olmaqla, ölkənin hər tərəfində baş verən terror hücumları kimi neqativ hallara baxmayaraq, 174 milyona çatmışdır. Bu ilin sonunda isə bu rəqəmin 189 milyon olmasını gözləyirik.

Eyni zamanda son 15 ildə gəmiçilik sektorumuzda da mühüm irəliləyişə nail olmuşuq. Bu gün Türkiyənin malik olduğu dəniz ticarəti donanması dünya ölkələri arasında ilk 15-ci sıradadır. Beynəlxalq səfər həyata keçirən gəmilərə açıq olan 175 limanımız var. Bundan başqa ölkəmizin dənizlərinin hər birində liman yaratmağı hədəf kimi qarşıya qoyduq. Egey dənizində infrastruktur işləri başa çatan Şimali Egey/Çandarlı Limanının yerüstü strukturunun «İnşa Et İşlet Təhvil Ver» (İİT) modeli

«Bu gün Türkiyənin malik olduğu dəniz ticarəti donanması dünya ölkələri arasında ilk 15-ci sıradadır.»

ilə inşa edilməsi istiqamətində işlər davam edir. Qara dənizdə Filyos limanının tikintisinə başlamışıq. Aralıq dənizində Mersin Konteyner Limanı ilə əlaqədar işlər davam edir. Karasu limanının tikintisini davam etdiririk.

Osmanqazi Körpüsü, Yavuz Sultan Səlim Körpüsü, Avrasiya Tuneli, Marmaray, Yüksək Sürətli Qatar Xətləri, Ordu-Giresun Havalimanı və daha bir neçə xəyal kimi görünən nəhəng layihəni müvəffəqiyyətlə tamamlayaraq istifadəyə verdik. Bu nəhəng layihələrlə birgə İstanbul Yeni Hava Limanı, Şimali Egey Limanı, Gebze Orhanqazi-İzmir Avtomobil yolu, 1915-ci il Çanaqqala Körpüsü, Bakı-Tbilisi-Qars Demiryolu xətti və yeni yüksək sürətli qatar xətləri kimi geniş layihələrimiz də Türkiyəni beynəlxalq dəhlizə çevirəcək mühüm investisiyalardır.

- Bu gün Türkiyənin nəqliyyat sektorunda başlıca hədəfləri hansılardır, vacib işlər hansı istiqamətə yönəlmişdir?

Asiya və Avropa qitələri arasında Balkan ölkələrini Qafqaz və Orta Asiyaya, Qara dəniz ölkələrini də Aralıq dənizi ölkələrinə birləşdirən yolların keçdiyi Türkiyə geostrateji baxımdan çox əhəmiyyətli körpü mövqeyindədir. Bu istiqamətdə ölkəmizin şərq-qərb və şimal-cənub ticarət vektorlarında mühüm logistik bazaya çevrilməsini təmin edəcək siyasət, proqram və tətbiqi planlar işlənilib hazırlanır.

Logistika sektoru istehsalın hər mərhələsində məşğulluq və regional inkişafa təsir edir, iqtisadiyyatda idarəedicilərin rəqabət gücünü artıran rol ilə həlledici əhəmiyyətə malikdir. Milli və beynəlxalq ticarət həcmində inkişaf tempinə nail olan ölkəmizdə logistika sektorunda xərclərin azalması ilə birlikdə iş həcmli artan logistika firmalarının ehtiyaclarına cavab verən planlı strukturlar qurulmağa başlanmışdır.

Ölkəmizdə logistika mərkəzlərinin planlaşdırılması, yer seçimi, yaradılması və istismarı müxtəlif qurum və təşkilatların vəzifə, səlahiyyət və məsuliyyəti sahəsin-

də olduğu üçün səlahiyyətlərdə qarışıqlığın aradan qaldırılması məqsədi ilə də işlər aparılır.

Nəqliyyat rejimlərinin bir-birinə inteqrasiyasının optimal səviyyədə tamamlanması ilə birlikdə şərq-qərb, şimal-cənub vektorlarında beynəlxalq koridorlarda müəyyən edilərək, beynəlxalq layihələr də nəzərə alınmaqla ölkəmiz vasitəsilə tranzit nəqliyyatının cəlbedici olması üçün bütün səylər müəyyənləşdirilir. Məsələn, Viking Qatarı Layihəsi, İpək Yolu Layihəsi kimi layihələrdə transfer mərkəzləri vasitəsilə yüklərin ölkənin sərhədləri daxilində gözləməsi minimum səviyyədə olacaqdır.

Hədəflərimiz çərçivəsində də rejimlərarası inteqrasiyanın təmin edilə bilməsi üçün mühüm sənaye mərkəzləri və fabriklərlə yanaşı liman əlaqələri yenidən nəzərdən keçiriləcək, dəmiryolu xətti çəkilməli olan yerlərə dəmiryolu xətləri çəkiləcək, liman birləşmələrindəki dar boğazlara həll yolu tapılacaqdır. Kombinə edilmiş daşımalara üstünlük verilərək idxal, ixrac, sənaye və xammal daşımaları çəkilən xətlər ilə birlikdə mövcud logistika mərkəzlərinin vəziyyəti yenidən qiymətləndiriləcək.

Bütün bu işlər Türkiyənin region ölkələri ilə iqtisadi, sosial, siyasi əlaqələri və rəqabət mühiti nəzərdə alınmaqla yerinə yetiriləcək. Ölkəmizdə həyata keçirilən yük daşımalarına aid təhlillər aparılaraq yük axını diaqramları çəkildikdən sonra əsas nəqliyyat arteriyalarının beynəlxalq tranzit yük dəhlizlərinə inteqrasiyası təmin edilərək xarici logistika fəaliyyətlərinin inkişafına və beynəlxalq kommersiya yüklərinin Türkiyə ərazisindən tranzit keçməsinə daha cəlbedici edəcək və ölkəmizin iqtisadiyyatına töhfə verəcək.

Bizim bu sərmayə və tənzimləmələri həyata keçirərkən səylərimizin və fəaliyyətimizin məqsədi yalnız Türkiyənin rifahı, iqtisadiyyatı, nəqliyyat və ticarət axınına töhfə vermək deyil, həm də bütövlükdə regiona xidmət etməkdir. Qarşıdakı dövrdə də regionumuzun və bütün dünyanın humanitar inkişafına, rifahına, tərəqqisinə və sabilliyinə istiqamətlənmiş iştirakımızı və işlərimizi davam etdirəcəyik. Bu çərçivədə, regiondakı ölkələr arasında ticarət əlaqələrinin qarşısındakı maneələrin aradan qaldırılması və yuxarıda da qısa şəkildə qeyd etdiyim nəhəng layihələrin həyata keçirilməsi ilə Türkiyə sürətlə Asiya, Avropa və Afrika qitələri arasındakı ticarət əlaqələrində başlıca mərkəz mövqeyində olmaq imkanı əldə edəcək.

- Hal-hazırda regionda və bütün dünyada davam edən iqtisadi rəqabətin bir aspekti də nəqliyyat dəhlizinə, daşımaların mərkəzinə və qovşağına çevrilməkdir.

«HƏDƏFLƏRİMİZ
ÇƏRÇİVƏSİNDƏ DƏ
REJİMLƏRƏRASI
İNTEQRASIYANIN TƏMİN
EDİLƏ BİLMƏSİ ÜÇÜN MÜHÜM
SƏNAYE MƏRKƏZLƏRİ VƏ
FABRIKLƏRLƏ YANAŞI LIMAN
ƏLAQƏLƏRİ YENİDƏN
NƏZƏRDƏN KEÇİRİLƏCƏK,
DƏMİRYOLU XƏTTİ ÇƏKİLMƏLİ
OLAN YERLƏRƏ DƏMİRYOLU
XƏTLƏRİ ÇƏKİLƏCƏK, LIMAN
BİRLƏMƏLƏRİNDƏKİ DAR
BOĞAZLARA HƏLL YOLU
TAPILACAQDIR.»

«ANADOLU, QAFQAZ, ORTA ASİYA VƏ HƏTTA ÇİNİN QƏRBİNƏ QƏDƏR OLAN BÖLGƏNİN GƏLƏCƏKDƏ HƏM NƏQLİYYAT, HƏM TİCARƏT, HƏM DƏ TURİZM BAXIMINDAN OLDUQCA ƏHƏMİYYƏTLİ MÖVQEYƏ YÜKSƏLƏCƏYİNƏ VƏ BÜTÜN BUNLARDAN DAHA ÇOX BƏHS EDİLƏCƏYİNƏ İNANIRIQ.»

Türkiyənin bununla bağlı əsas planları nələrdir?

Əslində, həyata keçirdiyimiz hər bir layihə insanların həyat şəraitini asanlaşdırsa da, bundan daha ümdə məqsədə də xidmət edir. Baxın, Türkiyə Respublikası bünövrəsini iqtisadi müstəqillik üzərində qurmuşdur və bu cəhət Türkiyə üçün əvəzolunmaz bir prinsipdir. Bildiyiniz kimi Türkiyənin ümumi daxili məhsulunda böyük iqtisadiyyatların əsas damarı olan nəqliyyat və logistika sektoru təxminən 14,7% həcmində paya malikdir və 2023-cü il üzrə hədəflərimizdə çox mühüm yer tutur. Bu baxımdan regionumuzun xarici ticarət şəbəkələrinin mərkəzində olduğu-muzu nəzərə alaraq, logistika sahəsində regional bazaya çevrilməyi hədəf kimi qarşımıza qoymuşuq. Bu sahədə logistika xərclərini azaltmaq, ticarəti inkişaf etdirmək və rəqabət gücünü artırmaq istiqamətində işləyirik. Onsuz da dünyadakı iqtisadi və siyasi vəziyyət də nəzərə alındıqda görürük ki, zənginlik mərkəzlərində əhəmiyyətli dəyişikliklər baş verir və zənginlik mərkəzlərində yaşayan yerdəyişmələr səbəbi ilə şərqlə qərb arasındakı ticarət əlaqələri çox sürətlə artır. Bu cəhət, sürətlə inkişaf edən şərq iqtisadiyyatları ilə qərb arasında avtomobil yolu, demiryolu və dəniz nəqliyyatı ilə birlikdə, logistika xidmətlərinə olan tələbatı da artırır.

Beləliklə, gələcək dövr bizim coğrafiyamızın da daxil olduğu bölgələrin dövrü olacaq. Anadolu, Qafqaz, Orta Asiya və hətta Çinin qərbinə qədər olan bölgənin gələcəkdə həm nəqliyyat, həm ticarət, həm də turizm baxımından olduqca əhəmiyyətli mövqeyə yüksələcəyinə və bütün bunlardan daha çox bəhs ediləcəyinə inanırıq. Bu səbəblə biz Türkiyəni ən qısa müddətdə Asiya, Avropa, Şimali Afrika,

Orta Şərq, Qafqaz və Qara dənizin şimalındakı ölkələr arasında nəqliyyatın bütün sferalarında beynəlxalq dəhlizə çevirməyə çalışırıq. Türkiyənin son 15 ildə əldə etdiyi iqtisadi uğurların arxasında da Türkiyəni nəqliyyatın hər sferasında beynəlxalq dəhlizə çevirmə səyləri durur.

Bir qədər əvvəl bir neçəsindən bəhs etdiyim Yavuz Sultan Səlim Körpüsü, Osmanqazi Körpüsü, Avrasiya Tuneli, İstanbul Yeni Havalimanı, Şimali Egey Limanı, Gebze Orhanqazi-Izmir Avtomobil yolu, 1915-ci il Çanaqqala Körpüsü, Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu xətti, yüksək sürətli qatar xətləri kimi nəhəng layihələrimiz də Türkiyəni beynəlxalq dəhlizə çevirəcək mühüm investisiyalar hesab olunur.

- Bir müddətdən sonra istifadəyə veriləcək Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu xəttinin nəqliyyat sektoruna çox böyük töhfə verəcəyi gözlənilir. Sizcə, bu demiryol xətti hansı üstünlüklərə və imkanlara malik olacaq?

Avropa və Asiya, Şimali-Cənub və Şərq-Qərb Nəqliyyat Dəhlizləri arasında daşımaların həcmi təxminən 75 milyard dollar təşkil edir. Bakı-Tbilisi-Qars (BTQ) layihəsini bu marşrut üçün inşa edirik. Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu xətti tamamlanıdıqda Londondan Çinə qədər fasiləsiz dəmir yolu əlaqəsi yaradılmış olacaq. Ölkəmiz və Azərbaycan Orta Asiyadakı Türkdilli Respublikalar ilə Pekin və London arasında fasiləsiz dəmir yolu əlaqəsini təmin edəcək. Bundan əlavə Türkmənistanı Türkmənbaşı limanı, Qazaxıstanı da Aktau limanı vasitəsilə qatar bərələri vasitəsilə Bakıya birləşdirəcək. Xətt açılanda 1 milyon sənişin, 6,5 milyon ton yük daşıma qabiliyyətinə malik olacaq. 2034-cü ildə isə 3 milyon sənişin, 17 milyon ton yük daşıma qabiliyyətinə malik olacaq.

Şimal və cənub dəhlizlərində dəniz də nəzərə alındıqda, Çindən Avropa İttifaqı ölkələrinə (İngiltərə, Almaniya, Fransa və s.) yük daşıma müddəti hazırda təxminən 45-62 gün çəkir. Lakin eyni yük Bakı-Tbilisi-Qars Layihəsi və yüksək sürətli qatar xəttləri açıldıqdan sonra Mərkəzi Dəhliz vasitəsilə 12-15 gün ərzində Avropa ölkələrinə çatacaq. Yəni Çindən Aİ-na göndərilən yüklər Bakı-Tbilisi-Qars xəttindən keçsə, dördde bir qədər vaxt kifayət edəcək. Hazırda Çindən Avropaya gedən yüklərin miqdarı 240 milyon tondan artıqdır. Bu yüklərin 10%-i ölkələrimizin ərazisindən keçən müştərəklə dəhliz vasitəsilə daşınsa, bu 24 milyon ton əlavə yük deməkdir. Bu yükün Bakı-Tbilisi-Qars demiryolu xətti vasitəsilə daşınması digər dəhlizlərə nisbətən 30 gündən 45 günə-dək daha çox sərfəli olması, bu xəttə üstünlük verilməsinə səbəb olacaq.

“Türkiyə Respublikası bünövrəsini iqtisadi müstəqillik üzərində qurmuşdur və bu cəhət Türkiyə üçün əvəzolunmaz bir prinsipdir.”

- Bu yenilik nəticəsində Türkiyədən və Azərbaycandan, Türkiyəyə və Azərbaycana başlıca olaraq hansı ölkələrə hansı yüklərin daşınması gözlənilir?

Bir qədər əvvəl qeyd etdiyim kimi BTQ layihəsi və layihənin tamamlayıcısı xarakterində olan Marmaray, Sürətli Qatar və Yüksək Sürətli Qatar xətləri ilə birgə ölkəmizlə Azərbaycan, Orta Asiyadakı Türkdilli respublikalar ilə Pekin və London arasında fasiləsiz dəmir yolu əlaqəsi təmin ediləcək. Türkmənistan Türkmənbaşı limanı vasitəsi ilə, Qazaxıstan da Aktau limanı vasitəsilə qatar bərələri ilə Bakıya qovuşacaq.

Bir sözlə, Azərbaycan və Türkiyədən Londondan Çinə qədər fasiləsiz dəmir yolu əlaqələri olacaqdır. Orta Asiya ölkələri və Bolqarıstan, Serbiya, Macarıstan, Avstriya, İsveçrə, Fransa və İngiltərəyə və bu ölkələrdən Orta Asiyaya göndəriləcək yüklər ölkələrimiz vasitəsilə həyata keçiriləcəkdir. Bu ölkələrin bir-biri ilə sənaye məhsulları başda olmaqla həyata keçirəcəkləri hər cür yük daşımaları orta dəhliz vasitəsilə həyata keçiriləcək.

- Türkiyə və Azərbaycan arasında daşımalar sahəsində daha hansı layihələr həyata keçirilir və həyata keçirilə bilər?

Türkiyə və Azərbaycan ikitərəfli və çox-tərəfli beynəlxalq platformalarda yaxın əməkdaşlıq edən iki ölkə kimi tanınır. Ölkələrimiz arasındakı yaxın əlaqə digər sektorlarla yanaşı nəqliyyat və kommunikasiya sahəsində də özünün göstərir.

Nəqliyyat sahəsindəki əlaqələrimiz kontekstində ölkələrimiz coğrafi mövqeləri baxımından Şərq-Qərb arasındakı marşrutlarla tranzit ölkələr mövqeyində olduğundan dünya miqyasında insan, yük və məlumat hərəkətiliyindən onlara da pay düşür. Bu mənada Çin tərəfindən başlanılan «Bir Kəmə - Bir Yol» təşəbbüsü baxımından da əhəmiyyətlidir. Şərq-Qərb istiqamətində reallaşan yükdaşıma hərə-

kətiliyinin idarə edilməsi və funksionallığının artırılması məqsədi ilə başda Xəzər dənizi olmaqla bir qədər əvvəl qeyd etdiyim kimi ölkələrimizin tranzit mövqeyini gücləndirmə istiqamətində işlər həyata keçirilir.

Son 15 ildə «meqa layihələr» adlandırdığımız bir çox investisiya proqramını uğurla həyata keçirdik. Biz investisiya qoyarkən öz ölkəmizin mənafeələrinə xidmət etməklə birlikdə region ölkələrin rifah halının artırılmasında da iştirak edirik. Azərbaycan da mühüm investisiyalar həyata keçirmişdir.

Müasir dövrdə nəqliyyat anlayışı daşımaları həyata keçirən və xidmətdən istifadə edənə müxtəlif variantlar təqdim etməyi tələb edir. Bu variantlar həm səmərəli, həm az xərc tələb edən, həm də davam etdirilə bilən olmalıdır. Regionun əhəmiyyətli iki ölkəsi kimi biz yaxın əməkdaşlıq və həmrəyliyimiz ilə müasir nəqliyyat anlayışına xidmət edirik. Nəqliyyatın subsektorları baxımından yaxın əməkdaşlığımız bu amilin ən mühüm tamamlayıcısıdır.

Avtomobil nəqliyyatı daşımaları sahəsində mövcud olan yüksək əlaqələrimizi, xüsusilə, Xəzər Keçidini daha effektiv vəziyyətə gətirərək gücləndirmək və daha da inkişaf etdirmək arzusundayıq. Demiryolu nəqliyyatı daşımaları sahəsində yaxın vaxtlarda fəaliyyətə başlayacaq Bakı-Tbilisi-Qars (BTQ) Dəmir yolu layihəsi ilə ölkələrimiz fasiləsiz olaraq bir-birinə qovuşmuş olacaq. BTQ Dəmir Yolu Layihəsi ilə yanaşı Azərbaycan tərəfindən Xəzər dənizi vasitəsilə həyata keçirilən tranzit daşımalara dair aparılan işlərdə böyük əzm və iradə nümayiş etdirildiyinə şahid oluruq və bunu məmnuniyyət hissi ilə qarşılayırıq. Xəzər dənizi vasitəsilə ticarətin artması regionda iqtisadi əməkdaşlığı dəstəkləyən faktor olacaq. Xəzər dənizi vasitəsilə daxil olan tranzit daşımalardan Cənubi Avropa, Orta Şərq və Şimali Afrika istiqamətinə yönələcək olanların böyük bir hissəsi ölkəmizin payına düşəcək. Bu baxımdan Orta Dəhlizin effektivliyinin və yük həcmnin artmasını ölkə kimi ikitərəfli və çoxtərəfli platformalarda dəstəkləməyə davam edirik.

BTQ Dəmir Yolu Layihəsi və Xəzər dənizi tranzit keçidi ilə yanaşı, Lapis Lazuli Layihəsində də Türkiyə və Azərbaycan yaxın əməkdaşlıq edir. Əfqanıstandan başlayan marşrutla Türkmənistan, Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiyə ərazisindən çoxrejimli nəqliyyat şəbəkəsinin yaradılması nəzərdə tutulur. Hüquqi bazanın yaradılması məqsədi ilə müzakirələri tamamlanan Saziş mətnini yaxın vaxtlarda imzalamaq istəyirik. Qeyd edilən marşru-

«XƏZƏR DƏNİZİ VASİTƏSİLƏ DAXİL OLAN TRANZİT DAŞIMALARDAN CƏNUBİ AVROPA, ORTA ŞƏRQ VƏ ŞİMALİ AFRIKA İSTİQAMƏTİNƏ YÖNƏLƏCƏK OLANLARIN BÖYÜK BİR HİSSƏSİ ÖLKƏMİZİN PAYINA DÜŞƏCƏK. BU BAXIMDAN ORTA DƏHLİZİN EFFEKTİVLİYİNİN VƏ YÜK HƏCMİNİN ARTMASINI ÖLKƏ KİMİ İKİTƏRƏFLİ VƏ ÇOXTƏRƏFLİ PLATFORMALIARDA DƏSTƏKLƏMƏYƏ DAVAM EDİRİK.»

TÜİB-dən tarixi təşəbbüs - «Made in Jojuq Marcanlı»

Türkiyə və Azərbaycan İş Adamları və Sənayeçilər İctimai Birliyi – TÜİB Azərbaycanın işğaldan azad edilən kəndinin inkişafında yaxından iştirak edirlər

Azərbaycan ordusunun 2016-cı ildə Lələtəpə yüksəkliyini erməni işğalından azad etdikdən sonra Cəbrayıl rayonunun Cocuq Mərcanlı kəndində yeni həyat başlayıb. Kəndə əhali köçürülüb, yeni məktəb və sosial obyektlər istifadəyə verilib, yeni dərslər başlayıb. Təxminən 3 aydan sonra təhvil veriləcək yeni evlərin sakinləri də məskunlaşandan sonra burada həyati-künlü kənd həyatı başlayacaq. Bu dəyişikliklərdə və doğma kəndimizə dəstək tədbirlərində Türkiyə və Azərbaycan İş Adamları və Sənayeçilər İctimai Birliyi - TÜİB də yaxından iştirak edir.

Cocuq Mərcanlının yenidən qurulması təkcə torpaqların işğaldan azad edilməsi baxımından deyil, sosial məsuliyyət sahəsində dövlət-biznes əməkdaşlığı baxımından da bir ilk oldu.

Kənd işğaldan azad ediləndən və buraya ilk sakinlər köçürüləndən dərhal sonra Azərbaycandakı Türkiyə səfirliyinin təşəbbüsü ilə ölkəmizdəki türk biznes və iş adamları bu sahəyə aktiv dəstək üçün səfərbər olundular. Bu məsul işə rəhbərliyi TÜİB öz üzərinə götürdü.

Belə ki, artıq avqustun 5-də TÜİB rəhbərliyi Cəbrayıl rayonunun Cocuq Mərcanlı kəndinə səfər edərək yerli əhali, icra hakimiyyəti rəhbərliyi və digər şəxslərlə görüşüb, qəsəbədəki vəziyyətlə tanış olublar. Səfərdə təşkilatı TÜİB sədrinin 1-ci müavi-

ni «Büyükfırat qrupu»n rəhbəri Hüseyin Büyükfırat, TÜİB-in Kənd Təsərrüfatı və Heyvandarlıq Komissiyasının Sədri Ahmet Bennan Batur və birliyin Nəqliyyat və Loqistika Komissiyasının sədri «Türk Hava Yolları»nın Azərbaycan nümayəndəsi Seyfullah İlyas təmsil edib.

Səfəri şərh edən TÜİB sədri Ali İhsan Genç bildirdi ki, təşkilat Azərbaycanın işğaldan azad edilmiş ərazilərin dirçəldilməsinə öz töhfəsini vermək istəyir. Məqsəd Cocuq Mərcanlının iqtisadi cəhətdən dirçəlməsinə edilə biləcək köməkliklərlə bağlı təklifləri hazırlamaqdır.

Doğrudan da, Cocuq Mərcanlıya səfərdən dərhal sonra TÜİB-in ixtisas komissiyaları, xüsusilə də, aqrar məsələləri komissiyasında işğaldan azad edilmiş kəndə də-

tək və Cocuq Mərcanlının davamlı inkişafı ilə bağlı plan layihəsi hazırlandı. Burada kənddə əhalinin məşğulluğu, yeni müəssisələrin yaradılması, kiçik ailə biznesinin qurulması kimi məsələlər əksini tapıb.

Bu planlar Türkiyə-Azərbaycan İş Adamları və Sənayeçilər İctimai Birliyinin sədri Ali İhsan Genç və Gəncliyə Yardım Fondunun prezidenti Ahmet Tecimin Baş nazirin müavini, Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Əli Həsənovla sentyabrın 11-də keçirilən görüşdə açıqlandı.

Görüşdə A.İ.Genç Cocuq Mərcanlıda kənd təsərrüfatı ilə bağlı planlaşdırılan layihələr haqqında məlumat verərək bildirib ki, türk iş adamları uzun illərdən bəri istifadəsiz qalmış əkinəyararlı torpaqların yenidən əkin dövrünə qatılmasına və kənd təsərrüfatının önəmli sahələrindən biri olan heyvandarlığın inkişaf etdirilməsinə dəstək vermək niyyətindədirlər. Digər məqsəd sakinlərin iş verəşlərinin və dolanışq imkanlarının bərpasına nail olmaqdır. TÜİB nümayəndələri həmin layihələrlə bağlı kənd sakinləri ilə də fikir mübadiləsi aparıb, onların rəy və təkliflərini dinləyiblər.

Türk iş adamlarının Cocuq Mərcanlı ilə bağlı ən maraqlı təkliflərindən biri kənddə istehsal olunacaq məhsulların Cocuq Mərcanlı adı ilə - «**Made in Jojuq Marcanlı**» brendi ilə dünya bazarına çıxarmaq barədədir. Bu addım kənddə reallaşacaq layihənin iqtisadi və sosial tərəfi ilə yanaşı, siyasi əhəmiyyətini də qeyd etməlidir.

Türkiyədən olan iş adamlarının Cocuq Mərcanlıda müxtəlif layihələr həyata keçirmək məqsədilə yenidən xalqımızın yanında olduğunu deyən komitə sədri onların bu təşəbbüslərini yüksək dəyərləndirib və nümayəndə heyətinə minnətdarlığını bildirib.

Təşəbbüs təkcə komitə rəhbərliyi deyil, ölkə ictimaiyyəti tərəfindən böyük rəğbətlə qarşılanıb.

**Təşkilat
Azərbaycanın
işğaldan azad
edilmiş ərazilərin
dirçəldilməsinə öz
töhfəsini vermək
istəyir.**

Sosial şəbəkələrdə, mediada türk iş adamlarının belə niyyəti təqdir olunub. Azərbaycanın millət vəkili - türküyəli iş adamlarının «Cocuq Mərcanlı» brendi ilə dünyaya çıxması ilə bağlı təşəbbüslərini alqışlayıblar.

Hazırda həmin planların həyata keçirilməsi üzrə işlərə başlanıb. Amma TÜİB-in Cocuq Mərcanlı ilə bağlı fəaliyyətləri bununla kifayətlənməyib.

Sentyabrın 15-də Cocuq Mərcanlı kəndində 24 ildən sonra məktəb zəngi çalınıb. İlk dərslərin açılışında Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsi, Məcburi Köçkünlərin Sosial İnkişaf Fondu, Təhsil Nazirliyi ilə yanaşı, Türkiyə və Azərbaycan İş Adamları və Sənayeçilər İctimai Birliyinin (TÜİB) rəhbərliyi də iştirak edib.

Mərasimdə çıxış edən TÜİB sədri Ali İhsan Genç, Təhsil Nazirliyinin nümayəndəsi Aydın Əhmədov və başqaları əlamətdar gün

münasibətilə Cocuq Mərcanlı sakinlərini, məktəbin kollektivini təbrik edib, şagirdlərə yaxşı oxumağı tövsiyə edərək, gələcəkdə dövlətimiz və cəmiyyətimiz üçün savadlı və layiqli vətəndaşlar kimi yetişmələrini arzulayıblar.

Azərbaycan Respublikası Baş nazirinin müavini, Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Əli Həsənov da müəllim və şagirdləri təbrik edib, onlara təhsildə uğurlar arzulayıb.

Məktəbin direktoru Zamin Həziyev bildirib ki, şəhid Novruz Aslanov adına Cocuq Mərcanlı kənd tam orta məktəbində 60-a yaxın şagirdin təlim-tərbiyəsi ilə 16 müəllim məşğul olacaq. Bilik günü ərəfəsində məktəbə və şagirdlərə dərsliklər, metodiki vasitələr, bədii kitablar, məktəbli geyimləri, idman formaları, dərs ləvazimatları verilib.

Qarşıdakı aylarda isə TÜİB-in Cocuq Mərcanlı ilə bağlı müxtəlif yönlü tədbirləri davam edəcək. Təşkilat işğaldan azad edilmiş doğma kəndimizin tezliklə neinki normal həyata qayıtması, hətta sürətli inkişaf edərək tanınması üçün də səylərini əsirgəməyəcək. Bu layihələrə gələcəkdə işğaldan azad olunacaq ərazilərimizin dirçəldilməsi üçün pilot layihələr kimi də baxmaq olar.

Bundan sonra, əvvəl səsimiz, sonra ayağımız işğal altında olan digər torpaqlara - Laçına, Şuşaya doğru yol alacaq...

MÜSAHİBƏ Taleh Ziyadov

«Biz 21-ci əsrin «5 ulduzlu» habını yaradıırıq»

Azərbaycanda yaradılan müasir nəqliyyat infrastrukturunun əsas elementlərindən biri də ölkəmizi regional qovşağa çevirəcək yeni Bakı Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanıdır. Hökumətin qarşıdakı onilliklər üçün müəyyən etdiyi iqtisadi siyasətdə yeni limana və onun ərazisində yaradılacaq Azad İqtisadi Zonaya mühüm rol ayrılıb. Limanın və Azad İqtisadi Zonanın (AİZ) hansı prinsiplərlə çalışacağı və indiyədək bu sahədə görülmə işlərlə bağlı «İş Dünyamız»ın suallarını **«Bakı Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanı» QSC-nin Baş direktoru Taleh Ziyadov** cavablandırır.

- Taleh müəllim, hal-hazırda Bakıda böyük liman mövcuddur. Bu halda Ələt qəsəbəsində yeni limanın tikintisi hansı zərurətdən yaranıb?

- Əslində, Bakıda və ümumilikdə Xəzər hövzəsində, hətta Sovetlər dönməində ən böyük liman Bakıda olub. Amma köhnə liman şəhərin mərkəzində yerləşir. Əgər siz Avropa ilə Asiyayı birləşdirərək yük axınıni dəfələrlə artırmaq istəyirsinizsə, bütün bu yüklərin şəhərin ortasından keçməsi logistika baxımından çətinliklər yarada-caq. Belə misallar çoxdur, məsələn, İndo-neziyanın paytaxtı Cakartanın mərkəzində böyük bir liman var və hazırda o, şəhər üçün böyük trafik çətinlikləri yaradır, nəqliyyat vasitələrinin hərəkətini məhdudlaşdırır. Azərbaycanda da belə halların təkrarlanmaması üçün 2007-ci ildə cənab Prezident İlham Əliyev Ələtdə yeni limanın tikintisi barədə sərəncam imzalayıb.

Yeni limanın yaradılmasında əsas məqsəd XXI əsrin çağırışlarına öncədən hazırlaşmaqdır. Təsəvvür edin, indi əksər dövlətlər Çinin «Bir Kəmə - Bir Yol» tə-

şəbbüsündən danışır, bu təşəbbüsə qoşulmaq üçün müxtəlif infrastruktur layihələri həyata keçirir. Bizdə isə limanın tikintisi barədə qərar 10 il əvvəl qəbul edilib. Bu da ölkə rəhbərliyinin uzaqgörənliyinin, prosesləri əvvəlcədən düzgün qiymətləndirməyinin göstəricisidir.

- Bəs niyə məhz Ələtdə?

- Hələ keçən əsrin əvvəlində də Ələtdə bir pirs mövcud olub. Bundan başqa, hal-hazırda bütün yollar, o cümlədən dəmiryolları Ələtdə birləşir. İrandan, Rusiyadan, Gürcüstandan gələn yollar orada birləşərək təbii qovşaq yaradır. Digər tərəfdən Ələtdə təbii dalğacıran funksiyası olan Gil adası var və bu da Ələti liman yaratmaq üçün əlverişli yere çevirir.

- Bakı Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanının Azərbaycanın nəqliyyat və logistika sektoru, ümumiyyətlə, iqtisadiyyatı üçün hansı əhəmiyyəti kəsb edir?

- İcazənizlə bu sualı ətraflı izah edim. Liman dedikdə ilk növbədə dəniz və qu-

CƏNAB ZİYADOV ƏLƏTDƏ QURULMAQDA OLAN VƏ İLDƏ 25 MİLYON TON YÜKAŞIRMA QABİLİYYƏTİ OLACAQ MÜASİR LIMAN KOMPLEKSİ, EYNI ƏRAZİDƏ YARADILACAQ AİZ ÜÇÜN ŞAMİL OLUNACAQ XÜSUSİ HÜQUQİ REJİM VƏ 2018-ci İLDƏ MDB MƏKANINDA İLK DƏFƏ KEÇİRİLƏCƏK BEYNƏLXALQ LIMANLAR ASSOSİASİYASININ BAKI KONFRANSINDAN VƏ DİGƏR MƏSƏLƏLƏRDƏN BƏHS EDİR.

«...İndi Azərbaycan XXI əsrin «beş ulduzlu» qovşağını yaradır və yeni Bakı Limanı qovşaq konsepsiyasının düz mərkəzindədir.»

ru arasındakı qapı, ölkənin dəniz qapısı başa düşülür. Amma yeni Bakı Limanı konsepsiyası sadəcə bir qapı funksiyasını yerinə yetirməyəcək. Cənab Prezidentin yeni Bakı Limanı üçün nəzərdə tutduğu strategiya - «qapının yanında» əlavə dəyər yaradılmasını özündə ehtiva edir. Bəli, tranzit olmalıdır və yüklər daşınmalıdır ki, buraya yük axını olsun və Azərbaycan Dəmir Yolları, Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi, Bakı Limanı və ölkənin digər logistika şirkətləri gəlir əldə etsinlər. Lakin tranzit yük axınının ölkə iqtisadiyyatına verdiyi qazanc neft sektorundan əldə edilən qazanc ilə müqayisə oluna bilməz.

AİZ konsepsiyasının ortaya çıxmasının əsas səbəbi də budur ki, yüklər buraya gəlsin, ancaq onlar axırıncı ünvana, yeni göndərildiyi bazarlara çatmazdan əvvəl Ələt AİZ-də əlavə dəyər yaradılmasına cəlb olunsunlar. Qədim «İpək Yolu» da bu prinsipə işləyirdi. O vaxt da bütün ticarət, alış-veriş və innovasiyalar dəhlizlərdə deyil, böyük mərkəzlərdə (qovşaqlarda) cəmlənmişdi. İstanbul, Bağdad, Hələb, Qüds, İsfahan, Təbriz, Buxara, Səmərqənd, Azərbaycanda Bərdə, Şamaxı və sair şəhərlərdə. Bu şəhərlər iqtisadi gücünə və miqyasına görə fərqli olub və bu mərkəzlərin də öz təsnifatı olubdur. Bağdad və Buxara böyük meqapolislər, Bərdə və Şamaxı daha kiçik ticarət mərkəzləri kimi fəaliyyət göstərirlər. Sadəcə dildə desək, böyüklüyünə görə «beş ulduz», «üç ulduz» və sair mərkəzlər vardı.

Bu meyarlarla qiymətləndirsək, indi Azərbaycan XXI əsrin «beş ulduzlu» qovşağını yaradır və yeni Bakı Limanı qovşaq konsepsiyasının düz mərkəzindədir. Ona görə də bizim liman və qovşaq strategiyamız həm infrastruktur, həm iqtisadi, həm də sosial yönümlü layihədir. İndi Ələt qəsəbədir, ancaq cənab Prezident bu qəsəbənin Bakının bir «peyk» şəhəri kimi inkişafını nəzərdə tutur. Məhz bu konsepsiyanın düzgün həyata keçirilməsinin nə-

ticəsidir ki, bu gün adı çəkilən layihədə Çin, İran, Rusiya, Türkiyə, Hindistan, bir sözlə həm Şimal-Cənub, həm də Şərq-Qərb dəhlizində yerləşən ölkələr maraqlıdır. Azərbaycanın coğrafi mövqeyi, yeni bu dəhlizlərin qovşağında yerləşməsi cənab Prezidentin konsepsiyasının müvəffəqiyyətlə reallaşmasını labüd edəcəkdir.

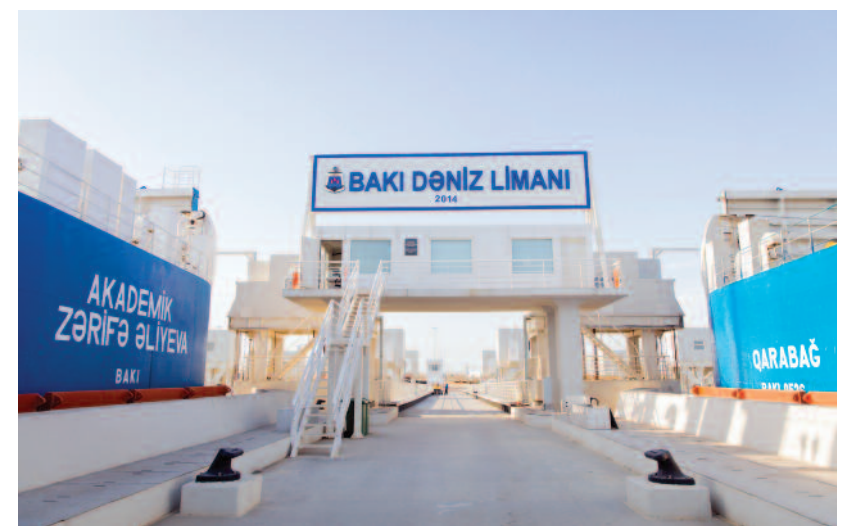
- Yeni Azərbaycan öz əlverişli coğrafi mövqeyini bu layihə vasitəsilə monetizasiya edir...

- Bəli, lakin coğrafi mövqeyin yaxşı olması o demək deyil ki, siz onu qovşağa çevirə biləcəksiniz. Hazırda dünyanın ən böyük logistika mərkəzlərindən biri olan Dubay dəniz yolları heç də ən ideal coğrafi mövqedə deyil. Yəmənin və ya Omanın coğrafi mövqeyi bu baxımdan daha əlverişlidir. Ancaq gəmilər əlavə yol qət edərək məhz Dubaya gedir. Deməli, Dubayda düzgün siyasət aparılıb, şirkətlər və biznes üçün münbit şərait yaradılıb ki, bütün investorlar buraya gəlir. Bütün mallar Dubaya gələrək buradan regiona paylanılır.

- Bakı Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanının imkanlarından Azərbaycandan başqa hansı ölkələr faydalana biləcəklər?

- Ümumiyyətlə, qovşaq konsepsiyası ona görə maraqlıdır ki, sizin qovşaq olaraq uğur qazanmağınız üçün Poti və Anaklia, Türkmənbaşı, Aktau, eləcə də İran, Rusiya və Türkiyədəki bəzi limanların da inkişaf edib böyüməsinə ehtiyac yaranır. Çünki sizin yolunuz, dəmiryolunuz və ya limanınız yaxşı ola bilər, amma qonşunun yolu, dəmiryolu və limanı zamanın müvafiq standartlarına cavab vermirsə, siz potensialınızı tam reallaşdırma bilməyəcəksiniz. Ona görə də siz təbii olaraq istəyirsiniz ki, qonşunun da yolları, dəmiryolları və limanları yaxşı olsun. Qonşularınız inkişaf etdikdə siz də inkişaf edirsiniz, yeni bu

«...TRANZİT OLMALIDIR VƏ YÜKLƏR DAŞINMALIDIR Kİ, BURAYA YÜK AXINI OLSUN VƏ AZƏRBAYCAN DƏMİR YOLLARI, XƏZƏR DƏNİZ GƏMİÇİLİYİ, BAKI LIMANI VƏ ÖLKƏNİN DİGƏR LOGISTIKA ŞİRKƏTLƏRİ GƏLİR ƏLDƏ ETSİNLƏR.»

«SON MÜŞAHİDƏLƏRİMİZ GÖSTƏRİR Kİ, QONŞU ÖLKƏLƏR DƏ BİZƏ BAXARAQ ÖZLƏRİNDƏ EYNI YANAŞMANI TƏTBİQ ETMƏYƏ ÇALIŞIRLAR. BU, SEVİNDİRİCİ HALDIR. ÇÜNKİ BİZ BÖYÜDÜKCƏ, ONLAR DA BÖYÜYƏCƏK, YÜK DAŞIMALARI ARTACAQ.»

konsepsiya hərtərəfli səmərə gətirir. Cənab Prezidentin apardığı siyasətə əsasən, regionun ən böyük logistika qovşağı Azərbaycan olmalıdır. Son müşahidələrimiz göstərir ki, qonşu ölkələr də bizə baxaraq özlərində eyni yanaşmanı tətbiq etməyə çalışırlar. Bu, sevindirici haldır. Çünki biz böyüdükcə, onlar da böyüyəcək, yük daşımaları artacaq.

Nəticədə qeyd etdiyim konsepsiyanın reallaşmasından dəhlizlər üzərində yerləşən bütün dövlətlər bəhrələnəcəklər. Buraya Orta Asiyanın bütün dövlətləri, Qazaxıstan, Türkmənistan, Özbəkistan, Qırğızıstan, Tacikistan, eləcə də Rusiya, İran, Gürcüstan, Türkiyə, Ukrayna, Rumıniya kimi ölkələrin hamısı bu strategiyadan faydalanacaqlar.

- Qeyd etdiyiniz kimi, Limanın mühüm iqtisadi əhəmiyyətindən biri də burada AİZ-in yaradılmasıdır. Bu zona hansı prinsipə fəaliyyət göstərəcək?

- Konseptual olaraq Azərbaycanda AİZ modeli artıq var. Bu, neft sektorunda hasilatın pay bölgüsü sazişləridir. 1994-cü ildə imzalanmış müqavilələrlə neft sektoru faktiki olaraq azad zonaya çevrilib. Nəticədə neft sektoru hazırda bütün iqtisadi uğurun təməlinə dayanır. Təbii ki, bu Ulu Öndər Heydər Əliyevin siyasətinin, uzaqgörənliyinin bəhrəsi idi. Təsəvvür edin, müstəqil Azərbaycanın Konstitusiyası 1995-ci ildə qəbul olunub. Əsrin Muqaviləsi isə ondan bir il əvvəl, 1994-cü ildə imzalanıb. Nə qədər uzaqgörən olmaq lazımdır ki, bu müqavilələrin vacibliyini hiss edib, onların iqtisadi rifaha verəcəyi töhfəni hesablayıb, müqavilələrin imzalanmasına nail olasan.

Azərbaycana məxsus AİZ yanaşması dörd təməl faktorun üzərində dayanır. Birincisi, məhsulun özü - neft və qaz elə məhsuldur ki, investisiya üçün cəlbedici-

dir. İkincisi, böyük şirkətlər olmalıdır ki, o məhsulun istehsalına və ixracına investisiya yatırınsın. BP, Statoil, ExxonMobil, Total, Chevron və s. - bunlar böyük maliyyə vəsaitləri investisiya etmək, sizinlə öz texnologiyalarını paylaşmaq, Azərbaycana gələrək uzun müddətli yatırımlar etmək və nəticə etibarə ilə sizə də böyük fayda vermək niyyətində olsunlar.

Üçüncüsü, təbii ki, siyasi patronaj məsələsi. Yəni əgər bu sektor hər hansı bir nazirliyə verilseydi, bəlkə də, belə inkişaf etməzdi. Ulu öndər bu sektora bilavasitə nəzarət etdiyi üçün və investora bu etimadı göstərdiyi üçün investor deyirdi ki, ölkə rəhbərinin dəstəyini hiss edib, rahat Azərbaycana gələ bilərik.

Dördüncü, ən vacib faktor isə hüquqi rejim idi. Yəni bu sektor ən qabaqcıl beynəlxalq standartlara cavab verən ayrıca bir hüquqi rejimlə idarə olunurdu. Doğrudur, 20 il əvvələ baxanda indi bunu analiz etmək bizə asan gəlir. Amma siz düşünün, bütün bunlar 1990-cı illərin əvvəllərində - ölkədə müharibə gedəndə, institusional böhran yaşandığı bir vaxtda baş verirdi. Müqavilələrin məhz həmin vaxt bağlanması çox vacib idi. Əgər biz ölkədə institusional islahatlar aparıb sonra neft müqavilələrini imzalasaydıq, gec olacaqdı. Ona görə də bu təleyüklü missiya ən qabaqcıl modeldən istifadə olunmaqla tez bir zamanda həyata keçirildi. Sadə dillə desək, siz bir «ada» yaradırsınız və bu adada qabaqcıl beynəlxalq standartları tətbiq edirsiniz, ora hasilatın pay bölgüsü kim bir qanunvericilik tətbiq edirsiniz və o da sonradan sizin iqtisadiyyatınıza böyük gəlirlər qətirir.

- Yeni tətbiq edilən model də onun təkrarı olacaq?

- Bizim dediyimiz model də buna oxşayır. Burada birincisi, sizin məhsulunuz və ya layihəniz - Ələt (liman, azad ticarət zona, gələcəkdə şəhər) var. İkincisi, hazırda böyük Çin və ərəb şirkətləri, Avropa və Asiyadakı böyük şirkətlər bu layihəyə investisiya qoymaq niyyətindədirlər. Üçüncüsü, siyasi patronaj. Neft sektoru Ulu Öndərin «brendi» olduğu kimi, yeni Bakı Limanı layihəsi də cənab Prezidentin qeyri-neft sektorundakı brendidir, onun layihəsidir, onun patronajı altındadır. Bu hal da öz növbəsində xarici investorlara güvən və inam verir. Nəhayət, dördüncü məsələ, hüquqi rejim - hazırda bildiyiniz kimi, AİZ haqqında qanun layihəsinin ekspertizası məqsədilə İşçi Qrupu yaradılıb. Bu qrupa vaxtilə neft müqavilələrinin tərtib olunması və imzalanmasında böyük təcrübəsi olan Milli Məclisin sədrinin müavini cənab Valeh

«...Əsas məsələ - investorun digər azad zonalarla müqayisə etdikdə, «niyə sizin zonanı seçsin» sualına cavab tapmasıdır.»

Ələsgərov başçılıq edir. Hızırda qanun layihəsi tamamlanmaq üzrədir. Zənnimcə, 1994-cü ildə olduğu kimi, budəfəki modeldən də müsbət nəticələr alacağıq.

- Bu ərazidəki arbitraj məsələləri də bu hüquqi rejim çərçivəsində tənzimlənəcək?

- Bəli, arbitraj məsələləri də bu hüquqi rejim çərçivəsində tənzimlənəcəkdir.

- Taleh müəllim, yeni limanda və AİZ-də biznes və investorlar üçün hansı imkanlar yaradılacaq?

- Bu məsələ ilə bağlı detallar, əlbəttə ki, qanun qəbul olunandan sonra dəqiqləşəcək, ancaq Azad İqtisadi Zonalarının əsas prinsipi sadələşmiş bir rejimin olmasıdır.

Məsələn, biz burada çox kiçik görünən 0,5% və ya 1% vergi tətbiq edə bilərik. Lakin məsələ onda deyil. Əsas məsələ investorun digər azad zonalarla müqayisə etdikdə, «niyə sizin zonanı seçsin» sualına cavab tapmasıdır. Yəni niyə Bakı? Niyə Ələt? Niyə məhz oranı seçsin? Ona görə də biz modeli, hüquqi rejimi, mühiti elə yaratmalıyıq ki, investorlar məhz buranı seçsinlər. Məsələlərə geniş baxmalıyıq. Məsələn, əgər sizin tətbiq etdiyiniz 0,5%-lik vergi iş adamının mühasib, auditor, əlavə işçi saxlamasına səbəb olacaqsa, bu onlar üçün cəlbedici olmayacaq. Ona görə də qanun və ya tətbiq ediləcək mühit elə olmalıdır ki, investor bura gəlsin. Cənab Prezidentin tapşırığı da ondan ibarətdir ki, Ələtdəki AİZ-də, ən qabaqcıl və ən müasir hüquqi rejim tətbiq olunmalıdır.

Bu zona sırf Azərbaycan üçün yaradılır. Əlbəttə ki, Azərbaycandan ixrac edən biznesmenlər üçün gözəl fürsət olacaq, ancaq eyni zamanda İran, Orta Asiya, Türkiyə, Rusiya bazarlarına çıxış əldə etmək istəyən bir çox xarici biznesmen də gəlib Ələtdə investisiya yatırır, həmin bazarları buradan əhatə edəcək.

Yəni biz istərdik ki, bu şirkətlər baş qərar-gahını məhz Ələtdə qursunlar.

- Yaradılacaq zonanın həm ticarət, həm də iqtisadi zona olması bildirilir. Bura daha çox nəyə köklənəcək - ticarətə, yoxsa istehsala?

- Burada müxtəlif variantlar olacaq. Baxın, XXI əsrin azad zonası nə deməkdir? Əgər IT şirkətin rəhbərindən soruşsanız, o deyəcək ki, mən istəyirəm şirkətim onlayn qaydada mənim cib telefonumdan yaradılsın və idarə olunsun. Həmin şirkətdəki payımı da elə telefonla sata bilim və s. Əgər bizim bir hüquqi problemimiz olacaqsa, bunu arbitraj həll etsin və o da onlayn olsun. Bizim vizionumuz və strategiyamız da məhz elə bir şərait yaratmaqdır. Təbii ki, burada həm onlayn və XXI əsrə uyğun xidmətlər də olacaq. Eyni zamanda zonada istehsal yerləri, saxlanma yerləri, anbarlardan tutmuş əlavə dəyər yarada bilən müəssisə və fabriklərə qədər hər şey olacaq. Bu, çoxşaxəli bir zona olacaq.

- Ələtdə hansı məhsulların istehsalı və ya xidmətlərin göstərilməsi məqsəduyğun olacaq? Bununla bağlı araşdırma aparılıbmı?

- Əlbəttə, cənab Prezidentin 2016-cı ilin mart ayında imzaladığı sərəncamla İqtisadiyyat Nazirliyinə və Bakı Limanına bu layihənin əsaslı şəkildə araşdırılması, hüquqi rejimin, texniki-iqtisadi əsaslandırmanın və Baş planın hazırlanması tapşırılmışdı və bunlar icra olunub. Texniki-iqtisadi əsaslandırma hazırlanarkən dünyada tanınan konsaltinq şirkəti tərəfindən bu məsələ də araşdırılıb. Bütün sektorlara baxılıb, 200-dən çox sektor arasında burada investisiya yatırılıb inkişaf etdirilə biləcək təqribən 13 sektor tövsiyə edilib. Bunlara nəqliyyat və logistika, neft-kimya, tekstil, mebel, gübrə istehsalı və sair sahələr aiddir.

«...QANUN VƏ YA TƏTBİQ EDİLƏCƏK MÜHİT ELƏ OLMALIDIR Kİ, INVESTOR BURA GƏLSİN. CƏNAB PREZİDENTİN TAPŞIRIĞI DA ONDAN İBARƏTDİR Kİ, SSLƏTDƏKİ AİZ-də, ƏN QABAQCIL VƏ ƏN MÜASİR HÜQUQİ REJİM TƏTBİQ OLUNMALIDIR.»

«...TÜRKİYƏ PREZİDENTİ RƏCƏB TAYYİB ƏRDOĞAN DA «ORTA DƏHLİZ» MÖVZUSUNU SƏSLƏNDİRDİ, TRANSXƏZƏR LAYİHƏSİNİN ƏHƏMİYYƏTİNDƏN DANIŞDI VƏ ÇİN RƏHBƏRİ BU DƏHLİZİN ƏHƏMİYYƏTİNİ VURĞULADI.»

- Hazırda limanda AİZ infrastrukturunun hazırlanması işləri nə yerdədir?

- Limanda baza infrastruktur - yollar, kommunikasiya sistemi, elektrik şəbəkəsi cari ilin axırına kimi hazır olacaq. İlk azad iqtisadi zona məhz limanın ərazisində yaradıldığı üçün ilk mərhələdə bu infrastruktur kifayət edəcək. Daha sonra Baş plana uyğun olaraq ərazi genişləndiriləcəkdir. Dövlətdən tələb olunan məsələ baza infrastrukturunun yaradılması və ikinci torpaq işləridir. Torpağın üzərində görülməli işlər isə investorların payına düşür.

- Yerli sahibkarlar və şirkətlər də AİZ-də istehsal qura və və xaricilər üçün yaradılan digər imkanlardan istifadə edə biləcəklərmi?

- Əlbəttə, amma bu zona daha çox xarici investorların buraya cəlb edilməsi üçün nəzərdə tutulub. Xarici investor da gəlib, birincisi, buradakı yerli vətəndaşları işə qəbul edəcək, ikincisi, xammalı yerli bazardan alacaq, üçüncüsü, yerli istehsalçı nəse ixrac etmək istəyirsə, elə zonanın özünə ixrac edəcək, burada həmin mallarla əlavə dəyər yaradaraq yenidən başqa ölkələrə ixrac edilə biləcək. Yeni həm xarici, həm də yerli sahibkar Ələt AİZ-dan yararlanacaq. Ancaq bunların hamısı, yəqin ki, qanun qəbul olunduqdan sonra daha dəqiq bilinəcək.

- Digər dəhlizlərlə müqayisədə bizim dəhlizin hansı üstünlükləri və perspektivləri var?

- Dəhlizin işləməsi üçün əvvəla yüklərin aşılmasını təmin edəcək infrastruktur olmalıdır. Bu baxımdan onu deyə bilərik ki, infrastruktur olaraq yeni Bakı Limanında kifayət qədər qabaqcıl texnologiyalardan istifadə ediləcək. Artıq indidən layihəyə bəzi dəyişikliklər edilib. Üçfazlı

layihədə əvvəlcə ildə 10 milyon, sonra 17 və sonda 25 milyon tonluq yük aşırımı nəzərdə tutulurdusa, layihəyə dəyişiklik edilərək, elə ilk mərhələdə 15 milyon ton yükaşırması nəzərdə tutulur.

Lakin daha öncə qeyd etdiyim kimi, bizim dəhlizin rəqabətqabiliyyətli və cazibədar olması üçün qovşaq konsepsiyasını tezliklə reallaşdırmaq lazımdır. Belə olduqda, infrastrukturla yanaşı ən vacib faktor təbii ki, hüquqi rejimdir. Coğrafi mövqe, təhlükəsizlik, makroiqtisadi və siyasi sabitlik - bunlar vacib məsələlərdir. Ancaq investorun başqasını deyil, sizi seçməsinin əsas faktorlarından biri məhz hüquqi rejimdir. Zənnimcə, gələcəkdə Azərbaycanın AİZ modeli digər ölkələr tərəfindən nümunə kimi tətbiq olunacaq.

- May ayında Çində keçirilən «Bir Kəmə, Bir Yol» sammitində Azərbaycandan keçən transxəzər dəhlizinin xüsusi əhəmiyyəti elan edildi. Bu amil Azərbaycana, onun tranzit potensialına və limanın fəaliyyətinə necə təsir edə bilər?

- Bu, təbii ki, həlledici məsələdir. Çin lideri Şi Tsinpinin 2013-cü ildən bu günədək «Bir Kəmə, Bir Yol» strategiyasını dünyaya tanıtməsi bizim üçün də çox əhəmiyyətlidir. Biz özümüz üçün bir plan və ya strategiya qura bilərik, lakin bilir ki, dünyada böyük iqtisadiyyatlar var və ən vacib iqtisadiyyat olan və önümüzdəki 20 ildə də belə olaraq qalacaq Çinin belə strategiya ilə çıxış etməsi və bunun sizin planlarla üst-üstə düşməsi, sizin potensialın tam olaraq reallaşması üçün böyük faktordur. Çin kimi böyük ölkənin öz yüklərini dəmiryolu ilə, Şərq-Qərb dəhlizi ilə, özü də dənizlə deyil, məhz dəmiryolu ilə daşıyacağını elan etməsi o deməkdir ki, sizin qurmaq istədiyiniz layihənin tam reallaşması üçün böyük dəstək yaranıb. Həmin tədbirdəki çıxışda Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan da «orta dəhliz» mövzusunı səsləndirdi, Transxəzər layihəsinin əhəmiyyətindən danışdı və Çin rəhbəri bu dəhlizin əhəmiyyətini vurğuladı. Ona görə də bu layihədə Qazaxıstan, Türkmənistan, Özbəkistan kimi ölkələrin, əsasən də, Türkiyənin böyük rolu olacaq.

- Yaxınlarda işə düşməsi gözlənilən Bakı-Tiflis-Qars dəmiryolu da bu layihədə çatışmayan hissəni bağlayacaq...

- Elədir, bu dəmiryolu «orta dəhliz» üçün əsas layihələrdən biridir. Bu layihə yük daşınmasının artmasını, bizim İstanbula və Mersinə, oradakı böyük limanlara və bazarlara çıxışımızı təmin edəcək. Ona görə də biz səbirsizliklə bu dəmiryolunun açılmasını gözləyirik.

USTALAR ƏMİN MÜŞTƏRİLƏR MƏMNUN

Kiçik kimi görünən detallar, bəzən çox şeyi dəyişə bilər...

Kafel və keramika yapışdırıcısı seçərkən də kiçik sandığımız detallar, əslində, bizə daha rahat tətbiq imkanı, sağlam, ekoloji təmiz və etibarlı məkanlar vəd edir!

İstifadə müddəti, hava şəraiti, keramika ölçüsü, tətbiq sahəsi, yapışma müqaviməti kimi bir çox detallar nəzərə alınaraq Avropa standartlarına cavab verən, C1, C1T, C2, C2T, C2TE siniflərinə uyğun Mr.Fix markalı kafel və keramika yapışdırıcıları işlərinizdə sizi peşəkar həll yolları ilə təmin edir!

mr.fix
TİKINTİ KİMYAVİLƏRİ

TÜİB ÜZVLƏRİNDƏN XƏBƏRLƏR

«Axa Mbask» və «Ziraat bank»-dan yenilik | «Büyükfırat» Qrupun prezidenti «Fənerbaxça»nın prezidenti ilə görüşüb | «Azərsun Holding» və «Bazarstore» kampaniyaya yekun vurub | Tekfen İnşaat 22-ci Dünya Neft Kongresində | Tekfen 2022 FIFA Dünya Kubokunda | Tekfen İnşaatın Xarici Ticarət Xidməti Mükafatı ...

«AXA MBASK» və «Ziraat bank»dan yenilik

Azərbaycanın ən məşhur sığorta şirkətlərindən biri olan «AXA MBASK» və «Ziraat Bank Azərbaycan» ilk dəfə olaraq toplu sığorta ödənişlərini həyata keçirməyə başlayıblar. 2016-cı ildə Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatası sığorta haqqlarının naədsiz ödənilməsi barədə qərar qəbul edib. Bu qərara uyğun olaraq naədsiz hesablaşmaların stimullaşdırılması üçün AXA MBASK Sığorta Şirkəti və «Ziraat Bank Azərbaycan» ASC proseslərin avtomatlaşdırılması sahəsində əməkdaşlığa başlayıblar. Belə ki, sığorta ödənişlərinin AXA MBASK tərəfindən toplu halda ödənilə bilməsi üçün «Ziraat Bank Azərbaycan» tərəfindən yeni həll yolu hazırlanıb və yeniliyin tətbiqi

üçün şirkətlərin sistemləri inteqrasiya edilib. Ödənişlər elektron imzayla imzalanaraq bankın sistemə toplu halda ötürülür və AXA MBASK şirkətinin daxil olan «Toplu Ödəniş» təlimatı ilə təqdim olunmuş ödəniş onlayn rejimdə «Ziraat Bank Azərbaycan» tərəfindən icra olunur. Təqdim olunmuş rekvizitlər üzrə sığorta ödənişləri müştəri sayından asılı olmayaraq, toplu şəkildə həyata keçirilir. «Toplu Ödəniş»lərin həyata keçirilməsi sayəsində hər iki şirkət vaxt qənaəti qazanaraq müştərilərin sığorta haqqlarının daha tez ödənilməsi ilə müştəri məmnuniyyətini artıracaqlar. Qeyd edək ki, dünyada ən iri sığorta şirkətlərindən biri olan AXA

Group 1992-ci ildən öz fəaliyyətini həyata keçirən və müstəqil Azərbaycanın ilk özəl sığorta şirkətlərindən biri olan MBASK Sığorta Şirkətinin səhmlərinin əhəmiyyətli qismini 2010-cu ildə əldə edərək AXA MBASK olaraq ölkəmizdə fəaliyyətə başlayıb. Best Global Brands 2016 reytinginin nəticələrinə görə AXA brendi ardıcıl olaraq 8-ci ildir ki, dünyada bir nömrəli sığorta brendi seçilir. AXA 64 ölkədə fəaliyyət göstərir. Qrupun 166 000-dən artıq əməkdaşı və dünya üzrə 103 000 000 müştərisi var. «Ziraat Bank Azərbaycan» Türkiyənin 153 illik tarixə malik ən dayanıqlı dövlət bankı olan «T.C.Ziraat Bankası» A.Ş.-nin 100%-lik səhmdarlığı ilə 2014-cü ildən Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankı tərəfindən verilmiş 255 sayılı lisenziya əsasında fəaliyyət göstərir. Dünyanın 17 ölkəsində, 97 nöqtəsində fəaliyyət göstərən bank Azərbaycandakı fəaliyyətinin ilk dövründən korporativ yönü fəaliyyətə başlayaraq Azərbaycanla Türkiyə və digər ölkələr arasında xarici ticarətin maliyyələşdirilməsi istiqamətində ciddi addımlar atıb.

«Azərsun Holding» və «Bazarstore» kampaniyaya yekun vurub

«Azərsun Holding» və «Bazarstore» tərəfindən həyata keçirilən «Yaya hazırısan?» kampaniyasının qalibləri müəyyənən 21 gün ərzində davam edən kampaniyanın iştirakçıları üçün «Azərsun Arena»da son illərin ən sevilen ifaçılarından olan Miri Yusif və Respublikanın əməkdar artisti Röya Ayxanın iştirakı ilə möhtəşəm konsert təşkil edilib. Tədbir zamanı keçirilən lotereya ilə 10 ədəd soyuducu, 10 ədəd kondisioner, 10 ədəd Antalya səyahət paketi, 1 ədəd «Nissan Kicks» avtomobili öz sahibini tapıb. Böyük maraqla qarşılanan konsertə minlərlə insan qatılıb. Stadionun tribunalarını tam dolduran tamaşaçılar konsertdən əsl zövq alıblar. Bayram ab-havasının hökm sürdüyü konsert proqramında, həmçinin son dövrlərin ən sevilen ifaçılarından olan və öz fərqli üslubu ilə yeni hitlər yaradan, JİN ləqəbi ilə tanınan Ceyhun Zeynalov da çıxış edib.

«Büyükfırat» Qrupun prezidenti «Fənerbaxça»nın prezidenti ilə görüşüb

Türkiyə və Azərbaycan İş Adamları və Sənayeçilər İctimai Birliyi (TÜİB) sədrinin I müavini, «Büyükfırat» Qrupun prezidenti Hüseyn Büyükfırat «Fənerbaxça»nın prezidenti Əziz Yıldırımla görüşüb. Tərəflərin görüşü qardaş ölkənin paytaxtı Ankara şəhərində, Türkiyənin Kənd Təsərrüfatı Nazirliyində baş tutub. İşgüzar şəraitdə keçən görüşdə tərəflər əməkdaşlıq perspektivlərini müzakirə ediblər. Görüş «Fənerbaxça» klubu başqanı Əziz Yıldırımın Türkiyənin Kənd Təsərrüfatı naziri Əhməd Əşrəf Fakıbabanı ziyarəti zamanı baş tutub.

Tekfen inşaat 22-ci Dünya Neft Kongresində

Türkiyənin ilk dəfə ev sahibliyi etdiyi 22-ci Dünya Neft Konqresi 9 iyul tarixində Lütü Kirdarda baş tutub. Tekfen İnşaat iştirakçısı olduğu konqresdə BP, SOCAR, TOTAL, ExxonMobil, Halliburton və Qatar Petroleum kimi iri şirkətlər də olub. Konqresdə qlobal neft sektoru, neft və təbii qaz ehtiyatlarının gələ-

cəyi, enerji verimliliyi, infrastruktur və investisiya imkanları ilə bağlı qlobal siyasət və aşağı karbonlu həllər kimi 100-ə yaxın məsələ müzakirə olunub. Konqresin ilk günlərində şirkəti Tekfen Holding Şirkətlər Qrupunun rəhbəri Osman Birgili və Tekfen İnşaatın Baş direktoru Levent Kafkaslı təmsil edib.

Tekfen inşaatın Xarici Ticarət Xidməti Mükafatı...

Engineering News-Record jurnalının dərc etdiyi «Dünyanın ən böyük 250 beynəlxalq podratçısı» siyahısında 45 türk şirkəti mükafatlandırılıb. 22 Fevralda Türk Yükleniciler Birliyi tərəfindən təşkil

edilən mərasimdə, Tekfen İnşaat mükafatını, Tekfen Holding Təchizat Qrupundan Məsul olan Başqan köməkçisi Ümid Özdemir alıb. Mərasimdə prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğanın və İqtisadiyyat naziri Nihat Zeybekçi də iştirak edib.

Tekfen 2022 FIFA Dünya Kubokunda!

Tekfen İnşaat, Qəterdə üçüncü stadion layihəsini quracaq. Tekfen İnşaat, Qəterdə 2022-ci ildə baş tutacaq Futbol üzrə Dünya Çempionatında 1/4 final mərhələsinə qədər oyunların keçirilməsi üçün 40000 yerlik «Beşinci Yerli Stadion» layihəsinin baş podratçı mühəndisliyi və inşaatında iştirak edəcək.

Tekfen İnşaat 2005-ci ildən etibarən Qəterdə boru kəməri, sənaye qurğuları, magistral yolların çəkilməsində iştirak etməklə bərabər indi də stadion və digər bu kimi layihələrə imza atmağa başlayıb.

MÜSAHİBƏ Aydın Əliyev

«Məqsədimiz xarici ticarət əməliyyatlarını daha da stimullaşdırmaqdır»

Azərbaycanda biznesə və iş adamlarına dəstəklə bağlı hökumətin növbəti addımları gömrük xidmətindəki islahatlarla başladı. Qısa müddət ərzində atılan addımlar nəticəsində hazırda gömrük orqanları təkcə idxalda deyil, ölkədən xarici ixrac prosesində də sahibkarların əsas tərəfdaşlarından birinə çevrilib. Gömrük sistemində görülən işlər, planlaşdırılan yeniliklər və bizneslə münasibətlərlə bağlı «İş Dünyamız» jurnalının suallarına **Dövlət Gömrük Komitəsinin sədri, gömrük xidməti general-polkovniki Aydın Əliyev** cavab verir.

- Cənab sədr, son illər Azərbaycan da ən böyük islahatların aparıldığı sahələrdən biri gömrük xidmətidir. Bu sahədə əsas dəyişikliklər nədən ibarətdir?

- Son illər ölkəmizdə aparılan dərin islahatlar gömrük sistemində də müsbət dəyişikliklərə səbəb olub. Gömrük sistemində həyata keçirilən son islahatlar nəticəsində dövlət sərhədinin buraxılış məntəqələrinin buraxılış qabiliyyətini artırmaq və vətəndaşların rahatlığını təmin etmək üçün malların və nəqliyyat vasitələrinin yoxlanılmasında «bir pəncərə» prinsipi daha da təkmilləşdirilib.

Həmçinin idxal-ixrac əməliyyatlarının rəsmiləşdirilməsinin sadələşdirilməsi, gömrük işinin beynəlxalq standartlara uyğun aparılması, normativ-hüquqi bazanın daha da gücləndirilməsi, ticarətin asanlaşdırılması, gömrük sərhədindən mal dövriyyəsinin sürətləndirilməsi, öl-

kədə sahibkarlığın inkişafında və biznes mühitinin formalaşmasında, iqtisadi təhlükəsizliyin möhkəmləndirilməsində gömrük sisteminin rolunun daha da artırılması üçün bir sıra məqsədyönlü işlər görüldü.

«Gömrük sistemində islahatların davam etdirilməsi ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında» Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 4 mart 2016-cı il tarixli sərəncamına əsasən, idxal-ixrac əməliyyatlarının aparılmasında şəffaflığın tam təmin olunması, idxal olunan malların gömrük rəsmiləşdirilməsinin asanlaşdırılması, məmur-vətəndaş təmasının minimuma endirilməsi, bütün bəyannamələrin gömrük orqanlarında elektron formada qəbulu, gömrük nəzarətinin səmərəliliyini artırmaq məqsədilə gömrük sistemində müasir texnologiya və avadanlıqlardan istifadə etməklə, gömrük işi sahəsində risklərin avtomatlaşdırılmış idarəetmə siste-

minin təkmilləşdirilməsi, malların və nəqliyyat vasitələrinin gömrük sərhədindən keçirilməsi üçün «Yaşıl dəhliz» və beynəlxalq təcrübədə mövcud olan digər buraxılış sisteminin yaradılması ilə əlaqədar tapşırıqlar icra edilib.

Ötən il aprelin 4-dən etibarən malların və nəqliyyat vasitələrinin elektron qaydada bəyannaməsinin təqdim edilməsinin pilot layihəsi həyata keçirilib. May ayının 4-dən isə bütün gömrük orqanlarında malların və nəqliyyat vasitələrinin gömrük rəsmiləşdirilməsi elektron bəyanetmə sistemi vasitəsilə icra edilməyə başlanıb.

Elektron bəyanetmə sisteminin tətbiqində məqsəd gömrük sərhədindən keçirilən malların və nəqliyyat vasitələrinin gömrük orqanlarına bəyan edilməsi ilə bağlı prosedurları sadələşdirmək, gömrük xidmətlərinin göstərilməsində şəffaflığı təmin

etmək, sahibkarlar üçün əlverişli biznes mühitini yaratmaq və xarici ticarət əməliyyatlarını daha da stimullaşdırmaqdır.

Eyni zamanda, fiziki şəxslər tərəfindən Azərbaycan Respublikasının gömrük sərhədindən keçirilən malların gömrük orqanlarına bəyan edilməsi ilə bağlı prosedurlar daha da sadələşdirilib. Dövlət Gömrük Komitəsi fiziki şəxslər tərəfindən malların daha rahat və şəffaf qaydada bəyan edilməsini təmin etmək üçün yeni - «Fiziki şəxslər üçün sadələşdirilmiş bəyannamə» elektron xidmətini Elektron Hökumət Portalına inteqrasiya edib.

Artıq ölkəmizə gələn və ölkədən gedən vətəndaşlar gömrük sərhədindən keçirdikləri mallar, nəqliyyat vasitələri, zəhmət əşyaları və valyuta, müşayiət olunmayan baqajla və ya daşıyıcı tərəfindən keçirilən mallar və s. barədə məlumatları qabaqcadan, gömrük məntəqəsinə gəlmədən «on-layn» qaydada Dövlət Gömrük Komitəsinin rəsmi internet saytı (www.dgk.gov.az) və ya Elektron Hökumət Portalı (www.e-gov.az) vasitəsilə gömrük orqanlarına təqdim edə bilirlər.

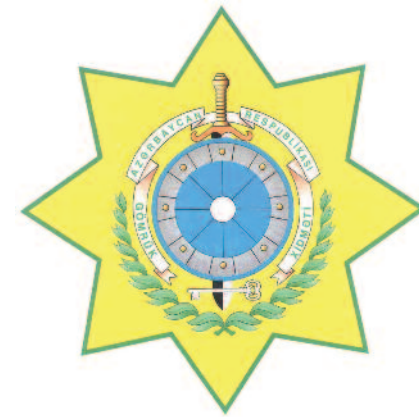
Vətəndaşların sərhəddən keçidini daha asan etmək məqsədilə bütün sərhəd buraxılış məntəqələrində «GÖMRÜK» köşkləri quraşdırılıb. Bu məlumat köşkləri vasitəsilə vətəndaşlar sadələşdirilmiş elektron bəyannaməni doldurur, həmçinin gömrük qanunvericilik bazası və səyahətçilər üçün gömrük nəzarəti ilə bağlı qaydalarla tanış olurlar.

Təbiiq olunan yeni xidmət «vətəndaş-məmur» təmasının minimuma endirilməsini, gömrük xidmətlərinin göstərilməsində şəffaflığın təmin edilməsini, həmçinin gömrük-sərhəd buraxılış məntəqələrində vətəndaşlar tərəfindən vaxt itkisinin qarşısının alınmasını təmin edir.

Eyni zamanda, idxal-ixrac əməliyyatları zamanı qadağan olunmuş və dövriyyəsi məhdudlaşdırılmış malların siyahısı da sərhəd-gömrük keçid məntəqələrində xüsusi ayrılmış guşələrdə və məlumat köşklərində yerləşdirilib.

- Gömrükdə baş verən yeniliklərdən danışarkən tez-tez qeyd edilən məsələlərdən biri gömrük ödənişləri

«...Bütün gömrük orqanlarında malların və nəqliyyat vasitələrinin gömrük rəsmiləşdirilməsi elektron bəyanetmə sistemi vasitəsilə icra edilməyə başlanıb...»

zamanı sahibkarlara güzəştlərin edilməsidir. Bu necə baş verir və onun tətbiqinə ehtiyac nədən yaranır?

- Son iki ildə mövcud qlobal maliyyə-iqtisadi böhran, dünya bazarlarında neft və neft məhsullarının qiymətlərinin kəskin aşağı düşməsi dünya ölkələrinin iqtisadiyyatında böyük dəyişikliklərin, o cümlədən makroiqtisadi göstəricilərin azalma tendensiyasının baş verməsinə səbəb olub. Mövcud vəziyyətdə iqtisadiyyatın çevik surətdə diversifikasiyasına zərurət yaranıb.

Azərbaycan Respublikası ərazisində investisiya fəaliyyətinin genişləndirilməsi, biznes mühitinin yaxşılaşdırılması, sənaye istehsalının artırılması, daxili bazarın qorunması, yerli məhsulların istehsalının artırılması, kənd təsərrüfatı sahəsinin ge-

nişləndirilməsi və inkişaf etdirilməsi və yeni iş yerlərinin açılması məqsədilə dövlət başçısı tərəfindən bir sıra mühüm fərman və sərəncamlar imzalanıb.

Belə ki, Azərbaycan Prezidentinin fərmanı ilə təsdiq edilmiş «İnvestisiya təşviqi sənədinin verilməsi Qaydası»nda göstərilən meyarlara uyğun olaraq «İnvestisiya təşviqi sənədini almış hüquqi şəxslərə və fərdi sahibkarlara texnikanın, texnoloji avadanlıqların və qurğuların idxalı üçün təsdiqedicisi sənədin verilməsi Qaydası» təsdiq edilib.

Bu Qaydaya uyğun olaraq İqtisadiyyat Nazirliyindən investisiya təşviqi sənədini almış hüquqi şəxslər və fərdi sahibkarlar tərəfindən idxal olunan texnika, texnoloji avadanlıq və qurğular Vergi Məcəlləsinin 164.1.26-ci maddəsinə və «Gömrük Tarifi haqqında» Qanununun 20.0.17-ci maddəsinə əsasən, investisiya təşviqi sənədinin alındığı tarixdən 7 il müddətinə, həmçinin Vergi Məcəlləsinin 164.1.16-cı və «Gömrük Tarifi haqqında» Qanununun 20.0.19-cu maddələrinə əsasən, sənaye, yaxud texnologiyalar parklarında fəaliyyət göstərən fiziki və hüquqi şəxslər 7 il müddətinə əlavə dəyər vergisi və idxal gömrük rüsumundan azad edilib.

Eyni zamanda, 2016-cı ilin may ayında Vergi Məcəlləsində edilmiş dəyişikliyə əsasən damazlıq heyvanların, toxum və tinglərin, mineral gübrələrin, pestisidlərin və Qanunda adıçəkilən bir sıra laboratoriya avadanlıqlarının, baytarlıq preparatlarının, suvarma qurğularının, xammal və materialların idxalı və satışı əlavə dəyər vergisindən azad olunub.

- Komitənin elektron xidmətlərinin sayı da artmaqdadır («elektron bəyannamə», «yaşıl dəhliz» və s.). Bu xidmətlər iş adamlarına hansı imkanlar yaradır və sahibkarlar onlardan nə qədər aktiv istifadə edirlər? Bu xidmətlərin genişləndirilməsi istiqamətində daha hansı işlər planlaşdırılır?

- Hazırda Azərbaycan Respublikası Dövlət Gömrük Komitəsinin rəsmi internet saytı vasitəsilə xarici-iqtisadi fəaliyyət iştirakçılarının istifadəsində bir sıra elektron gömrük xidməti fəaliyyət göstərir. Bu xidmətlər vasitəsilə iş adamları:

- gömrük sərhədindən keçirdikləri malları gömrük orqanına gəlmədən günün istənilən vaxtı rəsmiləşdirməyə təqdim edə bilər;
- rəsmiləşdirmə prosesinin gedişini izləyə bilər;
- gömrük əməliyyatları ilə bağlı ödənişləri elektron qaydada həyata keçirir;
- öz xarici ticarət əməliyyatları barədə statistik məlumatları əldə edə bilər;
- gömrük orqanlarına etdikləri sorğu və məktubların icraçısı və icra vəziyyəti barədə elektron formada məlumat əldə edə bilər və digər xidmətlərdən yararlanırlar.

Gömrük sərhədindən keçirilən mallar üçün bəyannamələrin elektron formada tərtibi xidmətinə görə Dövlət Gömrük Komitəsi Azərbaycan Milli İnternet Mükafatı olan NETTY 2016-nın «İlin IT-hadisəsi» nominasiyası üzrə qalib elan edilib.

Bununla yanaşı, mal və nəqliyyat vasitələrinin gömrük rəsmiləşdirilməsi zamanı tələb edilən sənədlərin böyük bir qisminin həmin sənəd və arayışları verən dövlət orqanlarından gömrük orqanı tərəfindən elektron qaydada qəbul edilməsi xarici-iqtisadi fəaliyyət iştirakçıları tərəfindən həmin sənədlərin gömrük orqanlarına təqdim edilməsi zərurətini də aradan qaldırıb.

Banklar və idxal-ixrac əməliyyatlarında dolayısi ilə iştirak edən digər təşkilatlar xidmətdən istifadə etməklə idxal-ixrac əməliyyatları üzrə rəsmiləşdirilmiş bəyannaməyə dair lazım olan bütün məlumatları əldə edə bilər və həyata keçirdikləri tədbirlər haqqında məlumatları sisteme daxil edirlər. Bu isə öz növbəsində hər bir istifadəçiyə tək-cə gömrük bəyannaməsi üzrə məlumatları deyil, həm də bu bəyannamə üzrə digər aidiyyəti təşkilatların həyata keçirdikləri tədbirlər haqqında məlumatları əldə etməyə imkan verir.

Dövlət Gömrük Komitəsi tərəfindən təqdim olunan elektron gömrük xidmətlərinin imkanları və istifadəsi ilə bağlı həyata keçirilən geniş ictimai maarifləndirmə tədbirləri nəticəsində bu xidmətlərdən istifadənin aktivlik dərəcəsi xeyli artıb. 2017-ci ilin ikinci rübü ərzində bütün qurumlar üzrə «Elektron hökumət» portalı tərəfindən təqdim olunan elektron

“Təkcə bu ilin birinci yarısında elektron gömrük xidməti vasitəsilə xarici-iqtisadi fəaliyyət iştirakçılarından mal və nəqliyyat vasitələrinin rəsmiləşdirilməsi üzrə 300 mindən çox, gömrük ödənişlərinin həyata keçirilməsi üzrə 700 mindən çox müraciət daxil olub.”

xidmətlərə müraciətin sayına görə Dövlət Gömrük Komitəsi dövlət orqanları arasında 4-cü olub.

Təkcə bu ilin birinci yarısında elektron gömrük xidməti vasitəsilə xarici-iqtisadi fəaliyyət iştirakçılarından mal və nəqliyyat vasitələrinin rəsmiləşdirilməsi üzrə 300 mindən çox, gömrük ödənişlərinin həyata keçirilməsi üzrə 700 mindən çox müraciət daxil olub.

Gələcəkdə bu xidmətlərin təkmilləşdirilməsi və tələbata uyğun olaraq yeni elektron xidmətlərin istifadəyə verilməsi nəzərdə tutulur.

- Hazırda müxtəlif ölkələrdən Azərbaycana gətirilən bezi mallara fərqli rüsumlar tətbiq edilir. Məsələn, Türkiyə mallarının Azərbaycana idxalı zamanı 0,5 - 5 - 10 və ya 15% rüsum ödənilsə də, MDB ölkələrindən gətirilən mallar rüsumla cəlb edilmir, bu isə Türkiyə mallarının rəqabət qabiliyyətini azaldır. Bununla yanaşı, bezi mallara tətbiq edilən əlavə rüsumlar bu durumu daha da ağırlaşdırmaqdadır. Bu sahədə hər hansı qarşılıqlı tənzimləmə gözlənilirmi?

- Azərbaycan Respublikası ilə Azad Ticarət Sazişi imzalamış MDB üzvü olan dövlətlərdən (Ermənistan istisna olmaqla, Rusiya Federasiyası, Ukrayna, Gürcüstan, Moldova, Qazaxıstan, Özbəkistan, Qırğızıstan, Belarus və Tacikistan) idxal edilən və həmin ölkə mənşəli mallara Nazirlər Kabinetinin «Malların preferensial və qeyri-preferensial mənşəyinin müəyyən edilməsi Qaydaları»nın təsdiq edilməsi haqqında 14 yanvar 2014-cü il tarixli, 3 nömrəli Qərarına əsasən, mənşə sertifikatı (CT-1) təqdim edilməklə, mövcud Sazişlərə uyğun olaraq idxal gömrük rüsumu tətbiq edilmir.

Sazişə əsasən, razılaşan tərəflər onlardan birinin gömrük ərazisindən gələn və digərinin gömrük ərazisi üçün nəzərdə tutulan malların idxalına ekvivalent təsir göstərən gömrük rüsumlarını tətbiq etmirlər.

Azad Ticarət Sazişi imzalamış ölkənin istehsalı olan mallar üçüncü ölkədən idxal olunduğu təqdirdə bu zaman gömrük idxal rüsumları tətbiq olunur.

Hazırda Azərbaycan Respublikası ilə Türkiyə Respublikası arasında «Azad ticarət haqqında» Saziş mövcud deyil və iki ölkə arasında xarici ticarət sahəsində gömrük idxal rüsumlarından azadolmalar yerli istehsalçılara və daxili bazara mənfi təsir göstərməyəcəyi müəyyən olunduqdan sonra mövcud məsələ müvafiq icra orqanları tərəfindən nəzərdən keçirilə bilər.

- Türkiyədən edilən ixracatlarda yeni başlayan e-faktura sisteminin Azərbaycan ilə sinxronlaşdırılması-nın ikili faktura tətbiqinin ortadan qalxmasına xidmət edəcəyi baxımından yanaşsaq, bu tətbiqə münasibətiniz necədir?

- İdxal mallarının rəsmiləşdirilməsi üçün idxalatçılar tərəfindən təqdim olunan sənədlərin araşdırılması zamanı müəyyən edilib ki, bir sıra hallarda idxalatçılar gömrük ödənişlərini tam şəkildə ödəməkdən yayınmaq məqsədilə ikili faktura tətbiqi üsuluna üstünlük verirlər.

Bu halların qarşısının alınması məqsədilə Dövlət Gömrük Komitəsi tərəfindən Azərbaycan Respublikasının gömrük sərhədindən keçirilən mal və nəqliyyat vasitələri haqqında

ilkin məlumat mübadiləsi sisteminin yaradılması sahəsində tədbirlər həyata keçirilir. Həmin sistemin yaradılması digər qonşu dövlətlər kimi, Türkiyə ilə Azərbaycan arasında yükdaşımalarda da ikili faktura tətbiqi hallarının qarşısının alınmasına müsbət təsir göstərəcəkdir.

Azərbaycan Hökuməti ilə Türkiyə Hökuməti arasında avtomobil nəqliyyatı ilə tranzit daşımalar haqqında ilkin elektron məlumat mübadiləsi sisteminin yaradılmasına dair Saziş imzalanıb. Tərəflər həmin Sazişə əsasən gömrük sərhədindən keçirilən mal və nəqliyyat vasitələri haqqında ilkin məlumat mübadiləsini təmin edən İlkin Elektron Məlumat Mübadiləsi Sisteminin yaradılmasına dair razılığa gəliblər. Hazırda Tərəflərin mütəxəssislərindən ibarət işçi qrupu məlumat mübadiləsi ilə bağlı texniki şərtlərin müəyyən edilməsi sahəsində fəaliyyət göstərir.

Digər qonşu dövlətlərlə də İlkin Elektron Məlumat Mübadiləsi Sisteminin yaradılması istiqamətində tədbirlər həyata keçirilməkdədir.

- Azərbaycan öz nəqliyyat sisteminin yenidən qurulması və yeni

nəqliyyat dəhlizlərinin yaradılması hesabına regionun nəqliyyat qovşağına çevrilməyi hədəfləyir. Bu sahədə gömrük xidmətinin üzərinə hansı yeni vəzifələr düşür və bu vəzifələrin yerinə yetirilməsi üçün hansı addımlar atılır?

- Beynəlxalq tranzit daşımalarının həyata keçirilməsi, global ticarət təchizat zəncirinin təhlükəsizliyinin təmin edilməsində mühüm rol oynayan gömrük orqanları da işini günün tələbləri və qloballaşan dünyanın müasir çağırışlarına uyğun şəkildə qurur.

Avropa-Qafqaz-Asiya nəqliyyat dəhlizinin yaradılması məqsədini daşıyan TRASEKA Proqramı, «Şimal-Cənub» kimi iri nəqliyyat dəhlizlərindən sonra, yeni bir layihə - Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu xətti layihəsinin tamamlanması və istismara verilməsi region ölkələrinin yaxın gələcəkdə iqtisadi potensialının daha da artırılmasına mühüm töhfə verəcəkdir.

Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu xəttinin tezliklə fəaliyyətə başlayacağı üçün gömrük sahəsindəki məsələlərin də həlli istiqamətində müvafiq işlər görülür. Bu il aprelin 3-4 tarixlərində Bakı şəhərində Bakı-Tbilisi-

Qars dəmir yolu xəttinin gələcək fəaliyyətilə bağlı üçtərəfli texniki görüş keçirilib. Görüşdə Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiyənin gömrük, nəqliyyat, dəmir yolları və sərhəd qurumlarının mütəxəssisləri iştirak edib. Görüşdə Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu xətti ilə bağlı məlumat mübadiləsinin texniki şərtləri, mübadilə ediləcək məlumatların müəyyən olunması, sənədlərin müqayisəsi və digər məsələlər müzakirə edilib. İyulun 19-da isə Bakı şəhərində Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiyə gömrük xidməti rəhbərlərinin üçtərəfli yüksək səviyyəli görüşü keçirilib. Toplantıda - Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu xəttinin istifadəyə verilməsi ilə əlaqədar gömrük və sərhəd keçid prosedurlarını sürətləndirmək məqsədilə gömrüklə bağlı ilkin dəmir yolu məlumatlarının mübadiləsi, dəmir yolu ilə həyata keçirilən poçt əməliyyatlarına dair ilkin məlumatların mübadiləsi, dəmir yolu ilə beynəlxalq daşımalar zamanı gömrük nəzarətinin nəticələrinin qarşılıqlı tanınması və digər məsələlərə baxılıb.

- Gömrük Komitəsi rəsmilərinin açıqlamalarından məlum olur ki, yaradılan şəraitə baxmayaraq, hələ də bezi iş adamlarının gömrük vergi və rüsumlarından yayınmağa çalışır, bu məqsədlə də, idxal etdikləri malların dəyərini aşağı göstərməyə çalışırlar. Komite belə hallarla necə mübarizə aparır?

- Ölkəmizin iqtisadi tərəqqisinin, davamlı inkişafının təmin olunması istiqamətində həyata keçirilən innovativ proqram və layihələrin reallaşmasına gömrük orqanları da daim öz töhfəsini verir.

Son illər idxal-ixrac əməliyyatlarının sürətli, maneəsiz və şəffaf şəkildə həyata keçirilməsi məqsədilə gömrük orqanları tərəfindən tətbiq edilən və Ümumdünya Gömrük Təşkilatının bir sıra ölkələrə nümunə göstərdiyi «Bir pəncərə», «Elektron bəyannamə», «Yaşıl dəhliz» kimi səmərəli layihələr bunun bariz nümunəsidir.

Lakin gömrük işinin təşkili sahəsində yaradılan münbit şəraitə baxmayaraq, hələ də bir sıra xarici iqtisadi fəaliyyət iştirakçıları idxal əməliyyatları zamanı qanunvericiliyin tələblərini pozaraq malların də-

yerini real qiymətindən aşağı göstərməklə dövlət büdcəsinə çatacaq gömrük vergi və rüsumları tam şəkildə ödəməkdən yayınmağa çalışır.

Dövlət Gömrük Komitəsi bu halların qarşısının alınması üçün daim qətiyyətli addımlar atır və dövlət büdcəsinə çatacaq vəsaiti ödəməkdən yayınmağa cəhd göstərən fiziki və hüquqi şəxslər haqqında qanunvericiliyə uyğun olaraq müvafiq tədbirlər görülməklə yanaşı, onların adları da mütəmadi olaraq ictimaiyyətə açıqlanır.

- Bəs ixrac edilən məhsulların keyfiyyətinə nəzarət və bu sahədə sahibkarlara yardım üçün hansı işlər görülür?

- Azərbaycanda son dövr həyata keçirilən iqtisadi siyasətin əsas istiqaməti ölkənin ixrac potensialını artırmağa yönəlib. Bu istiqamətdə sahibkarlara yardım üçün ilk növbədə onlarla vaxtaşırı görüşlər keçirilir, maarifləndirici iş aparılır. Yerli istehsalçıların və ixracatçıların qarşılaşdıqları problemlər yerində öyrənilir və operativ şəkildə həllini tapması üçün müvafiq qaydada işlər görülür.

Xüsusilə, kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalı və ixracı ilə məşğul olan biznes subyektlərinə bu məhsulların hər hansı ölkəyə ixracı zamanı qaydalara əməl edilməsinin ümumi işə fayda gətirəcəyi bildirilir, onların fəaliyyətinin günün tələbləri səviyyəsində qurulması üçün lazımi dəstək göstərilir.

Bu istiqamətdə görülən işlərdən biri də elə bu günlərdə Mərkəzi Gömrük Ekspertizası İdarəsinin Zaqatala Gömrük Laboratoriyasının yaradılmasıdır. Məqsəd ölkədə istehsal olunan fındıq və fındıq məhsullarının ixrac potensialının artırılması, biznes mühitinin yaxşılaşdırılması və sahibkarlıq fəaliyyətində əməyin yüngülləşdirilməsini təmin etməkdir.

Dövlət Gömrük Komitəsi tərəfindən fındıq ləpəsinin laborator analizlərinin aparılması üçün müvafiq avadanlıqlar alınaraq Zaqatala rayonunda quraşdırılıb və ötən ay istifadəyə verilib. Nəzərə alsaq ki, 2016-cı ildə ixrac olunan fındıq məhsulunun 89,17 faizi Balakən Gömrük İdarəsində rəsmiləşdirilib, deməli, Gömrük Laboratoriyasının

“...Kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalı və ixracı ilə məşğul olan biznes subyektlərinə bu məhsulların hər hansı ölkəyə ixracı zamanı qaydalara əməl edilməsinin ümumi işə fayda gətirəcəyi bildirilir, onların fəaliyyətinin günün tələbləri səviyyəsində qurulması üçün lazımi dəstək göstərilir.”

məhz bu zonada, Zaqatala şəhərində açılması təsadüfi deyil. Ümumiyyətlə isə, ötən il kənd təsərrüfatı məhsulları arasında ən çox ixrac olunan məhsullardan biri də fındıq olub. Ötən il ərzində 105 milyon ABŞ dollarından artıq fındıq məhsulu ixrac olunub.

Zaqatala Gömrük Laboratoriyasında fındıq məhsullarında mövcud olan aflatoksinlərin tədqiqi aparılacaq. Laboratoriya müasir standartlara cavab verən avadanlıqlarla, reaktiv və ləvazimatlarla təchiz edilib. Burada İmmun-Ferment Analizator vasitəsilə aflatoksinlərin təyini üçün sınaqlar aparılacaq. Aflatoksinlərin təyini üçün istifadə ediləcək metod beynəlxalq səviyyədə tanınmış və qəbul edilmiş metoddur, bu metodla aparılmış sınaqların nəticəsi arbitraj qüvvəyə malikdir. Analiz müddəti qısadır, bu da vaxt itkisini azaldacaq. Laboratoriya tərəfindən beynəlxalq səviyyədə qəbul olunmuş formatda sınaq protokolları veriləcək.

Onu da diqqətə çatdırım ki, yaxın vaxtlarda yerli xam tütün məhsulunun laborator analizlərinin aparılma-

ması üçün müvafiq laboratoriyanın Şəki rayonu ərazisində yaradılması istiqamətində də işlər aparılır.

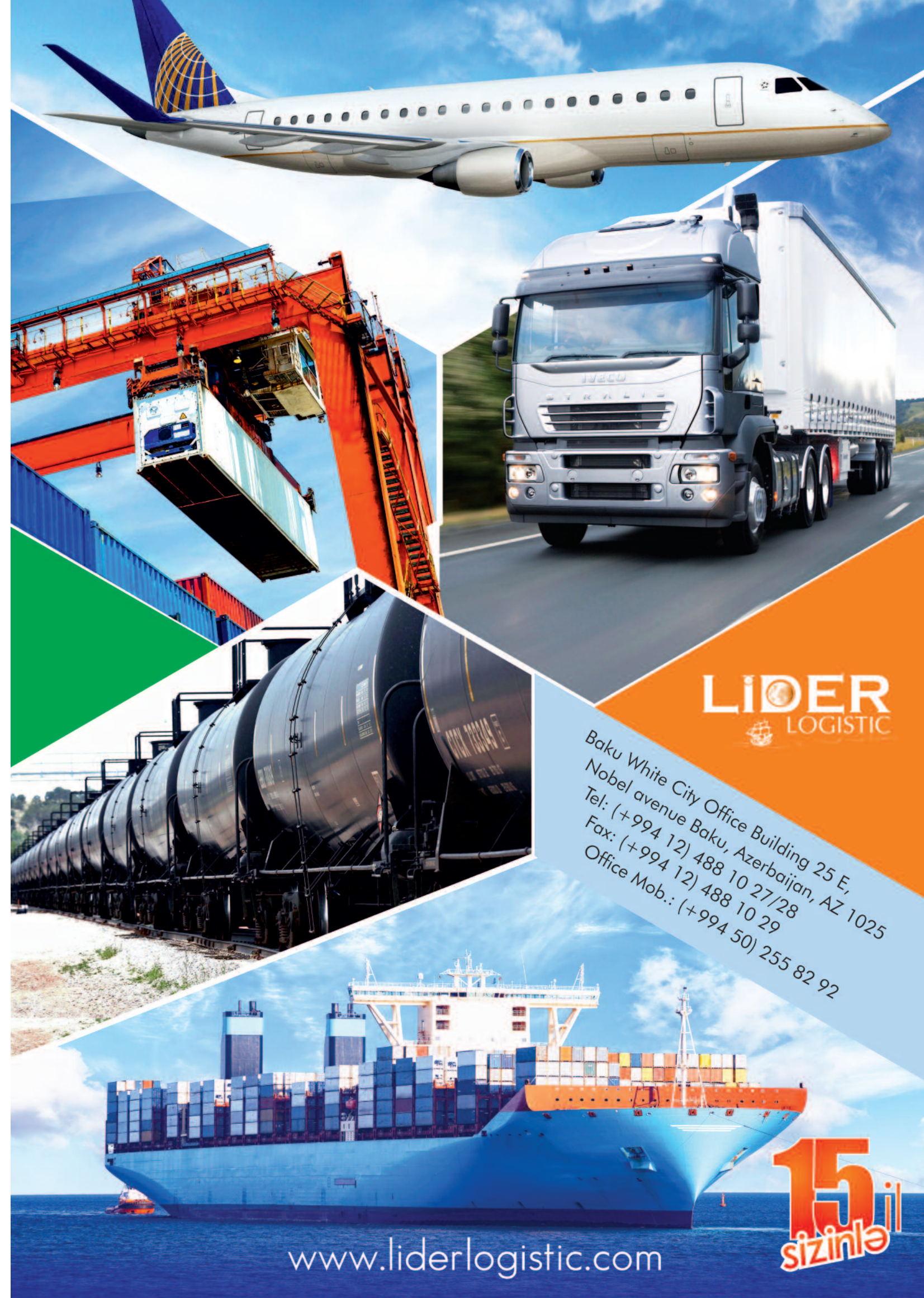
- Son illər Azərbaycanda turizmin inkişafı, demək olar ki, bütün dövlət qurumlarından bu sahəyə xüsusi diqqət tələb edir. Gömrük xidməti turizmə dəstək üçün öz fəaliyyətinə hansı yeniliklər edib?

- Son vaxtlar Azərbaycana səfər edən turistlərin sayının da artdığı və turizmin ölkəmizdə qeyri-neft sektorunun prioritet istiqamətlərindən biri olduğu nəzərə alınaraq, gömrük prosedurlarının təkmilləşdirilməsi işi davamlı olaraq həyata keçirilir.

«Azərbaycan Respublikasında turizmin inkişafı ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında» Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 1 sentyabr 2016-cı il tarixli sərəncamı bu sektorun gələcək inkişafı üçün yeni bir mərhələ açıb. Sərəncama əsasən, nəzərdə tutulan tədbirlərdən biri də bu il 10 aprel - 10 may tarixlərində Azərbaycanda ilk dəfə Bakı Şopinq Festivalının keçirilməsi oldu. İstər bu, istərsə də «Azərbaycan Respublikasına turist axınının sürətləndirilməsi ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında» Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 20 fevral 2017-ci il tarixli sərəncamından irəli gələn tədbirlər aidiyyəti dövlət orqanları ilə yanaşı, Dövlət Gömrük Komitəsinin də qarşısında yeni vəzifələr qoyub.

Gömrük əməkdaşları iş prosesində Azərbaycan Respublikasının normativ-hüquqi aktlarına əsaslanaraq, ölkəyə gələn və ölkədən gedən sərnəşinlərə peşəkar gömrük xidməti göstərir, sərnəş-turist məmnuniyyətinin artırılması üçün davamlı çalışırlar.

Eyni zamanda xarici turistlərin marağının artırılması, turizmin inkişafında davamlılığın təmin edilməsi və rəqabət qabiliyyətinin möhkəmləndirilməsi məqsədilə xarici vətəndaşlar tərəfindən alınan mallara görə ödənilmiş əlavə dəyər vergisinin tam və ya qismən geri qaytarılması («Tax-free») sistemi tətbiq edilib. Sərhəd-keçid məntəqələrində və hava limanlarında tətbiq edilən bu sistem nəticəsində ölkəni tərk edən turistlər sərbəst şəkildə qəbzlərini təqdim edib pullarını geri ala bilirlər.

LİDER
LOGISTIC

Baku White City Office Building 25 E,
Nobel avenue Baku, Azerbaijan, AZ 1025
Tel: (+994 12) 488 10 27/28
Fax: (+994 12) 488 10 29
Office Mob.: (+994 50) 255 82 92

15 il
sizinlə

www.liderlogistic.com

MÜSAHİBƏ

Cavid Qurbanov

«Bu dəmir yolu üç ölkəni və qitələri birləşdirir»

Lap yaxın vaxtlarda Azərbaycanın nəqliyyat sektorunda, ümumilikdə heç bir mübaliğəsiz, ölkənin tarixində yeni səhifə açılacaq. Uzun illərdən bəri tikintisi aparılan Bakı-Tiflis-Qars dəmiryolu fəaliyyətə başlayacaq. Gürcüstandan keçməklə Azərbaycanla qardaş Türkiyə arasında birbaşa dəmiryolu əlaqəsi yaradacaq bu layihə, həm də Avropa və Asiya arasındakı nəqliyyat zəncirinin indiyədək çatışmayan bəndi olaraq iki qitəni birləşdirəcək. Bakı-Tiflis-Qars dəmiryol layihəsi, onun gətirəcəyi imkanlar və yeni reallıqlarda ölkənin dəmiryol sisteminin gələcəyi ilə bağlı «İş Dünyamız» jurnalının suallarına **«Azərbaycan Dəmir Yolları» QSC-nin sədri Cavid Qurbanov** cavab verir

«... BU DƏMİR YOLU
ASIYANI AVROPA İLƏ
BİRLƏŞDİRMƏYƏ LAZIMDIR.
BU, ƏN QISA NƏQLİYYAT
MARŞRUTUDUR.»

- Cənab sədr, hazırda Azərbaycanda dəmir yolu nəqliyyatı sahəsində reallaşdırılan əsas layihələrdən biri Azərbaycanla Türkiyə arasında birbaşa dəmiryolu əlaqəsini təmin edəcək Bakı-Tiflis-Qars dəmir yoludur. Bu layihənin nə vaxt real fəaliyyətə başlayacağı gözlənilir? Bu marşrutla daşımalara başlamaq üçün bütün hazırlıq işləri başa çatıb mı?

- Ümummilli lider Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə yaradılmış nəqliyyat infrastrukturunun inkişaf etdirilməsi və modernləşdirilməsi prosesi Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən daha intensiv şəkildə aparılır. XXI əsrin əsas layihələrindən olan və təkcə üç xalq, üç ölkəni deyil, həmçinin onlarla xalq və ölkə arasında körpü rolunu oynayacaq Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu

xətti bağlantısının reallaşması istiqamətində bütün hazırlıq işləri başa çatmaq üzrədir. Oktyabr ayının 28-də bağlantının açılış mərasiminin keçirilməsi nəzərdə tutulur.

Bu layihə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin iradəsi sayəsində reallaşmağa başladı. Cənab Prezident bu nəqliyyat dəhlizinin əhəmiyyətini dəfələrlə vurğulayıb. O bildirib ki, biz tərəfdaşlarımız - Gürcüstan və Türkiyə ilə dəmir yolunun inşasının təşəbbüskarı olduq. Bu dəmir yolu üç ölkəni və qitələri birləşdirir. Biz qarşılıqlı ticarət dövryyəimizi bu dəmir yolu xətti olmasa belə artırmaqla bilərdik. Ancaq bu dəmir yolu Asiyani Avropa ilə birləşdirməkdən ötrü lazımdır. Bu, ən qısa nəqliyyat marşrutudur. Ola bilsin ki, qiymət baxımından bu, ən ucuz marşrut deyil və biz tariflərin aşağı salınması üzərində çalışırıq.

Lakin bu, ən qısa marşrutdur və yüklərinin qısa biz zamanda nəql edilməsinə üstünlük verən şirkətlər bu nəqliyyat şəbəkəsindən mütləq istifadə edəcəklər.

- Bu marşrutla yük və sərnişin daşıma tarifləri razılaşdırılıbmı? Əgər məlumdursa, bir sərnişinin Azərbaycandan Türkiyəyə dəmir yolu səyahəti hansı qiymətə başa gələcək?

- Hələ tariflər tam müəyyənləşdirilməyib. Hər üç ölkənin dəmir yolu mütəxəssisləri mütəmadi olaraq müzakirələr aparırlar. Qərar qəbul olundandan sonra kütləvi informasiya vasitələrinə məlumat veriləcək.

- BTQ layihəsinin də bir hissəsi olduğu və Azərbaycandan keçməklə Avropa və Asiyani birləşdirən Transxəzər Beynəlxalq Nəqliyyat Marşrutunun rəqabət qabiliyyətinin artırılması, onun daşımaçılar üçün daha cəlbedici (o cümlədən tariflər baxımından) olması üçün hansı işlər aparılır?

- Beynəlxalq Transxəzər Nəqliyyat Marşrutu Çindən Türkiyəyə və eləcə də Avropaya, həmçinin əks istiqamətdə yük daşımalarının artırılmasına xidmət edir. Sözügedən marşrut üzrə ilk sınaq konteyner qatarı 2015-ci ildə fəaliyyətə başlayıb. Çin, Qazaxıstan, Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiyənin iştirakı ilə yaranan marşruta sonra Ukrayna da qoşulub. Yaxın gələcəkdə Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu xəttinin istifadəyə verilməsi ilə konteyner qatarlarının Çindən birbaşa Avropaya və Aralıq dənizinə getməsi mümkün olacaq. 2016-cı ilin sonunda Trans-Xəzər Beynəlxalq Nəqliyyat Marşrutu Assosiasiyası yaradılıb. Mütəmadi keçirilən görüşlərdə Beynəlxalq Transxəzər Nəqliyyat Marşrutunun fəaliyyətinin daha da genişləndirilməsi üçün bütün imkanlar müzakirə olunur.

- Artıq bu marşrutla bir neçə dəfə sınaq qatarı buraxılıb. Onun nəticələri - çatma müddəti və tariflər rəqabətə davamlıdır mı?

- Bəli, artıq bir neçə qatar Beynəlxalq Transxəzər Nəqliyyat Marşrutu üzrə yola salınıb. Təsəvvür edin ki, Çindən yola salınan konteyner qatarı təxminən 6-8 gün ərzində Bakı Beynəlxalq Dəniz Ticarət limanına çatır. Beynəlxalq Transxəzər Nəqliyyat Marşrutu fəaliyyətinin genişləndirilməsi üçün intensiv şəkildə işlər aparılır. Bu marşrutda vahid qiymətlər və vahid pəncərə sistemi tətbiq olunub. Marşrut üzrə texniki məqamlar və vahid tarif siyasəti təkmilləşdirilib və bunun üçün də

marşrutun gələcək perspektivləri çox böyükdür.

- Ölkəmizin üzv olduğu digər mühüm istiqamət - «Şimal-Cənub» nəqliyyat dəhlizində işlər hansı mərhələdədir? Azərbaycan-İran sərhədində - Astarada zəruri infrastrukturun yaradılması dəhlizin işə düşməsinə anlamına gəlirmi?

- Bilirsiniz ki, 20 aprel 2016-cı ildə Azərbaycan Respublikası ilə İran İslam Respublikasının dövlət sərhədində, Astara çayı üzərində 82,5 metr uzunluğunda dəmir yolu körpüsünün təməlqoyma mərasimindən sonra işlər daha da sürətləndirildi. Qısa zaman ərzində Astara stansiyasından İran İslam Respublikası dövlət sərhəddinə qədər birxətli 8,3 km dəmir yolunun çəkilişi və Astara çayı üzərindəki dəmir yolu körpüsünün tikintisi başa çatıb. Həmçinin sınaq qatarı sərhədi yeni tikilmiş körpü vasitəsilə keçib.

Hazırda Astarada (İran) geniş işlər aparılır. Bu işlərin tərkibinə 35 hektar ərazidə dəmir yolu stansiyasının tikintisi və

«QISA ZAMAN ƏRZİNDƏ
ASTARA STANSİYASINDAN
İRAN İSLAM RESPUBLİKASI
DÖVLƏT SƏRHƏDİNƏ
QƏDƏR BİRXƏTLİ 8,3 KM
DƏMİR YOLUNUN ÇƏKİLİŞİ VƏ
ASTARA ÇAYI ÜZƏRİNDƏKİ
DƏMİR YOLU KÖRPÜSÜNÜN
TIKINTISI BAŞA ÇATIB.»

«...BU, TƏKCƏ ÜÇ ÖLKƏNİN DEYİL, EYNI ZAMANDA, HƏMIN NƏQLİYYAT DƏHLİZİNİN XİDMƏTLƏRİNDƏN İSTİFADƏ ETMƏK MARAĞINDA OLAN BAŞQA ÖLKƏLƏRİN DƏ SİX NƏQLİYYAT ƏLAQƏLƏRİ QURMASINA BÖYÜK İMKANLAR AÇACAQDIR.»

yüklərin boşaldılması üçün terminalların inşası da daxildir.

Onu da qeyd edək ki, Azərbaycan və İran Dəmir Yolları arasında «Astara yük-doldurma və yükboşaltma terminalının tikinisi və istismarı» layihəsi üzrə müqavilə də imzalanıb. Müqavilə İran ərazisində 1,4 km-lik dəmir yolu xəttinin və həmin ərazidə böyük aşırma qabiliyyətinə malik olan 4 terminalın tikintisinin «Azərbaycan Dəmir Yolları» QSC-nin dəstəyi ilə reallaşmasını özündə ehtiva edir. Müqaviləyə əsasən, «Azərbaycan Dəmir Yolları» QSC 15 illik müddətə 1,4 km-lik dəmir yolu xəttini, 25 illik müddətə isə terminalları icarəyə götürür.

- Hazırda Fars körfəzi regionundan və Hindistandan Avropaya və əks istiqamətdə böyük həcmdə yüklər dəniz nəqliyyatı ilə daşınır və bu da 30-40 günə başa gəlir. Yüklərin Gürcüstan, Azərbaycan və İran üzərindən yönləndirilməsi daşınma vaxtını və xərcini nə qədər azalda biləcək?

- «Şimal-Cənub» Beynəlxalq Nəqliyyat Dəhlizinin yaradılması, həqiqətən də, tarixi hadisədir. Bu dəhliz Şimali Avropanı Cənub-Şərqi Asiya ilə birləşdirir. Proqnozlar göstərir ki, tam gücü ilə fəaliyyət göstərəcəyi təqdirdə «Şimal-Cənub» beynəlxalq nəqliyyat dəhlizi Avropa ölkələrinin, Rusiyanın, Orta Asiya və Qafqaz regionlarının Fars körfəzi və Hindistana çıxışına, Xəzər yarı ölkələrin Qara dəniz limanları ilə ticarət əlaqələrinin intensivləşdirilməsinə şərait yaradacaq. «Şimal-Cənub» Beynəlxalq Nəqliyyat Dəhlizinin digər marşrutlarla müqayisədə əsas üstünlüyü tranzit məsafəsinin və tranzit vaxtının iki-üç dəfə az olmasıdır. Əgər dəniz yolu ilə daşıma İran körfəzi və Hind Okeanı, Süveyş kanalı, Aralıq Dənizi, Baltik Dənizindən keçərək Helsinki şəhərinə 45-60 gün ərzində daşıma müddəti təşkil edirsə, bu dəhliz vasitəsilə 20-25 gün təşkil edəcək.

- Ümumilikdə Azərbaycan ərazisindən keçən nəqliyyat dəhlizlərindən nə qədər ölkə istifadə edəcək və təqribən nə qədər həcmdə yüklər daşınacaq?

- Bu, hələlik dəqiqləşməyib. Məsələn, «Şimal-Cənub» Beynəlxalq Nəqliyyat Dəhlizinin əhatə etdiyi coğrafiya genişdir. Artıq Estoniya, Finlandiya, Həştərxan və Dağıstan vilayəti də bu dəhlizə qoşulmaq istəklərini bildiriblər. Amma Azərbaycan ərazisindən keçən beynəlxalq və regional marşrutlardan istifadə etmək marağında olan ölkələrin sayının getdikcə artacağını düşünürük.

Eləcə də Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu bağlantısı layihəsi. Bu dəmir yolu Avrasiya məkanında ticari-iqtisadi əlaqələrin inkişafını və fəallaşmasını da nəzərdə tutur. Bu, təkcə üç ölkənin deyil, eyni zamanda həmin nəqliyyat dəhlizinin xidmətlərindən istifadə etmək marağında olan başqa ölkələrin də sıx nəqliyyat əlaqələri qurmasına böyük imkanlar açacaqdır. Qeyd edək ki, bu layihəyə qoşulmaq marağı, ilk növbədə Türkmənistan, Qazaxıstan, Əfqanıstan, Pakistan, Çin və Hindistandan gəlir. Bakı-Tbilisi-Qars yeni dəmir yolu xətti üzrə beynəlxalq layihənin həyata keçirilməsi və Bosfor boğazında dəmir yolu tunelinin inşası Trans-Avropa və Trans-Asiya dəmir yolu şəbəkələrinin birləşdirilməsi, yük və sərnişinlərin birbaşa Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiyə ərazilərindən keçməklə Avropa və Asiyaya çıxarılmasını təmin edəcək.

- Haqqında danışılan bu iki marşrut real fəaliyyətə nə vaxtdan başlaya bilər? Bu dəhlizlər nəqliyyat sektoruna hansı gücü və faydanı verəcək? Yeni ölkə ərazisi ilə yük və sərnişin daşımaları nə qədər artacaq, ölkəyə hansı gəlirləri gətirəcək?

- Qeyd etdiyimiz kimi Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu bağlantısı bu il istismara veriləcək. Proqnozlar göstərir ki, bu dəmir yolu xətti vasitəsilə ilk illərdə 5 milyon ton, növbəti illərdə isə 15 milyon tona qədər yükün daşınması mümkün olacaq. Gələcəkdə Bakı-Tbilisi-Qars marşrutu üzrə hərəkət edəcək sərnişin qatarları üçün artıq Azərbaycan tərəfi İsveçrənin «Stadler» şirkətinə 30 ədəd yataq tipli vaqon sifariş edib. Müasir texnologiyaya üstünlüklərlə təchiz olunmuş vaqonların alt hissəsinin müvafiq rels ölçüsünə uyğunlaşdırılması avtomatlaşdırılmış sistem sayəsində mümkün olacaqdır ki, bu da sərhəd-keçid məntəqələrində vaxt itkisinin qarşısını alacaq və sərnişinlərin daha da rahat səfər etmələrini təmin edəcək.

«Şimal-Cənub» Beynəlxalq Nəqliyyat Dəhlizinin Azərbaycandan keçən hissəsində işlər, əvvəldə qeyd etdiyimiz kimi yekunlaşıb. Hazırda İran İslam Respublikası tərəfdə işlər gedir. Hər iki dəhlizin istismara verilməsi Azərbaycanın tranzit potensialının artırılmasında mühüm rol oynayacaq.

- Bəs Azərbaycanın dəmir yolu və ümumilikdə nəqliyyat infrastrukturunu bu dəhlizlərin tələbatını qarşılamağa, böyük yük dövriyyələrini qarşılamağa hazırdır? Bu sahədə hansı işlər görülür?

- Bu istiqamətdə dəmir yolunda kompleks işlər görülür. Beynəlxalq və regional nəqliyyat dəhlizlərinin gələcəkdə fəaliyyət göstərməsi Azərbaycan üzərindən yük axınının dəfələrlə artmasına gətirib çıxaracaq. Bunun üçün dəmir yolunda irihəcmli işlər aparılır. Bakı-Böyük Kəsik istiqamətində 600 km dəmir yolu əsaslı təmir olunur. Yeni layihənin icrasına 2015-ci ilin oktyabr ayının sonlarında başlanılıb və bu günə kimi 350 km dəmir yolu əsaslı təmir olunub. Eləcə də bütün infrastruktur yenilənir. Yeni nəqliyyat dəhlizlərinin işə düşəcəyi təqdirdə Azərbaycan Dəmir Yolları bu dəhlizlərin tələbatını qarşılamağa tam hazır olacaq.

- Azərbaycanda dəmir yolu sərnişin daşımalarının keyfiyyətini artırmaq və sərnişinlərə daha yüksək xidmət və əlavə xidmətlər (o cümlədən VIP xidmətlər) göstərmək üçün hansı işlər görülür və hansı yeniliklər gözlənilir? Bu işlər gediş haqqının məbləğinə təsir edirmi?

- Hazırda bütün infrastrukturun yenilənməsi prosesi aparılır. Bu işlərin tərkib hissələrindən biri də sərnişin təsərrüfatının yeniləndirilməsidir. Artıq bilirsiniz ki, sərnişin qatarlarına biletlərini «ASAN xidmət» həyata keçirir. Sərnişinlərə göstərilən xidmət mədəniyyətinin yüksəldilməsində bu, çox önəmli amildir. Bilirsiniz ki, uzun illər kassir-sərnişin münasibətlərində xoşagəlməz hallar da mövcud olub. Artıq belə hallar tamamilə aradan qaldırılıb. İndi texniki vasitələrin müasirləşdirilməsi üzərində işlər gedir.

Azərbaycan Dəmir Yollarında istismar olunan sərnişin vaqonlarının əksəriyyəti

öz istismar müddətini başa vurmaq üzrədir və onların istismar müddətini uzatmaq və yenidən istismara qaytarmaq üçün müxtəlif ölkələrin vaqon təmiri zavodlarının gücündən istifadə edirik. Təkcə son illər ərzində Dövlət Proqramının icrası çərçivəsində Rusiya Federasiyasının və Ukraynanın vaqon təmiri zavodlarında 90 sərnişin vaqonu əsaslı təmir edilərək ölkəmizə gətirilmiş, həmin vaqonlardan tətib olunan sərnişin qatarları Bakı-Tbilisi, Bakı - Moskva, Bakı-Xarkov, Bakı-Ağstafa-Qazax və Bakı-Balakən istiqamətlərində xəttə buraxılmışdır.

Bakı-Sumqayıt-Bakı marşrutu üzrə yüksək komfortlu ikimərtəbəli elektrik qatarları işləyir. Sərnişinlərə göstərilən xidmətin səviyyəsinin daha da yüksəldilməsi üçün tədbirlər planımız var. Həmin plana uyğun olaraq fəaliyyətimiz davam edir.

- Ölkə daxilində tələbatın ödənilməsi, o cümlədən turizmin inkişafı baxımından sərnişin daşıma üçün yeni dəmir yolu xətlərinin (o cümlədən ekspress qatarların) istifadəyə verilməsi gözlənilirmi?

- Dəmir yolunun sərnişin təsərrüfatının daha da inkişaf etdirilməsi üçün kompleks tədbirlər planımız var. Bilirsiniz ki, 2015-ci ilin sentyabr ayından Bakı-Sumqayıt istiqamətində sürətli ekspress qatarları işləyir. Gələcəkdə Bakı-Gəncə-Bakı istiqamətində də sürət qatarının istifadəyə verilməsi, sonrakı illər üçün müəyyən edilmiş perspektiv planda isə Heydər Əliyev Beynəlxalq Aeroportuna, Şahdağ və Qəbələ turizm mərkəzlərinə dəmir yolu xətlərinin çəkilməsi planlaşdırılır və hazırda bu xətlərin layihələndirilməsi işləri aparılır.

«YENİ LAYİHƏNİN İCRASINA 2015-Cİ İLİN OKTYABR AYININ SONLARINDA BAŞLANILIB VƏ BU GÜNƏ KİMİ 350 KM DƏMİR YOLU ƏSASLI TƏMİR OLUNUB. ELƏCƏ DƏ BÜTÜN İNFRASTRUKTUR YENİLƏNİR.»

LOGİSTİKA

Logistik Azərbaycan: İMKANLARIMIZ, HƏDƏFLƏRİMİZ, ADDIMLARIMIZ

Hazırda Azərbaycanda həyata keçirilən iqtisadiyyatın yenidən qurulması prosesinin ən mühüm elementi ölkənin logistik mərkəzə çevrilməsi və ümumilikdə bu sektorun ciddi şəkildə inkişafıdır. Gələcəkdə məhz logistika mərkəzi funksiyası ölkəmizə dünya iqtisadiyyatında özünəməxsus yer tutmağa kömək edəcək. Bu sahədə Azərbaycanın əsas tərəfdaşı da qardaş Türkiyədir. Bəs bu sahədə hazırkı durum necədir? Azərbaycan və Türkiyə məqsədə nail olmaq üçün hansı məqamlara diqqət yetirməlidir? Nəqliyyat və logistika eksperti Birol Malkoç bu barədə fikirlərini «İş Dünyamız» jurnalı ilə bölüşüb.

1. LOGİSTİKA «YÜK DAŞINMASI» DEYİL, GENİŞ BİR TƏCHİZAT ŞƏBƏKƏSİNİN İDARƏOLUNMASIDIR

Logistika - bir məhsulun ilk istehsalçıdan son istehlakçıya qədər olan daşınma, saxlama, gömrük rəsmiləşdirilməsi, qablaşdırma, paylanma kimi bütün prosesləri ifadə edir. Bir başqa ifadə ilə logistika - düzgün məhsulu, düzgün yerdə, düzgün zamanda, düzgün miqdarda, düzgün şəkildə, düzgün keyfiyyətdə, rəqabət edə biləcək bir qiymətlə çatdırmaq və təmin etməkdir. Dünyanın ən böyük logistika təşkilatı olan Təchizat Şəbəkəsi Mütəxəssisləri Şurasının ifadəsi ilə logistika: «Müştərinin ehtiyaclarına uyğun olaraq xidmətlər də daxil olmaqla bütün məhsulların və müvafiq məlumatların çıxış nöqtəsindən təyinat məntəqəsinə qədər effektiv və səmərəli bir şəkildə daşınması və saxlanması üçün zəruri olan prosedurların planlanması, tətbiqi və yoxlanması prosesidir».

2. LOGİSTİKADAN İLK DƏFƏ HƏRBİ SAHƏDƏ İSTİFADƏ EDİLİB

Logistika, yunanca «Logistikos» sözündən yaranıb, «uçot-hesablama aparma elmi», «hesablamada bacarıqlı» mənasını ifadə edir. Bir başqa fikrə əsasən, logistika «Logic» və «Statistics» sözlərinin birləşməsindən meydana gəlmişdir. Logistika sözü ilk olaraq Yunan sivilizasiyasında hərbi sahədə istifadə olunmağa başlanmış və daha sonra hərbi sahədə sıx və effektiv şəkildə işlənərək günümüzə qədər gəlib çıxmışdır. Böyük İsgəndərin logistika sahəsində bir dahi olduğu, İran səfəri zamanı logistika elminə tamamilə yeni metodlar əlavə etdiyi məlumdur. Böyük İsgəndər təchizat şəbəkəsinə etdiyi dəyişikliklər ilə sayı minlərlə ölçülən ordusunu çox daha uzaq məsafələrə, çox daha effektiv bir şəkildə götürmüş, ordusunun ehtiyaclarını tam və zamanında qarşılımış və bunun nəticəsində də İran ordusuna qarşı mühüm bir strateji üstünlük quraraq zəfər əldə etmişdir.

3. AZƏRBAYCAN DÜNYA LOGİSTİKA REYTINGİNDƏ 160 ÖLKƏ ARASINDA

Dünya Bankı mütəxəssisləri və Finlandiyadakı Turku İqtisadiyyat Məktəbinin birgə əməkdaşlığı ilə hazırlanan «Rəqabətə birləşmə - Qlobal iqtisadiyyatda ticarət logistikası» hesabatında qeyd olunan 2016-cı ilə aid logistik effektivlik indeksləri və göstəricilərinə görə Logistik Effektivlik İndeksində ilk 10 yeri Almaniya (412 bal), Hollandiya, Belçika, İngiltərə, Sinqapur, İsveç, Norveç, Lüksemburq, ABŞ, Yaponiya tutur. Türkiyə 3.50 bal ilə, ölçülən 160 ölkə arasında 30-cu yeri, Azərbaycan isə 60-cı yeri tutur.

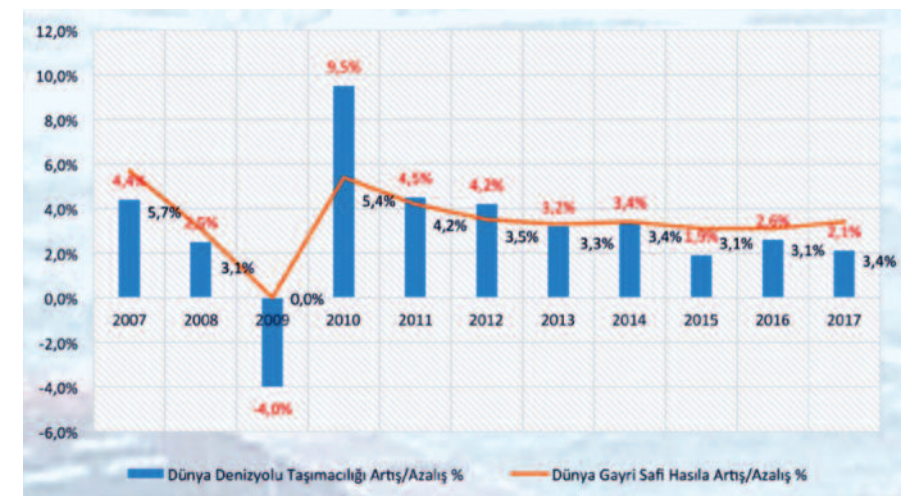
4. TÜRKİYƏ VƏ AZƏRBAYCANDA LOGİSTİKA SEKTORUNUN HƏCMİ

Türkiyədə son 5 ildə yüksək sürətlə böyüyən logistika sektorunun həcmi 52 milyard ABŞ dollarına çatıb. Statistikaya görə, qarşıdakı bir neçə il ərzində sektor böyüməyə davam edəcək, şirkətlərin sayı isə azalacaqdır. Birləşmə və satınalmalara əsasən baş verəcək bu azalma nəticəsində rəqabət qiymətlə yox, texnologiya səviyyəsi ilə ölçüləcək. Sektor 2019-cu ilin sonunda həcmi 120 milyard ABŞ dollarından çox olan bir potensiala çatacaq. Azərbaycanda boru kəmərləri ilə enerji daşımalarını nəzərə almasaq, logistika sektoru idxalat yönümlü və tranzit modelli yük daşımalarını əhatə edir. Sektor həcmi Ümumi Daxili Məhsulun (ÜDM) 2.5-3%-ni təşkil etdiyi ehtimal olunur. Son illərdə Azərbaycan iqtisadiyyatında

yatında həyata keçirilən islahatlar və investisiyalar nəticəsində iqtisadi artımın sürəti son illərdə illik orta hesabla 15%-dən çox olduğundan, sektorun həcmi son 7 ildə 2 dəfə artıb. Analoji artım hal-hazırda enerji və sənaye sahəsində həyata keçirilən investisiyalar ilə gələcək illər üçün də proqnozlaşdırılır. 2017-ci ildə dünya ticarətinin 84%-i dəniz yolu ilə daşınırken, Türkiyə və Azərbaycan kimi 3 dənizin ətrafında yerləşən iki qardaş ölkənin imkanlarını birləşdirməsi ilə dünya logistika bazarından daha böyük paylar əldə edəcəyi bir həqiqətdir. Dünya miqyasında dəniz yolu ilə dəmir filizi daşınmasındakı artım son on ildə orta hesabla 6,6% ilə birinci yeri tutarkən, ikinci yeri 4,8%-lik artımla dənli bitkilər və maye qaz tutub. Konteyner daşınması 4,0%-lik artımla üçüncü yeri, xam neft daşınması isə 0,1%-lik artımla sonuncu yeri tutur. Bu rəqəmlər də göstərir ki, sənaye mallarının daşınması konteyner daşınması ilə hər keçən il 4% artaraq genişlənməkdə və Azərbaycanın tranzit yük daşınması da bu modeldə inkişaf etməyə davam edəcəkdir.

5. LOGİSTİKANIN ÜDM-də PAYI MÜHÜM GÖSTƏRİCİDİR

Inkişaf etmiş ölkələrdə logistika həcmi ÜDM-nin orta hesabla 10-12%-lik hissəsini təşkil edir. İnkişaf etməkdə olan ölkələrdə bu göstərici 2-5% arasında, Türkiyədə isə 2-3%-dir. İnkişafın mühüm bir göstəricisi də logistika sektorunun ÜDM-yə nisbəti ilə ölçülür.

Bu gün dünya iqtisadiyyatında inkişaf etmiş ölkələrin logistika fəaliyyətləri ilə bağlı xərclərinin ÜDM daxilindəki payı orta hesabla 1,5-2% arasında dəyişir. İnkişaf etməkdə olan ölkələrdə isə bu göstərici 0,2-0,5% arasındadır. Türkiyədə bu nisbət təxminən 0,3%-dir. Ölkələrin ümumi illik investisiya həcmi daxilində logistikaya sərmayə qoyuluşu payları inkişaf etmiş ölkələrdə 15-40% arasında dəyişərkən, inkişaf etməkdə olan ölkələrdə bu nisbət 2-5% arasında qalır. Azərbaycanda enerji və sənaye sahələrinə qoyulan investisiyaların ixracata təsiri gələcək illərdə əhəmiyyətli dərəcədə artacağından, 2-5%-lik nisbət istehsal proseslərinin və təchizat şəbəkəsinin genişlənməsi ilə artacaqdır.

6. ƏN GÜCLÜ TƏRƏFİMİZ: STRATEJİ MÖVQE

Türkiyə və Azərbaycanın logistika sektorundakı ən güclü tərəfi strateji mövqeyidir. Türkiyədən 4 saatlıq uçuş məsafəsində 56 ölkə vardır. Bu 56 ölkədə 1,5 milyard insan yaşayır. Dünyanın ümumi id-xalatının təxminən yarısı da bu bölgədə həyata keçirilir. Azərbaycan - Bakı tarixi İpək Yolunun mühüm ticarət limanlarından biri olaraq hələ də Avrasiyada çox əhəmiyyətli bir liman, Şərq-Qərb və Şimal-Cənub qovşağında mühüm logistika mərkəzidir.

Digər güclü tərəflərimiz isə transmilli logistika şirkətlərinin ölkələrimizdəki tərəfdaşlıqlarının və mövcudluğunun yerli şirkətlərimizə qazandırdığı pozitiv effekt və

Türkiyə və Azərbaycanın logistika sektorundakı ən güclü tərəfi strateji mövqeyidir

texniki biliklərlə inkişaf etmiş quru yolla daşıma sektoruna malik olmağımızdır.

Yaxın zamanlarda Bakı-Axalkalaki-Qars dəmir yolu xəttinin işə düşməsi ilə Asiyanın ən uzaq nöqtələrindən İngiltərəyə qədər fasiləsiz və nəqliyyat dəyişmədən dəmir yolu daşınması reallaşacaq.

7. ZƏİF TƏRƏFİMİZ: İNFRASTRUKTUR VƏ PROSEDURLAR

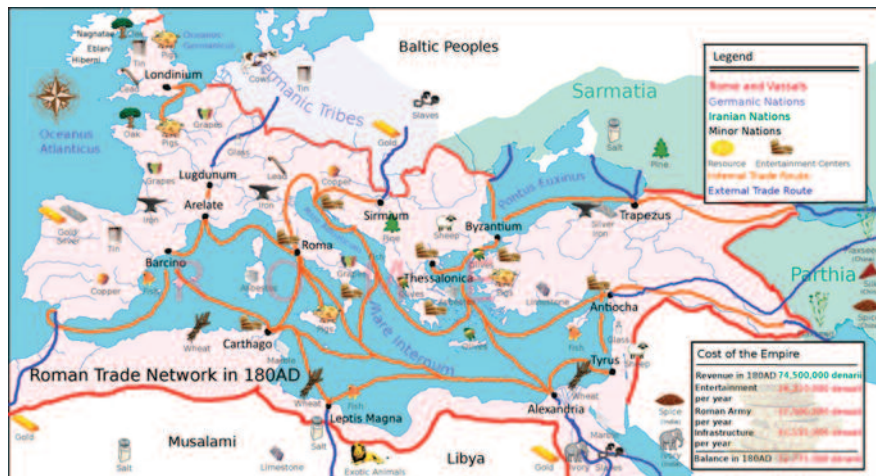
Türkiyənin və Azərbaycanın sektor baxımından ən zəif tərəfi dəmir yolu və dəniz yolu infrastrukturunun təkmilləşdirilmə mərhələsində olmasıdır. Bundan başqa, maliyyə fırlıdaqçılığı edən şirkətlərin mövcudluğu rəqabət baxımından maneə yaradarkən qiymət yönümlü rəqabətin, yüksək keyfiyyətli xidmət göstərməyə çalışan firmaların işini çətinləşdirməsi səbəbindən meydana gələn problemlər sektora mənfi təsir göstərməkdədir. Böyük həcmə

investisiya tələbatı isə sektorun potensialını azaldan bir başqa mühüm zəif cəhət olaraq nəzərə çarpır. Xəzəryanı ölkələrin dəmir yolu tariflərini bərabərləşdirməsi son illərdəki əsas problemlərdən birini həll etdi.

8. PERSPEKTİVLƏR: AVRASIYANIN KÖRPÜSÜ

Azərbaycanın geosiyasi mövqeyi və əhəmiyyəti baxımından Avrasiya və yaxın coğrafiyada yaşayan xalqların ehtiyaclarını, id-xalat və ixracat tələbatlarını qarşılamaq üçün mərkəzi Bakı olan və Xəzərdən keçən logistika xidmətləri böyük əhəmiyyət daşıyır və sektor sürətlə inkişaf etməkdədir. İstər infrastruktur investisiyaları, istərsə də yerüstü tikili investisiyaları ilə Azərbaycanda logistika sektoru ilk 5 sektor arasında yer tutur. Xəzər dənizindəki karbohidrogen enerji ehtiyatlarının dünya bazarlarına və Avropaya nəqlində istifadə olunan boru kəmərlərinin iş qabiliyyəti, Azərbaycan-Gürcüstan-Türkiyə marşrutu üzrə quru, dəmir və dəniz yolu ilə yük daşınması hər keçən gün inkişaf edərək transmilli beynəlxalq şirkətlərin marağını cəlb edir. Bölgəyə 1990-cı illərin ortalarından başlayan enerji investisiyaları üçün göstərilən logistika xidmətləri, hal-hazırda kənd təsərrüfatı, sənaye və turizm sektorları üçün qoyulan investisiyalara yönəlib.

Bölgədə inkişaf edən tranzit daşıma fəaliyyətləri, Azərbaycan, Qazaxıstan və Türkmənistanda infraqstruktura qoyulan investisiyalar ilə istər quru yolla, istərsə də dəniz və dəmir yolları ilə reallaşdırılan tranzit yükdaşımaların Avropa ilə Çin arasında həyata keçən dünya ticarətindən uzun müddət ərzində daha böyük pay almağı təmin edəcək çox əhəmiyyətli investisiyalardır. Ələt qəsəbəsində inşa olunan Bakı Dəniz Limanı, Bakı-Axalkalaki-Qars dəmir yolu ilə birlikdə tamamlandıqda, tranzit dəmir yolu daşınması xüsusilə Çindən Avropaya göndərilən ticari yüklərdə və zəruri məhsulların daşınmasında (taxıl və filiz kimi yük daşımalarında) əhəmiyyətli rol oynayacaqdır.

Eramızın 180-ci ilində Roma ticarət yolları.

Coca-Cola

HİSS ET! HƏZZ AL!

MALİYYƏ XİDMƏTLƏRİ

Azərbaycanda Kredit Zəmanət Fondu yaradılır

Azərbaycanda biznes və maliyyə sektorunu maraqlı, eyni zamanda çox mühüm və lazımlı yenilik gözləyir. Prezident İlham Əliyevin «Azərbaycan Respublikasında sahibkarların maliyyə resurslarına çıxış imkanlarının genişləndirilməsinə dövlət dəstəyi ilə bağlı bir sıra tədbirlər haqqında» fərmanına əsasən, ölkədə ilk dəfə olaraq Kredit Zəmanət Fondu yaradılacaq.

Dövlət başçısının fərmanında deyilir ki, son vaxtlar ölkə iqtisadiyyatında aparılan islahatlar nəticəsində manatın sabitləşməsinə və inflyasiyanın nəzarətə götürülməsinə nail olunub. Hazırda əsas vəzifələrdən biri sahibkarların maliyyə resurslarına çıxışının yaxşılaşdırılması, real sektora maliyyə axınının gücləndirilməsidir.

Bundan başqa, iqtisadiyyatda sahibkarların rolunu artırmaq üçün kredit resurslarına ehtiyacı olan kiçik və orta sahibkarlara daha geniş dövlət dəstəyi verilməlidir: «Xüsusi-lə, investisiya layihələrində risklərin tərəflər arasında bölüşdürülməsi, girov təminatı tələbinin alternativ vasitələrlə əvəz edilməsi və beləliklə sahibkarların maliyyə resurslarına çıxışının yaxşılaşdırılması xüsusi aktualıq kəsb edir», - deyir fərmanda bildirilir.

Bütün bunları, eləcə də sahibkarların maliyyə vəsaitlərinə çıxış imkanlarını artırmaq və bununla sahibkarlıq fəaliyyətini stimullaşdırmaq, maliyyə sahəsində risklərin bölüşdürülməsinə əsaslanan kredit-

ləşdirmə sistemi formalaşdırmaq məqsədilə Azərbaycanda ilk dəfə olaraq «Kredit Zəmanət Fondu» ASC yaradılıb.

Fərmana əsasən, bu fond sahibkarların müvəkkil banklardan manatla aldıkları kreditlərə təminat verəcək, eləcə də Azərbaycan Respublikası Prezidentinin müəyyən etdiyi hallarda və qaydada həmin kreditlərə hesablanmış faizlərin bir hissəsinə subsidiya verəcək. Cəmiyyətdə ictimai əsaslarla fəaliyyət göstərən və 7 nəfərdən ibarət Müşahidə Şurası, habelə Cəmiyyətin fəaliyyətinə cari rəhbərliyi həyata keçirən İdarə Heyəti yaradılacaq.

Müşahidə Şurasının üzvləri Azərbaycan Respublikasının Prezidenti ilə razılaşdırmaqla Maliyyə və İqtisadiyyat Nazirliklərinin, Mərkəzi Bankın, Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatasının, Dövlət Neft Fondunun, Sahibkarlar Konfederasiyasının və Azərbaycan Banklar Assosiasiyasının (1 nəfər) nümayəndələrindən ibarət olacaq. Müşahidə Şurasının üzvləri öz aralarından ardıcıl qaydada Müşahidə Şurasının sədrini seçirlər. Sədrin səlahiyyət müddəti 1 (bir) ildir və o, ardıcılıq nəzərə alınmaqla növbəti müddətlərə yenidən seçilə bilər.

Cəmiyyətin İdarə Heyətinin sədri və sədr müavinləri dövlət başçısı tərəfindən təyin ediləcək. Fərmanın icrası üçün yaradılan işçi qrupu Azərbaycan Respublikası Prezidenti Administrasiyasının İqtisadi siyasət və sənaye məsələləri şöbəsinin monetar və fiskal siyasət məsələləri sektorunun müdiri Kamil Heydərov başçılıq edəcək.

İşçi qrupuna

Asif Qasimov - Azərbaycan Mərkəzi Bankının Tədqiqatlar departamentinin direktoru

Asim Zülfüqarov - Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatasının Baş icraçı direktorunun müavini, Strateji xidmətlər departamentinin direktoru

Samir Hümbətov - Sahibkarlığa Kömək Milli Fondunun Sahibkarlığın inkişafı şöbəsinin müdiri

Xalid Əhədov - «Azərbaycan Beynəlxalq Bankı» ASC-nin İdarə Heyətinin sədri

Cəlal Qasimov - «Kapital Bank» ASC-nin Müşahidə Şurasının sədri

...Bu fond
sahibkarların
müvəkkil
banklardan
manatla aldıkları
kreditlərə təminat
verəcək...

Nuran Kərimov - «Deloitte & Touche» şirkətinin idarəedici partnyoru

Vüqar Əliyev - «KPMG Audit Azərbaycan» şirkətinin icraçı direktoru **daxildir.**

İşçi qrup bir ay müddətində cəmiyyətin nizamnaməsi layihəsini, strukturunu və nizamnamə kapitalı ilə bağlı təklifləri, beynəlxalq təcrübə nəzərə alınmaqla sahibkarlar tərəfindən manatla alınan kreditlərə təminatın verilməsi qaydasının layihəsini, sahibkarlar tərəfindən manatla alınan kreditlərə hesablanmış faizlərə subsidiya verilməsi halları və qaydasının layihəsini, risklərin azaldılması məqsədilə kredit reyting sisteminin tətbiqini müəyyənləşdirən qaydanın layihəsini və digər risk menecmenti alətlərinin tətbiqinə dair təkliflərini və digər normativ sənədlərlə bağlı layihələri bir ay müddətinə hazırlayaraq dövlət başçısına təqdim etməlidir.

Fərmana əsasən, sənəd layihələri hazırlananda bir sıra məqamlar, o cümlədən kredit təminatından istifadə edəcək sahibkarların hansı sektorda çalışmaları, təminat veriləcək kreditlərin maksimum dəyəri və müddəti, təminata görə xidmət haqqının hesablanması mexanizmi və s. nəzərə alınacaq.

Doğan Tandoğan,
Azərbaycan Sənaye Bankının
İdarə Heyətinin sədri:

Kredit Zəmanət Fondunun yaradılmasını real sektorla maliyyə sektoru arasındakı iqtisadi tarazlığın bərpa olunması, maliyyə risklərinin bölünməsi, bankların dayanıqlığının və real sektora maliyyə axınının gücləndirilməsi və əks-dollarlaşmanın

stimullaşdırılmasına nail olmaq üçün mühüm bir addım olaraq dəyərləndirmək lazımdır. Həmçinin Fond faiz ödənişlərində subsidiya verməklə sahibkarlara dəstək və eyni zamanda kreditlərə təminat verməklə bankların kredit risklərinin azalması da mühüm rol oynayacaqdır.

Fond sahibkarların maliyyə mənbələrinə çıxış imkanlarının genişləndirilməsi və maliyyə xidmətlərindən istifadənin yaxşılaşdırılmasını təmin etməklə Azərbaycan iqtisadiyyatının qeyri-neft sektorunun inkişafına və şaxələndirilməsinə, xüsusilə, iqtisadiyyatın əsasını təşkil edən kiçik və orta sahibkarlıq subyektlərinin inkişafına təkan verəcəkdir. Nəticə etibarilə kiçik və orta sahibkarlıq subyektlərinin inkişafı ölkə iqtisadiyyatında qeyri-neft sektorunun payının artmasında, yeni iş və xidmətlərin yaradılması hesabına büdcə gəlirlərinin artırılmasında, ölkədə yeni iş yerləri yaradılmaqla məşğulluğun təmin edilməsində və ümumilikdə sosial vəziyyətin yaxşılaşmasında əhəmiyyətli rol oynayacaqdır.

Məlumat üçün qeyd edim ki, Kredit zəmanət sistemləri dünyada uzun illər öncə yaradılmışdır. İlk illərdə bu fondların qurulması məqsədi bank sektorunun zəifliyini kompensasiya etmək idisə, sonrakı dövrlərdə daha çox kiçik və orta sahibkarlıq subyektlərinin canlandırılması məqsədi güdürdü. Hazırda dünyanın 100-dən artıq ölkəsində belə anoloji fondlar fəaliyyət göstərməkdədir. Kredit zəmanət fondlarının parametrləri ayrı-ayrı ölkələrdə bir-birindən müəyyən qədər fərqlənərsə də, onların hamısının təməl vəzifəsi iqtisadiyyatın hərəkətverici qüvvəsi olan kiçik və orta sahibkarlıq subyektlərinin bank sistemində girişini asanlaşdırmaq üçün təminatın verilməsidir. Bu mexanizm kredit riskinin bir hissəsini bankların üzərindən zəmanət fondlarının üzərinə keçirməklə bankların kiçik və orta sahibkarlıq subyektlərini kreditləşməsinə marağını artırır. Hazırda inkişaf etmiş və inkişaf etməkdə olan ölkələrdə kredit zəmanəti fondlarının sayı 2000-ə yaxındır. Yekun olaraq qeyd etmək lazımdır ki, bu mexanizmi tətbiq edən ölkələr bundan uğurlar əldə etmişlər ki, Azərbaycanda da bunun müsbət nəticələri olacaqdır.

BİZNES TARİXİ

Efruz Sami Müdiroğlu

BAKIDA İLK BİZNES MƏRKƏZİNİN SAHİBİ: «RİSKSİZ BİZNES OLMUR»

Bakıda «Köhnə dəyirman»ı tanımayan az olar. Amma, bəlkə də, çox adam bilmir ki, rəsmi adı «The Landmark» olan bu bina təkcə paytaxtda yox, bütün ölkədə ilk biznes mərkəzidir. Sovet İttifaqının dağılması ilə müstəqilliyə qovuşan Azərbaycanın qayğısı təkcə torpaqlarında gedən müharibənin öhdəsindən gəlmək yox, həm də yenidən ayağa duran respublikaya güclü iqtisadi dayaqlar qurmaq idi.

Qapalı SSRİ-dən qurtulan ölkə qapısını xaricə açır. Amma açmaq asandır, bəs ölkənin infrastrukturunu neft qoxusu alaraq Bakıya axışan əcnəbi şirkətləri müasir dillə desək, ofislə təmin etməyə hazır idimi?

Kıbrıslı mühəndis Efruz Sami Müdiroğlunun da diqqətini elə bu çəkir: Bakıda biznes üçün ayrıca iş mərkəzlərinin olmamağı... Kıbrısdə və bir neçə ölkədə neçə-neçə binanın tikintisinə rəhbərlik edən Efruz Müdiroğlu bir ilkə imza atır: Bakının mərkəzi yerlərinin birində baxımsız dəyirman binasında Biznes Mərkəzinin yaradılması layihəsini ortaya qoyur.

«O vaxtın hökumət rəsmiləri ilə binanı yenidən bərpa etməklə bağlı razılaşma əldə etdi. İndi «Landmark» Bakının ən yaxşı biznes mərkəzlərindən biri sayılır», - Efruz Sami Müdiroğlunun yaxın qohumu İlker Nevzat «İş dünyamız» jurnalına onu xatırlayarkən deyir.

Kıbrısdə və bir neçə ölkədə neçə-neçə binanın tikintisinə rəhbərlik edən Efruz Müdiroğlu bir ilkə imza atır: Bakının mərkəzi yerlərinin birində baxımsız dəyirman binasında Biznes Mərkəzinin yaradılması layihəsini ortaya qoyur.

EFRUZ SAMİ MÜDİRÖĞLÜ KİM İDİ?

Bu il iyulun 11-də rəhmətə getmiş, kıbrıslı mühəndis və tanınmış iş adamı Efruz Sami Müdiroğlu kim idi? «Bir polis məmurunun ailəsində doğulan, Almaniya mühəndislik oxuyan bir türk», - İlker Nevzat bildirir. Müdiroğlular ailəsinin «İş dünyamız»-a təqdim etdiyi sənədlər, yazı materialları və İlker Nevzat Efruz Sami Müdiroğlunun həyat yoluna bələdçilik edir.

Efruz Sami Müdiroğlu 1932-ci ildə Kıbrısdə polis məmuru Ahmet Şaminin ailəsində doğulub. 1948-ci ildə Lefkoşa İslam Universitetindən məzun olan Efruz bey 16 yaşında İstanbul Texnik Universitetinə qəbul olunub. 1953-cü ildə, 21 yaşında yüksək inşaat mühəndisi olaraq işə başlayıb.

«Niye məhz mühəndislik?» sualına Efruz bey özü müsaibələrinin birində belə cavab verib: «Tarix dərsindən hadisələrin tarixini xatırlamadığım üçün aşağı qiymət alırdım. Buna görə sinfin

ikincisi-üçüncüsü olurdum. Amma riyaziyyatı sevirdim. Bir gün Türkiyədən Kıbrısa bir adam gəldi, atamın tanıdığı biri idi deyə, tez-tez ziyarətinə gəldirdik. Adını indi xatırlamadığım bu şəxs inşaat mühəndisi idi və mənə bu peşəni sevdirdi».

«DOKTORLUĞU SONRA OXUYARSAN»

Inşaat mühəndisliyi təcrübəsini Almaniya da tanınmış şirkətlərin birində davam etdirən gənc Müdiroğlu alman dilini inkişaf etdirir və Berlin Universitetində doktorluq oxumağa hazırlaşır. Elə bu zaman Kıbrısdan gələn bir xəbər onu geriye, vətəne qayıtmağa məcbur edir. Bu xəbər həm də onun həyatını köklü dəyişir: Tale Efruz Müdiroğlunun gələcəkdə bacarıqlı bir iş adamı olmasına zəmin hazırlayırmış. Lefkoşanın Çetinkaya Spor Klubu onun atası Ahmet bəydən Magusa qapısında stadion tikməsinə istəyir və Ahmey bey də oğlunu Almaniya geri çağırır: «Doktorluğu sonra oxuyarsan».

1955-ci ildə Kıbrısa qayıtsa da Efruz bəy bu layihədən vaz keçir, amma daha Berlinə dönmür, öz şirkətini yaradır. Amma pulsuzluqdan gündüzlər yunanların şirkətində çalışır, öz ofisində gecələr işləyirdi. İngilis Koloni İdarəsi Magusa Namik Kamal lisesinin inşaatı üçün elan verdikdə Efruz Müdiroğlu tendərə qatılır və onu udur. Bu, onun ingilislərlə ilk işi olmur və getdikcə, bir çox tenderin qalibi olur. Bu sırada onun inşaatını apardığı onlarla layihəni xatırlamaq olar: su anbarları, yollar, boru xətlərinin tikintisi, elektrik stansiyanın genişləndirilməsi və dənizdən soyuduculara su çəkilməsi, «slipway» və müxtəlif binaların tikintisi...

HAMAR OLMAYAN BİZNES YOLU

Ancaq Efruz Müdiroğlunun iş həyatı hamar olmayıb, zaman-zaman onu qabağına yıxa biləcək maneələr çıxıb. Məsələn, 1963-cü ildə MONİ Elektrik Stansiyasının tikintisi üçün keçirilən beynəlxalq tenderi qazansa da, o dövrdə Kıbrısa rəhbərlik edən Başpiskopos Makarius bir türkün bu layihəni qazanmasına etiraz etmişdi və həmin iş yunan şirkətinə verilmişdi. Efruz Müdiroğlu layihəni qazandığı üçün hazırlıqlara başladığına görə, belə bir qərar onu maddi zərərle üzləşdirmişdi. Kıbrısdə müxtəlif sahələrdə tikinti işlərinə davam edən Efruz Müdiroğlu Liviyada inşaat sərəmayə qoyur. O, Benqazi şəhərinin yağış sularının axıdılması üçün kanalizasiya infrastrukturunu ilə bağlı 4 tenderdən üçünü qazanıb 56 milyon dollarlıq bir işi alır. Bu inşaat üçün minlərlə

LANDMARK-1 VAXTİLƏ
BAKININ MƏRKƏZİNDƏKİ
KÖHNƏ DƏYİRMANIN
YERİNDƏ YARADILIB.

kıbrıslı və türkiyəli işçi, yüzlərlə türk mühəndis Benqaziyə dəvət olunur və Efruz Müdiroğlu işləri uğurla başa çatdırır. Hər gördüyü işdən ruhlanıb yeni layihələri bir-birinin ardınca ortaya qoyan Efruz Müdiroğlu Libiyada başqa tikinti işlərinə də qol qoyur. Ancaq 1977-ci ildə Libiya dövlət tenderində udduğu 220 milyonluq layihəni tamamlamağa iki il qalmış hökumətlə arasında yaranan problem üzündən işləri yarımçıq buraxmalı olur. Belə böyük bir sərəmayenin batması onun işlərinə təbii ki, təsirsiz ötürmədi, Müdiroğlu maddi çətinliklərlə üzləşdi.

Amma o, bundan qorxmıdı, yeni layihələr ardınca düşərək bu dəfə nəfəsini Səudiyyə Ərəbistanında dərdi. Orada su sistemləri ilə bağlı inşaat işləri həyata keçirdi. 1990-cı illərdə Sovet İttifaqının dağılması Müdiroğlunun biznes coğrafiyasını genişləndirdi. O, Rusiyada - Sibirdə ağac ticarətinə girişdi, sonra Qazaxıstana - Alma-Ataya üz tutdu, 1995-ci ildə isə Bakıya gəldi.

«KÖHNƏ DƏYİRMANIN» YENİ TALEYİ

Müdiroğlu Azərbaycan paytaxtında, öncə bina bərpaları və digər kiçik inşaat işlərinə başladı, ancaq ən böyük uğuru «The Landmark» oldu. Bakının düz mərkəzində, Xəzərdən bir neçə məhəllə aralı məsafədə yerləşən «Landmark» çoxfunksiyalı bir kompleksdir. 1990-cı illərin sonunda işə düşən «Landmark» ümumilikdə 3 binadan ibarət olan paytaxtın ilk biznes mərkəzi sayılır. Kompleksdəki ilk bina - Landmark-1 vaxtilə Bakının mərkəzindəki köhnə dəyirman binasının yerində yaradılıb. Bu layihə həm də köhnə Bakıya yeni, Qərb biznesinin gəlməsinin simvollarından biri idi. 1990-cı illərin sonunda Bakının mərkəzini gəzənlər müasir və şıq bir bina olan «Landmark»-ın sovet stili və

İlker Nevzat

qədim tikililərin fonunda necə seçildiyini yaxşı xatırlayırlar. İndi bu binalarda səfirliklər, beynəlxalq təşkilatlar və iri şirkətlərin ofisləri yerləşir. Binaların bir hissəsi hoteldir, burda restoranlar, üzgüçülük hovuzu, əyləncə obyektləri də var.

«AZƏRBAYCANA GÖRƏ ÜRƏYİM PARÇALANIRDI»

Hazırda Azərbaycanda çalışan əksər türk iş adamları kimi, Efruz bəyi də Azərbaycana təkcə biznes qurmaq istəyi deyil, həm də qardaş ölkəyə maraq və məhəbbət gətirmişdi. Hələ Azərbaycana gəlməzdən əvvəl ölkəmizdəki prosesləri diqqətlə izləyən iş adamı hesab edirdi ki, Heydər Əliyevin hakimiyyətə gəlməsi Azərbaycanı dağılmaqdan xilas edib: «1990-cı illərin əvvəllərində Azərbaycan da inanılmaz qarışıqlıq, inamsızlıq və ölkəni sarsıda biləcək vəziyyət yaranmışdı. Bu hal 1993-cü ilin ilk yarısından davam etdi. Həmin vaxt mən ölkənin parçalanacağından narahat olaraq üzülürdüm. Doğrudur, həmin vaxt mən bu ölkəyə investisiya yatırmamışdım, amma qardaş ölkədəki belə vəziyyətdən ürəyimiz parçalanırdı. Mərhum Heydər Əliyevin hakimiyyətə gəlməsi ilə isə, vəziyyət nəzarət altına düşdü. O, ilk növbədə təhlükəsizlik və siyasi-iqtisadi sabitlik yaratmaqla faktiki olaraq ölkəni uçurumun kənarından qurtardı. Düşünürəm ki, həmin vaxt Azərbaycanı ondan başqa kimsə xilas edə bilməzdi. Yalnız ölkədə sabitlik və təhlükəsizlik bərpa edildəndən sonra 1994-cü ildə dünyanın nəhəng neft şirkətləri ilə «Əsrin müqaviləsi» imzalandı. Üfüqdə Azərbaycana böyük faydalar gətirəcək Bakı-Tiflis-Ceyhan neft kəməri görülməyə başladı», - deyər E.Müdiroğlu 2007-ci ildə yazırdı.

Azərbaycana gəldikdən sonra isə iş adamı ölkəmizin təbiətinə və insanlarına vurulur: «Efruz bəy Azərbaycanın təbiəti, iqlimi barədə çox danışar, xalqını çox ağıllı, istiqanlı hesab edirdi».

«RİKSİZ BİZNES QURULMAZ»

«The Landmark» layihəsini işləyəndə dəmir pərdənin yıxılmağından sonra yaranan yeni iş və ticarət düzənində bir biznes mərkəzinin çox yerində və aranaq bir yer ola biləcəyini düşünmüşdü. Efruz bəy deyirdi ki, risksiz biznes qurulmaz. Riskə getməkdən də qorxmazdı, cəsaretini, yaradıcılığını ortaya qoyub risk faktoru yenərdi», - İlker Nevzat xatırlayır. Efruz Müdiroğlu həm də məsləhət verərmiş ki, işdən qorxmayın, qoyun iş sizdən

Hazırda Azərbaycanda çalışan əksər türk iş adamları kimi, Efruz bəyi də Azərbaycana təkcə biznes qurmaq istəyi deyil, həm də qardaş ölkəyə maraq və məhəbbət gətirmişdi.

qorxsun. Məhz buna görə son illərə qədər bu kompleksin idarəçiliyinə Efruz Müdiroğlu özü rəhbərlik edirdi. Amma 2013-cü ildən sonra onun səhhətindəki problemlər özünü göstərməyə başlayır. İşləməyə çətinlik çəkən Efruz bəy, Bakıdakı işləri oğlu Eran Müdiroğluna və personala ötürür.

AİLƏ VƏ ÖVLADLAR

Efruz bəy həyat yoldaşı Beyhan xanımı həmişə xoş sözlər və sevgiylə yad edirdi: «Beyhan xanımla tanışlığımız ailələrimizin bir-birini çox yaxşı tanıması ilə başlamışdı, onunla ailə ziyarətlərində görüşürdük. Çox yaxşı bir həyat yoldaşı və ana idi», - Efruz bəy yazırdı.

Bütün müasir iş adamları kimi, Efruz bəy də övladlarının təhsili və inkişafına böyük önəm verirdi. Onun qızı Seran Nyu-Yorkda yaşayır. London Universiteti və London İqtisad Məktəbini bitirdikdən sonra təhsilini Nyu-Yorkdakı Kolumbiya Universitetində magistr təhsili ilə davam etdirib. Əvvəlcə Dünya Bankında, sonra isə UNICEF-də məsləhətçi kimi çalışır.

Oğlu Eran Nyu-York universitetində iqtisadiyyat üzrə təhsil alıb. Atasıl ilə də Rusiya və Azərbaycanda bərabər işləyib, indi də Bakıdakı işlərini o, idarə edir.

Ailənin sonbeşiyi Oran isə London Universitetinin Kral Kollecinə elektrik mühəndisliyini bitirir, sonra isə Kanada və Sankt-Fransiskoda kompüter proqramçılığı üzrə təhsil alıb. Hazırda tibbi sahədə çalışan şirkət sahibidir.

Efruz bəy Azərbaycana, həm də, qohumluq bağları ilə bağlıdır. Onun digər oğlu - hazırda Bakıdakı biznesi idarə edən Eran Müdiroğlu Azərbaycanın iqtisadi inkişafı naminə çox gözəl işlər görən Nərgiz xanım Nəsrullayeva ilə ailə qurub.

Əsl türk, gözəl insan, ailə başçısı, ağıllı və uzaqgörən iş adamı olan Efruz bəyin xatirəsi həm ailəsinin, həm də onu tanıyan iş adamlarının qəlbində həmişə yaşayacaq.

UFUK TURGANER
Kuzey Kıbrıs
Türk
Cumhuriyyətinin
Bakı
Nümayəndəliyinin
rəhbəri

ƏFSANƏ BİR KİPR TÜRKÜ: EFRUZ SAMİ MÜDİROĞLU

Kiprli türklərin qururu, ölkəmizin ilk mühəndislərindən Efruz Sami Müdiroğlunu 11 iyul 2017-ci il tarixində itirdik. Efruz bəyin gördüyü işlər, Şimali Kiprə yadigar qoyduğu əsərləri, Azərbaycanın paytaxtı Bakıdakı məşhur Landmark binaları, Liviya'dakı böyük layihələri və daha bir çox əsəri Müdiroğlunun nə qədər gələcəyi gören, qoyduğu məqsədlərə nail olan bir iş insanı olduğunu göstərir.

Kipr Türk İnşaat Podratçıları Birliyinin də təsisçi üzvlərindən olan, bir çox əhəmiyyətli layihəni həyata keçirən və 85 yaşında bu dünyaya gözlerini əbədi yuman inşaat mühəndisi Efruz Sami Müdiroğlu tikinti sektorunun yaradılmasına liderlik etmiş, yaradıcı, çalışqan və uzaqgörən şəxsiyyəti ilə çox qiymətli bir dəyərimizdir.

Efruz Sami Müdiroğlu Azərbaycandakı Kipr türklərinə hər zaman böyük dəstək vermiş və hər bir məsələdə köməyini əsirgəməmişdir. Köməyə ehtiyacı olan insanları geri qaytarmaz, yardım göstərmək üçün bütün imkanlarını səfərbər edərdi. Efruz Sami Müdiroğlunun, içindəki insan sevgisinin və həyata baxışının ətrafındakılarda buraxdığı izlərin mənası çox böyükdür. Belə vacib bir dəyərimizi yeni nəsillərimizə tanıtmmaq, əsərlərini çatdırmaq və xatirəsini yaşatmaq bizim vəzifəmizdir. **Ruhu şad olsun!**

«...YALNIZ ÖLKƏDƏ SABİTLİK VƏ TƏHLÜKƏSİZLİK BƏRPA EDİLƏNDƏN SONRA, 1994-cü İLDƏ DÜNYANIN NƏHƏNG NEFT ŞİRKƏTLƏRİ İLƏ «ƏSRİN MÜQAVİLƏSİ» İMZALANDI. ÜFÜQDƏ AZƏRBAYCANA BÖYÜK FAYDALAR GƏTİRƏCƏK BAKI-TİFLİS-CEYHAN KƏMƏRİ GÖRÜNMƏYƏ BAŞLADI», - DEYƏ E.MÜDİROĞLU 2007-ci İLDƏ YAZIRDI.

SƏNAYELƏŞMƏ

Sənaye inkişafı üçün «yaşıl işıq»

SƏNAYE PARKLARI

Azərbaycanda sənayenin inkişafı məqsədilə tətbiq olunan ən mühüm yeniliklərdən biri ölkədə sənaye parklarının yaradılmasıdır. Əsası 2011-ci ildə qoyulan Sumqayıt Kimya Sənaye Parkından sonra Balaxanı Sənaye Parkı, Qaradağ Sənaye Parkı, Mingəçevir Sənaye Parkı və Pirallahı Sənaye Parkı yaradılıb. Hazırda ölkəmizdə sənaye parklarının sayı 5-ə çatıb. Sənaye parklarında sahibkarların fəaliyyəti, sənaye müəssisələrinin yaradılması üçün son dərəcə münbit mühit yaradılıb.

Sənaye parkında fəaliyyət sahibkara bir çox üstünlüklər verir:

- Sənaye parklarında çalışan şirkət və sahibkarlar qeydiyyatla alındıqları tarixdən 7 il müddətinə: əmlak, torpaq və mənəfet vergisindən, istehsal məqsədilə idxal etdikləri texnikanın, texnologiyaların idxalı zamanı ƏDV-dən və gömrük rüsumlarından azaddırlar;
- sənaye parkı bütün infrastrukturla təmin edildiyindən sahibkarın müəssisəsi üçün əlavə heç bir infrastruktur yaratmasına ehtiyac yoxdur;
- torpaq sahəsinin icarə haqqı aşağı həddədir;
- güzəştli kreditlər ala bilər;
- inzibati prosedurları sadələşdirilib;
- sahibkarlıq fəaliyyətinin səmərəli həyata keçirilməsi üçün xidmətlər təşkil edilir;
- istilik, elektrik enerjisi, su və qazın satışına, tullantı sularının axıdılmasına və məişət tullantı-

larının yığılmasına görə güzəştli tariflər tətbiq edilir.

Sənaye parkları müəssisələrin böyüklüyü, ixtisaslaşma və güzəşt şərtlərinə görə sənaye zonaları və məhəllələrə bölünür.

SƏNAYE ZONASI NƏDİR?

Daha çox bir məhsul, xidmət üzrə ixtisaslaşmış müəssisələrin yerləşdiyi sənaye parkları sənaye zonaları adlanır. Azərbaycanda kimya, yüngül sənaye, gəmiqayırma üzrə ixtisaslaşmış sənaye zonaları mövcuddur. Məsələn, Sumqayıt Kimya Sənaye Parkında fəaliyyət göstərən müəssisələr əsasən neft-kimya məhsullarının istehsalı üzrə ixtisaslaşıb.

Qaradağ rayonu ərazisində yerləşən Qaradağ Sənaye Parkının yeganə rezidenti «Bakı Gəmiqayırma Zavodu» MMC olduğundan, burada istənilən növ müxtəlif təyinatlı gəmilərin tikintisi, təmiri və ümumilikdə dəniz və ofşor mühəndislik işlərinin yerinə yetirilməsi nəzərdə tutulur.

SƏNAYE MƏHƏLLƏSİ NƏDİR?

Sənaye məhəlləsində nisbətən kiçik layihələr həyata keçirilir. Sənaye zonasında dəyəri milyonlarla manat olan layihələr olduğu halda sənaye məhəlləsində 5-500 min manatlıq layihələr reallaşdırılır.

Hazırda Azərbaycanda Neftçala və Masallı ərazisindəki sənaye məhəlləsi yaradılır. Sənaye məhəllələrində tətbiq olunan güzəştlər sənaye zonalarındakı kimi böyük olmasa da, burada fəaliyyət göstərən müəssisə investisiya təşviqi sənədi əldə edərək, sənaye parkının imtiyazlarına sahib olur. Burada yeganə fərq mənəfet vergisindən 50% azad olmasıdır. Sənaye məhəllələri kiçik və orta sahibkarlığın inkişafı üçün böyük təkan olduğundan, yaxın gələcəkdə bir çox bölgələrdə də bu tipli layihələrin reallaşdırılması nəzərdə tutulur.

Nazim Talıbov, Sumqayıt Kimya Sənaye Parkının direktoru

«Sumqayıt Kimya Sənaye Parkının yaradılmasından qısa zaman keçməsinə baxmayaraq, hazırda 10 şirkətə rezident statusu verilib.

Onların layihələri əsasında 1,2 milyard dollar investisiya cəlb edilib. Rezidentlər tərəfindən istehsal olunacaq müxtəlif sənaye məhsulları, o cümlədən polipropilen, yüksək sıxlıqlı polietilen, şüşə lövhələr, ferroerintilər, yüksək təzyiqə davamlı xortum və fitting, inşaat qatqıları üçün xammal və hazır məhsulların Avropa və MDB ölkələrinə ixracı nəzərdə tutulur.

Hədəfimiz

- Qafqaz və Orta Şərq regionunda kimya-sənaye mərkəzinə çevrilmək;
- Kimya sənayesində innovativ və yüksək texnoloji istehsalın əsas mərkəzinə çevrilmək;
- Regionda kimya sənayesi məhsullarının əsas təchizatçısına çevrilmək;
- biznes inkubatorların yaradılmasıdır.

Sumqayıt KSP-nin əsas layihələrindən biri «SOCAR Polymer»dir. Burada 2018-ci ilin əvvəlinə illik istehsal gücü 180 min ton polipropilen və ildə 120 min ton yüksək sıxlıqlı polietilen olan istehsal xətləri istismara veriləcək. Bu zaman xammal kimi «Azərkimya» İB-nin istehsal etdiyi propilen və etilendən istifadə olunacaq. Müəssisənin məhsulların həm Türkiyə və Avropa bazarlarına ixrac ediləcək, həm də yerli müəssisələrin, kiçik və orta sahibkarlığın xammala olan tələbatını ödəyəcək. «SOCAR Polymer»in istehsal edəcəyi məhsullardan istifadə etməklə yeni zavod və fabriklər qurula bilər. Zavod istismara verildikdən sonra

qeyri-neft sənayesinin ən iri və aparıcı müəssisələrindən olacaq.

Etibar Abbasov, Balaxanı Sənaye Parkının direktoru, «Təmiz Şəhər» ASC-nin idarə heyətinin sədri

«Yeddi hektar ərazini əhatə edən Balaxanı Sənaye Parkında məişət tullantılarının emalı və xidmət müəssisələrinin yaradılması nəzərdə tutulur. Sənaye parkında təkrar istehsal sahəsində maraqlı olan potensial sahibkarlar və investorlar üçün əlverişli şərait yaradılıb. Parka əsasən təkrar emalla məşğul olan müəssisələr cəlb edilir. Hazırda sənaye parkının işlənməmiş mühərrik yağlarının, pet butulkaların, karton məmulatlarının emalı, plastik məmulatlar və mebel istehsalı ilə məşğul olan 5 rezidenti var. Rezidentlər tərəfindən sənaye parkına 23,4 milyon manatdan çox investisiyanın yatırılması, həmçinin 300-dən çox yeni iş yerinin yaradılması nəzərdə tutulur. Sənaye parkında fəaliyyət göstərməkdə maraqlı olan potensial rezidentlərlə mütəmadi görüşlər keçirilir və «yaşıl biznes» üçün faydalı olacaq layihələr dəyərləndirilir».

Arif Mahmudov, Mingəçevir Sənaye Parkının direktoru

Mingəçevir Sənaye Parkında (MSP) ixrac yönümlü müəssisələr fəaliyyət göstərəcək. Onlar ölkəmizə böyük həcmdə valyuta gətirəcək, istehsalda isə yerli xammaldan istifadə olunacaq.

Parkda 9 müəssisə tikiləcək - pambıq iplik, akril iplik, yun iplik,

corab məhsulları fabriki, ayaqqabı fabriki, tibbi kosmetika fabriki, toxuma fabriki, boyama fabriki və tikəş fabriki. Müəssisələr tam istehsal gücü ilə işləyəndə burada çalışanların sayı 5,5 min nəfəri keçəcək.

Pambıq ipliği istehsalı müəssisəsində ilkin mərhələdə ildə 10 min ton, növbəti mərhələdə isə 20 min ton, yun ipliği istehsalı müəssisəsində ildə 3 min ton məhsul istehsal ediləcək.

Corab istehsalı müəssisəsinin tikintisi ilə ilkin mərhələdə Azərbaycanın corab məhsullarına tələbatının 50 faiz ödənilməsi, illik 35 milyon, növbəti mərhələdə isə 70 milyon cüt corabın istehsalı nəzərdə tutulub. Ayaqqabı istehsalı müəssisəsində illik 1,5 milyon cüt dəri ayaqqabı istehsal ediləcək.

Kosmetika məhsulları istehsalı müəssisəsinin, pambıq mahlicinin və ipliğin tullantılarının təkrar emalı nəzərdə tutulub. Tullantılardan steriləşdirilmiş pambıq, tibbi sarğı bezləri və bandajları, qulaqtəmizləyən çöplər və makiyaj bezləri istehsal olunacaq.

Pambıq ipliği müəssisəsində ildə 15 milyon metr xam parça buraxılacaq və onun boyanması üçün parkın nəzdində illik gücü 15 milyon metr olan boyama müəssisəsi inşa ediləcək.

Sənaye Parkı nəzdində hazır geyim məhsullarına olan tələbatı ödəmək və idxaldan olan asılılığı azaltmaq məqsədilə Azərbaycanın və bütövlükdə Qafqazın ən nəhəng tikəş fabriki yaradılacaq. Fabrikdə Almaniya və Yaponiya istehsalı olan müasir tikəş avadanlıqları quraşdırılacaq və ildə 2 milyon ədəddən çox geniş çeşidli və

Azərbaycanda kimya, yüngül sənaye, gəmiqayırma üzrə ixtisaslaşmış sənaye zonaları mövcuddur

müxtəlif təyinatlı geyim və tekstil məhsulları istehsal olunacaq. Bununla da hazır tekstil məhsulları və geyim üzrə idxaldan asılılıq ən azı 30 faiz azalacaq.

QARADAĞ SƏNAYE PARKI

Qaradağ Sənaye Parkı (QSP) gəmiqayırma üzrə ixtisaslaşıb. Parkda gəmiqayırma fəaliyyəti ilə məşğul olan rezidentlər 2016-cı ilin mayın 1-dən etibarən 5 il müddətinə bütün növ malların idxalı üzrə ƏDV-dən və gömrük rüsumlarından azad olunublar. Rezidentlər və onun podratçıları tərəfindən dəvət olunan xarici mütəxəssislərə ölkə ərazisində müvəqqəti yaşamaq icazəsi verilib, burada işləmək üçün dəvət edilən əcnəbilər isə 2016-cı ilin mayın 1-dən etibarən 5 il müddətinə məcburi dövlət sosial sığortasından azad olunublar.

Bununla da, QSP-da ilk rezident statusu almış «Bakı Gəmiqayırma Zavodu»nın fəaliyyətinə hərtərəfli şərait yaradılıb. Zavodun təsisçiləri SOCAR, Azərbaycan İnvestisiya

Şirkəti və Sinqapurun «Keppel Offshore & Marine» şirkətidir.

Zavodda 15 min ton yükləyici qabiliyyəti olan dörd və ya 70 min ton yükləyici qabiliyyəti olan iki tanker və dörd özül təchizat gəmisi tikmək, müxtəlif təyinatlı 80-100 gəmini təmir etmək mümkündür.

Zavodun Bakı Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanına yaxın olması gələcəkdə sinerji effekti yaradacaq. Ələtdə yaradılacaq Azad İqtisadi Zona Bakı Gəmiqayırma Zavodu ilə «biznes-to-biznes» formatında bir-birinə daha çox dəstək verəcək. Bakı Gəmiqayırma Zavodu Azərbaycanın gəmiçilik sahəsində idxaldan asılılığını aradan qaldıracaq və Xəzər donanmasını müasirləşdirməyə imkan verəcək.

PIRALLAHI SƏNAYE PARKI

Pirallahi Sənaye Parkı əsasən eczacılıq sahəsi üzrə ixtisaslaşacaq. İnvestisiya dəyəri 74 mln. ABŞ dolları olan zavodda onkologiya, QİÇS, sinir sistemi, kardio-vaskulyar, diabet, sümük-əzələ və tənəffüs sistemi təyinatlı dərmanlar, antibiotiklər, virus əleyhinə, diareya və qusmaya qarşı preparatlar, həmçinin rentgen-kontrast və maqnit rezonans müayinələr üçün əlavələr istehsal ediləcək. Ümumilikdə zavodda birinci mərhələdə 58 təsiredici maddə üzrə 89 çeşiddə dərman istehsal olunacaq. Zavodun illik istehsal gücü 22,5 milyon qutu və ya 500 milyon ədəd həb və kapsul təşkil edəcəkdir. Gələcəkdə istehsal genişlənəcək. Layihənin icrasında qabaqcıl texnologiya və avadanlıqlardan, Avropanın aparıcı şirkətlərinin mühəndislik işlərindən istifadə olunacaq. Burada görülən işlər ən müasir standart və tələblərə cavab verəcək. Layihə çərçivəsində 200-dən çox yeni iş yeri yaradılacaq.

Pirallahi Sənaye Parkında yaradılan «Hayat pharm» eczacılıq şirkəti 2020-ci ildə tam fəaliyyətə başlayacaq. Artıq burada fəaliyyət göstərəcək Rusiya və İran şirkətləri ilə ilkin razılıqlar əldə edilib. Hazırda bəzi Avropa ölkələri, Türkiyə və Yaponiyanın aparıcı şirkətləri ilə danışıqlar aparılır.

